

PARTIDUL NATIONAL LIBERAL 1

PARTIDUL NATIONAL LIBERAL 1.....	1
Guvernul Maniu.Legislatura I .Sesiunea II , 1929 / 1930.....	5
1.) Retragerea PNL din Parlament, 16 iulie 1929.....	5
2.) I.G.Duca, Declarație la Congresul PNL de la Orhei, nov.'29.....	5
▫ Regimul PNȚ.....	5
▫ Poziția PNL.....	5
3.) Viorel V.Tilea (PNȚ,Cluj, chemărist) , discurs la mesaj, 28 nov.'29.....	6
▫ Absența calculată a opoziției.....	6
▫ Un an de guvernare PNȚ. (vezi la Guvern).....	6
▫ Ideea Rotativei guvernamentale.....	6
▫ Biserica.....	6
▫ Optanții unguri . Revizionismul maghiar.....	7
▫ Învățămînt (vezi Învățămînt).....	7
▫ PNȚ / parlamentarii / tineretul.....	7
4.) Eugen Crăciun (PNȚ, Tulcea,) , discurs la mesaj, 30 nov. 1929.....	7
▫ Recurs istoric :Vechiul Regat . (vezi pe larg la Mentalități).....	7
▫ PNL.....	8
5.) Ion Petrovici* (pe atunci PNȚ) , discurs la mesaj, 5 dec.'29.....	8
▫ Parlament. Parlamenrarism.....	8
▫ Mitul PNL.....	9
6.)Teodor Iacobescu (PNȚ,Basarabia, țărănist, deputat Cetatea Albă) , 9 dec.'29.....	9
▫ Regimul românesc în Basarabia.(PNL / PNȚ).....	9
▫ Guvern / Opoziție.....	10
7.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe) , răspuns la Interpelare,12 dec.'29.....	10
▫ Conduite PNL / PNȚ.....	10
▫ Creditul Funciar Rural. (PNL) (Vezi pe larg, la Economie).....	10
▫ Comunicatul PNL/ Vinovăția/Amenințările /.....	11
8.) Iuliu Maniu (prim ministru): Guvernarea.(deoseberi PNL- PNȚ;sucesiunea).....	12
▫ Politica agrară PNL.....	12
▫ Declarația PNL.....	12
▫ Dictatura liberală.....	13
▫ Nelegitimitatea declarației PNL.....	13
▫ Legitimitatea PNȚ.....	13
▫ Răzvrătirea PNL.....	13
▫ Rotativa ? : Iorga!.....	14
9.) N.Ghiulea(PNȚ, stînga țărănistă, deputat de Cluj) , 12 dec'29.....	14
▫ Implicări politice.....	14
▫ Răspunderile :PNL și , mai puțin, PNȚ.....	14
▫ Represiunea polițienească, ca mentalitate.....	14
10.) N.Polizu-Micșunești (PNȚ, deputat Dorohoi) , discurs la mesaj, 13dec.'29.....	14
▫ Democratismul PNȚ.....	15
11.) M.D.Ralea, (PNȚ, deputat Fălciu) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29.....	15
▫ PNL.....	15
12.) P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29.....	15
▫ Lupeni'29.....	16
▫ Liberalism (PNL) -Democratism (PNȚ).....	16
▫ Democratism -Liberalism -continuare -.....	16
▫ PNL.....	17
▫ PNȚ - învățăminte istorice - (vezi mai sus,ex.P.Conservator).....	17
13.) I.I.Mirescu (PSD , deputat de Ilfov) , discurs la mesaj , 2 dec.'29.....	17
▫ Industria - ca "interes politic".....	17
14.) Pamfil Șeicaru (ziarist independent, pe lista PNȚ, deputat deDolj) ,.....	17
▫ Opoziția : PNL. PP.....	18

15.) Hegedus Nandor(PNM, gazetar, deputat Bihor) , discurs la mesaj, 26 nov.'29....	18
▣ Rezoluția de la Alba Iulia	18
▣ "Regășenii".....	19
▣ PNL.....	19
▣ Legea administrativă.....	20
16.) Deputat X [Madgearu ???] (PNȚ) , discurs la mesaj, 17 dec.'29.....	21
▣ PNL.....	21
17.) Mihail Ghelmegeanu (PNȚ , raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail).....	21
▣ PNL.....	21
▣ Parlamentul.....	22
▣ Sistem de partid	22
▣ PNȚ.....	22
▣ PNL și Burghezia românească.....	22
▣ Formula "Guvern național".....	23
▣ PNȚ: industrie	23
18.) Voicu Nițescu (Ministru de Stat) , discurs final la Mesaj, 17 dec.'29.....	23
▣ "Împăcarea " națională.....	23
▣ Parlamentul	24
▣ Anarhie? Dictatură ? Democrație.....	24
19.) Manifestul-program ,lansat la Congresul general PNL, 1-4 mai 1930.....	24
▣ Monarhie constituțională.....	24
▣ Regimul parlamentar	25
▣ Legea administrativă.....	25
▣ vot femeilor.....	25
▣ Capitalul străin.....	25
▣ Industria.....	25
▣ Finanțele.....	26
▣ Agrarienism .Țărănism ?.....	26
▣ Cooperația	26
▣ Problema culturală.....	26
▣ Culte	27
▣ Minorități	27
▣ Problema muncitorească	27
▣ Politica externă.....	28
▣ Apărarea națională.....	28
▣ Etică politică.....	28
20.) N.N.Matheescu ,PNȚ , "I.G.Duca" , august'30.....	28
▣ PNȚ.....	28
▣ IGDuca.....	29
21.) Prințul Carol s-a întors.Demisia guvernului Maniu . 6 - 7 iunie ' 30.....	29
▣ PNL.....	29
22.) Ședința C.C. Ex.al PNL : poziția față de Restaurație, 9 iun.'30.....	30
▣ Excluderea lui George Brătianu.....	30
▣ Gh.Brătianu către Vintilă Brătianu / 9 iun'30.....	31
▣ Gh.Brătianu către C.Toma / 9 iun.'30.....	31
23.) Comunicat și Apel PNL- Gh.Brătianu.....	32
▣ "Prin atitudinea luată în ajunul proclamării M.S.Regelui Carol II,.....	32
▣ Apel -Gh.Brătianu.....	32
*Notă , alți politicieni.....	32
24.) Revenirea guvernului Maniu, 14 iunie'30.....	32
Maniu (Prim-ministru).....	33
▣ Guvern de concentrare Prezan ! (Vezi amănunte la Guvern).....	33
Iorga / 14 iun.'30.....	33
▣ Guvern numit de rege, nu de partid. (vezi pe larg, context, la Guvern).....	33
▣ Prezan-Vintilă Brătianu.....	33
25.) Gh.Brătianu, proclamat șef al PNL , duminică, 17?iun.'30.....	34
▣ Tradiția monarhică.....	34
▣ Continuitate PNL.....	34
Vasilescu-Valjean.....	34
▣ Moțiunea PNL.....	34
▣ T.H.Florescu.....	34

26.) Criza din PNL -oglindită în presă iunie-vara - toamna'30.....	35
▫ Acțiunea lui GB.....	35
▫ PNL -Regele Carol.....	35
▫ GB- între Rege și PNL.....	35
▫ Enorma greșală a lui GB.....	35
Anonim / oct.'30.....	36
▫ PNL-1.....	36
-----	36
Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31.....	36
-----	36
27.) Alex.Topliceau , I.G.Duca , portret , august.'30.....	36
▫ Duca -Titulescu.....	37
▫ Prezent și viitor.....	38
28.) Nicolae Iorga, (PND) Intervenție, 18 nov.'30.....	38
▫ Intențiile MSR Carol	38
▫ Datoria partidelor, a Parlamentului, a Guvernului	38
29.) IGH.Duca, Declarație la Mesaj, 18 nov.'30.....	39
▫ Revenirea în Parlament: Omagiu Coroanei.....	39
▫ Guvernul GGMironescu.....	39
30.) Gh.Brătianu (PNL -georgist) , Declarație, 18nov.'30.....	39
31.)Vintilă Brătianu -Carol II , Note informative , 26 , 28 nov.'30.....	40
▫ Nota, 26 nov.....	40
▫ Nota, 28 nov.....	40
32.) Virgil Solomon (PNȚ, ardelean, medic , deputat Odorhei) , 29 nov.'30.....	40
▫ Regența - Restaurația.....	40
▫ PNL-1.....	41
▫ Partidele și Carol II.....	41
33.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30.....	41
▫ PNL -PNȚ.....	41
▫ PNL- Restaurația.....	42
▫ PNL - "mișcarea georgistă".....	42
34.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30.....	43
▫ Partidele politice.....	43
▫ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.....	43
▫ Doctrină agrarian-țărănistă.....	43
▫ Monarhia.....	43
▫ Scoala	44
▫ Rolul PNL -georgist.....	44
35.) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30.....	44
▫ Generațiile	45
▫ Pedagogie politică : pesimism / optimism.....	45
▫ Boieri,burghezi, intelectuali.....	46
36.) Al.Topliceanu " Regele și șefii de partide " , 5 dec.'30.....	47
37.) M.D.Ralea (PNȚ) , discurs la mesaj , 8 dec.'30.....	47
▫ Dinamica sistemului de partide. (vezi pe larg și context la Sistem de partide).....	47
▫ PNL-1 -Vintilă Brătianu.....	47
▫ PNL-2 - Gh.Brătianu.....	48
38.) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) ,.....	48
▫ Curente de opinie : PP, PNȚ, PNL.....	48
▫ Retro : PNL1 și Monarhia.....	49
▫ Restaurația.....	51
▫ Partidele politice și politica externă.....	51
39.) A.C.Cuza (LANC) , continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30.....	52
▫ Industria parazitară și partidele.....	52
▫ Memoriul LANC, 20 sept.'30.....	53
▫ Opoziția partidistă - culise.....	58
▫ Succesiunea la guvernare	59
40.) C.Gongopol (ziarist independent) , discurs la mesaj, 15 dec.'30.....	59
▫ Criza partidelor = eclipsa personalităților.....	59
41.) Justin Stănescu (PNL-1, deputat Buzău) , Declarație la mesaj , 16 dec.'30.....	60
42) Al.Topliceanu : "Virgil Madgearu " -portret , sept.'30.....	61

▫ Madgearu >Vintilă Brătianu.....	61
43.) Senatori liberali , la lucrările Senatului , 15 nov.'30-1 apr.'31.....	62
44.) Fișe LD: a)b) caracterizări contemporane: liderilor de partid, '30/'31.....	63
▫ Omagiul Camerei.....	63

 Documentele în ordinea introducerii în calculator :

Guvernul Maniu . Legislatura I .Sesiunea II. 1929/ 1930

1. **Retragerea PNL** din Parlament, 16 iulie 1929
I.G.Duca, Declarația la Congresul PNL, Orhei , 23 nov.'29
Viorel V.Tilea (PNȚ) , discurs la mesaj, 28 nov.'29
Eug.Crăciun (PNȚ), discurs la mesaj, 30 nov.'29
I.Petrovici (PNȚ) , discurs la mesaj, 5 dec.'29
T.Iacobescu (PNȚ,Basarabia) ,discurs la mesaj,9 dec.'29
Virg.Madgearu, răspuns interpelare:Declarația PNL , 12 dec.'29
Iuliu Maniu, complectare la discursul Madgeau , 12 dec.'29
N.Ghiulea (PNȚ) , Interpelare: Lupeni'29, 12 dec.'29
N.Polizu-Micșunești (PNȚ) , discurs la mesaj, 13 dec.'29
M.D.Ralea (PNȚ) , discurs la mesaj, 16 dec.'29
Petre Andrei (PNȚ) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29
I.Mirescu (PSD) , discurs la mesaj, 2 dec.'29
Pamf.Șeicaru (ziaristind.) discurs la mesaj, 10 dec.'29
Hegedus Nandor (PNM) , discurs la mesaj, 26nov.'29
??? deputat (PNȚ) , discurs la mesaj, 17 dec.'29
M.Ghelmegeanu (PNȚ,raportor) , discurs final, 17 dec.'29
Voicu Nițescu (Ministr.de Stat) , discurs final, 17 dec.'29
 Manifest-program, lansat la **Congresul general PNL**, 1-4 mai 1930
 N.N.Matheescu, "**I.G.Duca**" , august'30

Restaurația.Carol II

Guvern Mironescu / Maniu.

Prințul Carol s-a întors.**Declarația PNL**./ Restaurația, Carol II / , 7-8 iunie ' 30
Șed.CC al PNL; excluderea lui **Gheorghe Brătianu**; manifest PNL, 9 iun.'30
Comunicatul PNL-Gh.Brătianu , 10 iun.'30
 Revenirea guvernului Maniu, 14 iun.'30
 Tentativa guv.de concentrare (Presan)Relatări Maniu, Iorga,
 despre **Vintilă Brătianu**
 Discurs senator **I.Grădișteanu** (PNL?PP?)
Gh.I.Brătianu,șef PNL ; T.H.Florescu, continuă acțiunea, 17 iun.'30
 Criza din PNL, poziția lui **Vintilă Brătianu** slăbită, iunie'30
 Al.Topliceanu : **I.G.Duca** -portret, aug.1930

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

28. **N.Iorga** (PND), Intervenție, 18 nov.'30
I.G.Duca (PNL-1) , Declarație , 18 nov.'30
C.Angelescu (PNL1),Declarație în Senat,18 nov.'30
Gh.Brătianu (PNL-2) ,Declarație , 18 nov.'30
Gral.A.Văitoianu (PNL-2), Declarație, în Senat, 18 nov.'30
 31. **Vintilă Brătianu- Carol II**, 26 și 28 nov.'30
 32. **Virgil Solomon** (PNȚ-ardelean) ,discurs la mesaj, 29 nov.'30
Ion Nicolau (PNȚ-tineret), discurs la mesaj, 3 dec.'30
Gh.Brătianu (PNL-2) , discurs la mesaj, 5 dec.'30
Gral.A.Văitoianu (PNL-2), discurs la mesajîn Senat , 26 nov.'30
N.Iorga (PND), discurs la mesaj, 5 dec.'30
 Al.Topliceanu:**Regele și șefii de partide**, 5 dec.'30
MDRalea (PNȚ), discurs la mesaj, 8 dec.'30
ACCuza (LANC), discurs la mesaj, 13 dec.'30

ACCUza , continuare discurs, [Memoriul LANC, 20 sept.'30], 15 dec.'30
C.Gongopol (Ziarist independent, lista PNȚ), discurs la mesaj, 15 dec.'30
Justin Stănescu (PNL), discurs la mesaj, 16 dec.'30
Al.Topliceanu : "**Virgil Madgearu**" [>**Vintilă Brătianu**] , portret, sept.'30
Senatori liberali , la lucrările Senatului , 15 nov.'30- 1 apr.'31.
Lideri de partid, scurte caracterizări,dec.'30;

Vezi fisierul urmator

Guvernul Maniu.Legislatura I .Sesiunea II , 1929 / 1930

1.)Retragerea PNL din Parlament, 16 iulie 1929

Declarația lui Vintilă Brătianu, la C.C.al PNL, 2 oct.'29

(BCS, Fond Saint-Georges, pachet XLV, dosar 3)

/Retragerea PNL, din cauza Legii administrative ,votate intempestiv de PNȚ .

/ V.B.a convocat CC al PNL, precizînd poziția PNL față de regimul PNȚ:

retragerea din Parlament, demascarea acțiunii PNȚ

2.) I.G.Duca, **Declarație la Congresul PNL de la Orhei, nov.'29**

(Rev."Parlamentul românesc" , an III, nr.19, 23 nov.'29, p.239)

▣ **Regimul PNȚ**

"**Partidul național-țărănesc** a crezut de cuviință să **sărbătorească** prin întruniri în **toate județele** această aniversare.**Dreptul lor.**

Mă întreb **ce sărbătoresc** ? Sărbătoresc oare **mărirea impozitelor** ?

criza economică ?

Eftinirea **prețurilor cerealelor** ? scăderea **valorii titlurilor** ? **dobînzile ridicate** ?

Acestea le sărbătoresc ?

Sau sărbătoresc invenția **demisiilor în alb** , menită să ridice atît de sus prestigiul Parlamentului ?

Poate sărbătoresc organizarea **cetelor de voinici** chemate să asigure României Întregite respectul libertății și grija legalității ?

Cine știe - poate că sărbătoresc **buna administrație** ce va să vie , sau **desființarea școlilor** și posturilor de învățători , **lipsa** desăvîrșită a oricărei **opere constructivă , administrativă sau culturală** ?

Oare sărbătoresc toate **făgăduielile neîndeplinite** și toate **desilusiile** create? Și acestea sunt atît de numeroase încît merită o sărbătorire , o mare și sgomotoasă sărbătorire "

" **Sărbătoarea adevărată este pentru noi :**

Un an de guvernare național-țărănească a dovedit ceea ce am susținut mereu că **acest partid** și-a creat o **popularitate trecătoare** printr-o **demagogie vinovată** și că , **adus la putere**, nu va face decît **dovada evidentă** , dovadă strălucită a **nepriceperii sale organice.**"

I.G.Duca / nov.'29

▣ **Poziția PNL**

/ "**Am avea tot dreptul să ne bucurăm** că prevederile noastre s-au îndeplinit în totul și **opinia publică se îndreaptă** cu hotărîre spre partidul nostru.

Din nefericire, **țara suferă**, țara este oprită în normala sa dezvoltare și în **temeinica sa consolidare.**

De aceea **datoria noastră astăzi**, mai mult de cînd oricînd ,
este ca **să trezim conștiința publică , s-o luminăm,**
să facem imposibile pe viitor asemenea amăgiri, asemenea rătăcirii.

La această luptă își consacră în momentul de față **partidul liberal toate eforturile"**
I.G.Duca / nov.'29

3.) Viorel V.Tilea (PNȚ,Cluj, chemărist), discurs la mesaj, 28 nov.'29

(DAD, MO 5 , șed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

[L.D: titlurile, sublinierile, parantezele, îmi aparțin]

▣ Absența calculată a opoziției

"A vorbi la mesaj, în **absența calculată a opoziției liberale** și a celor **3 averescani** ; a vorbi în **lipsa temporară** a apostolului nostru cultural, d. **Nicolae Iorga**, a cărui prezență plină de experiență critică , este atît de importantă și de folositoare oricărui Parlament , trebuie să mărturisesc că **nu e deloc stimulant** pentru temperamentele combative ale **parlamentarilor național-țărăniști.** "

"Fuga liberalilor și averescanilor de la o discuție aici în parlament, este cu drept cuvînt **interpretată** , în țară și străinătate , ca cel mai evident **semn de slăbiciune** și de **teamă** că vor fi **siliți să apere punctul lor de vedere politic și economic cu totul eronat.**

Iar pentru a reuși **o acțiune extraparlamentară** , **le lipsește** , pe lîngă **prestigiul moral**, reorganizarea **cadrelor și modernizarea programului** , precum și **popularitatea** pe care noi am avut-o și o avem și astăzi." (p. 61)

PNȚ s-a "abstat" [abținut?] de la obiceiul liberalilor de a începe "o aprigă pedepsire" a celor două partide, cu toate că **"crimele comise de guvernele lor** ar fi permis și justifica **o adevărată pedepsire."** Ele n-au înțeles aceasta, și , **beneficiind de indulgența PNȚ**, au început să provoace populația , prin răspîndirea de minciuni. (p. 62)

▣ Un an de guvernare PNȚ. (vezi la Guvern)

/Schimbarea regimului a dat deja multe roade bune :

Poporul este mulțumit cu legiferările și îmbunătățirile aduse pînă acum.

Și știe că **nu noi purtăm vina** acestei situații , **ci ereziile economice ale șefului liberalilor și slăbiciunea guvernului averescan** .[...] **poporul se bucură** că azi **acele erezii nu mai nefericesc țara, ci numai un partid politic.** " (p. 62)

Tilea / '29

▣ Ideea Rotativei guvernamentale.

/ **Poporul român** știe să aprecieze **libertatea** dobîndită, ca **cel mai mare bun** , și dă dovadă că este **"politicește copt"** pentru un **"regim democratic "** , opus **"dictaturii orientale "** care a stăpînit România.

/ **"Un fapt îmbucurător** , care trebuie relevat de la această tribună, este că cel mai important **partid** după al nostru, cel **liberal**, a **abandonat visurile dictatoriale.** 61-62)

Tilea / '29

▣ Biserica.

PNL și PP, "ca omul disperat" , sub pretextul că se opun contopirii ministerului Cultelor cu cel al Instrucțiunii (după ce, la Lege, nu au fost contra), au introdus un "spirit medieval" , pentru a produce **"un război confesional"** între **ortodocși și greco-catolici**, pentru a solidariza întreaga **ortodoxie contra guvernului.**

"De la 1920 încoace,s-a schimbat situația, la inspirația dlui **Octavian Goga**, a încercat **PNL și PP să cîștige preoții din ambele confesiuni românești**, și, prin ei, să influențeze **massele populare. Rezultatul** obținut, departe de a fi cel dorit de politicieni, a fost dedreptul **dezastruos** pentru reprezentanții bisericii românești, cari s-au diferențiat politicește de turmă. Ca urmare,**s-a înstrăinat turma de păstor** [...] **nu ar trebui să se lase seduse de unii politicieni interesați** , pentru că aceasta ar putea produce, deadreptul, **o mișcare anticlericală"** (p. 62)

Tilea /'29

/ **Politica externă a României , s-a îmbunătățit** considerabil odată cu venirea **regimului Maniu**. "Oameni pătrunși de necesitatea colaborării internaționale **au întors din nou fața României spre apus**, cum spunea un prieten străin."
"Xenofobia financiară , neîncrederea orientală, a fost înlocuită cu o **voiață fermă** de a face tot ce interesele țării admit, pentru a sprijini evoluția umană." (p. 64)
Tilea /'29

▣ **Optanții unguri . Revizionismul maghiar.**

/ **Guvernul "a încercat" lichidarea chestiunii optanților** , o problemă provocată de **un guvern liberal dintr-un sentiment de lăcomie fără saț** **[L.D. !!]** și în **contra sfatului** dat de la această tribună de d. **Iuliu Maniu** .(p.65)
Tilea /'29

▣ **Învățămînt** (vezi **Învățămînt**)

[L.D.Atenție. Se contrazice, pune patimă politică]
/ **Politica** dr. Anghelescu **de a construi localuri, fără a avea profesori suficienți, "nu poate constitui un punct de onoare** pentru un ministru al Instrucției publice. "
Tilea /'29

▣ **PNȚ / parlamentarii / tineretul**

/ Cauza principală a **absenței liberal-averescană**, zace în speranța că, lipsind din Cameră, **se va crea, prin intirigile lor o "opozitie din sinul majorității"** .
[L.D : nu a mai rămas nimic rău , pentruca să nu fie de vină... PNL ! pînă și semnele unor nemulțumiri și tensiuni în PNȚ !
/ Năzuințele lor sunt " ridicole", deoarece ... suntem strînși legați...etc etc...
V.V.Tilea'29

4.) Eugen Crăciun (**PNȚ, Tulcea,) , discurs la mesaj, 30 nov. 1929**

(DAD, MO. 6 ,șed. din 30 nov.'29, p. 98- 102)

Crăciun /'29

▣ **Recurs istoric :Vechiul Regat .** (**vezi pe larg la Mentalități**)

/ Domnii din **Ardeal** și dnii din **Basarabia** , care asistă în această țară întregită la ceea ce s-a petrecut după război, trebuie să știe că " **în idealul nostru, în inima noastră, mai presus de orice , mai presus de religie, mai presus de familie, am pus unirea , am pus unirea tuturor românilor "** (aplauze la PNȚ)
"Această unire, care ni se părea atunci un ideal îndepărtat și greu de realizat , s-a înfăptuit. Sunt numai **10 ani de atunci** și vă rog, dlor, să căutați cu **sinceritate** și să răspundeți **cu francheță** ,dacă **sentimentele de atunci** se potrivesc cu **stările de astăzi**,sau ,mai just, **dacă stările de astăzi** se potrivesc cu **sentimentele de atunci ."**
/ Mărturisește cu bună credință că **înțelege dezamăgirea** fraților din Basarabia și Ardeal, **la prima lor cunoștință cu Regatul român** , în urma anilor de război.
" Dar , dlor, **simțim și nevoia , simțim și mîndria** să le spunem că **n-a fost totdeauna așa**. Aduceți-vă aminte de stările de dinainte de război .
Romnia era o țară cuviincioasă, care își câștigase cu munca de fiecare zi **locul ei în concertul popoarelor europene**.
Paritdele politice care conduseseră România aveau **meritele lor**, fiecare în parte.
/ Dar a venit **războiul**, anii neutralității, ai intrării în război,ani de eroism, de suferință, și de rușine, în care **au ieșit la iveală "și cele mai bune și cele mai rele însușiri ale neamului."** A venit unirea. **[L.D.: Și cam aici se oprește toată nostalgia lui pentru trecut .Intră direct, în critica oarbă și pățimașă de negare a primilor 10 ani :de vină numai și numai PNL!]**
/ trebuiau **mobilizate toate energiile** care ne veneau de peste Carpați, din Basarabia, din Bucovina, să participe la această mare operă ; trebuia **un guvern de unitate națională**. (aplauze prelungite la PNȚ)
Nu s-a putut, și se știe de ce.
Crăciun / '29

▣ PNL .

/ "Marele, puternicul partid liberal, a crezut că poate revendica numai pentru sine sarcina și onoarea de a așeza România nouă pe baze noi.

/ "N-au exclus din aceste guverne provinciile alipite .Dvs știți însă ce au făcut din această participare ; ceea ce au făcut și din marile lor reforme, ceea ce au făcut din legea agrară, ceea ce au făcut din reforma electorală :
au făcut o parodie și o farsă." [LD !!]

/ "Cînd Ardealul și Basarabia veneau spre noi , purtînd pe scuturi eroii care luptaseră și făcuseră unirea neamului, dumnealor au ales ardeleni pe care Ardealul îi repudia [LD!!] , au ales basarabeni pe care Basarabia îi repudia [LD!!!] și au ales bucovineni pe care Bucovina îi repudia [L.D.!!!] "

(p.99)

(aplauze prelungite la PNȚ

Crăciun /'29

-despre PNL -

/ "Au voit și au făcut guvernul singuri.Nici o imputare pentru aceasta, dar guvernele acestea trebuiau să justifice îndrăsneala cu care veneau.[...] dar rezultatele le vedeți și n-am să insist [...]

Unde este gospodăria noastră națională ?

Unde este administrația cu care începusem să ne mîndrim?

Ce a rămas din bunăstarea economică și care este alcătuirea claselor noastre sociale? Cred că aceasta este ironia și pedeapsa , acea falsă și trufașă politică < prin noi înșine! > și care trebuia să fie politica burgheziei românești .

Ei bine dlor, politica lui Vintilă Brătianu este politica care a dus la desființarea și ruina burgheziei românești ." [LD!!!] (p. 99) (aplauze prelungite la PNȚ)

Crăciun /'29

- despre PNL -

"S-a sdruncinat așezarea legală a statului , prin aceea că s-a falsificat baza de drept a guvernării .

"Din Parlament au făcut adunări poruncite , zdruncinînd astfel parlamentarismul .

" Au ruinat prestigiul autorității , prost retribuită, și îndemnată astfel să trăiască din mijloace lăaturalnice .

"Au zdruncinat așezăminteșle economice , au voit să favorizeze , împotriva legilor firii , industrii artificiale și paraziare ...

au așezat agricultura în rîndul preocupărilor secundare ."

în două expresii :s-a ajuns , după 10ani de guvenare și de politică "prin noi înșine" , la devalorizarea complectă a muncii și [...] la dezbinarea și la suspiciunea între frați " (p. 99-100)

[LD. o beție de cuvinte și invective, cu avalanșă de lucruri spuse și răspuse, excitat de aplauzele colegilor...dacă n-aș fi istoric care trebuie să rămînă "rece"... de mult nu l-aș mai citi și lua în studiu.]
Eug. Crăciun /'29

5.) Ion Petrovici* (pe atunci PNȚ) , discurs la mesaj, 5 dec.'29

(DAD, Mo. 8 ,șed. din 5 dec.'29, p. 166- 173)

* Fost membru al PP-Averescu; fost ministru al Instrucțiunii publice (1926-1927); Primit cu vii aplauze de către Parlamentul PNȚ .

Petrovici /' 29

▣ Parlament. Parlamenrarism.

/ Dialogul ceremonios dintre Parlament și Coroană (mesajul), Parlament și Guvern (Răspunsul la mesaj) a fost totdeauna "un duel de principii și de încriminări politice între diferite partide și grupări . [...] între guvern cu majorități și opoziție .

/ În sesiunea deschisă, s-a crezut că discuțiile la mesaj vor fi mai "neînsuflețite" , din cauza boicotării parlamentului de către PNL și PP.

Unii și-au imaginat chiar că activitatea sesiunii și ființa Parlamentului vor fi diminuate.Dar prestigiul unui parlament nu trebuie măsurat cu "numărul harțelor". De ce nu va fi în floare discuția ? Pentrucă lipsesc liberalii ! "

/ Perspectiva "sumbră" a discuției mesajului, prin absența liberală, este "un caz de aceeaș psihoză, este aceeaș prejudecată care pornește de la un

substrat sentimental nu tocmai bărbătesc. "

"Ei bine, nu, e cazul să zicem nu este indispensabil. **Ar fi fost** pentru noi mare **bucurie** ca reprezentanții partidului liberal să fie de față , **însă indispensabili, nu sunt** " Petrovici /'29

▣ **Mitul PNL .**

/ **Mitul partidului liberal** încă produce **impresie** în o parte din **conștiința publică**.

(O povestioară a unui defunct istoric: la o sindrofie bucureșteană, pe vremea lui Napoleon, doi boieri (unul tânăr, unul bătrîn) stăteau de vorbă despre izbînzile lui Bonaparte. Bătrînul, liniștit , pufăind din lulea, l-a întreat pe tânăr :<rogu-te spune-mi ,acest Bună-Parte are caftan de la Sultan ? >) (Iaritate la PNȚ)

Analogia : după cum ,în acea epocă de vasalitate, exista obsesia apăsătoare a puterii sultanilor,tot așa ,astăzi , "**există** la anume firi timurate **obsesia puterii liberale**. "

Ex. cu **procesul lui Manoilescu** - pe care îl doresc cît mai curînd în Parlament -

(aplauze la PNȚ) , în care **dorința PNL de a-l pedepsi** , s-a izbit de corectitudinea **judcătorilor care au hotărît achitarea** , spre mulțumirea opiniei publice.

Dar ... f. curînd , "**timurații**" au șoptit : < Ei, dacă a fost achitat , n-a putut să fie decît **voia guernului**, și din **ordinul lui Brătianu** . > (Iaritate la PNȚ)

Aceasta dovedește cît de înrădăcinată este "**obsesia puterii liberale și mitul liberal**." Petrovici /'29

▣ **Opoziția extraparlamentară : PNL, PP**

Aceste partide **vor să răstoarne guvernul**, considerînd că **regimul politic actual** este "**o primejdie pentru țară** " , că a făcut **lucruri grave** care trebuiesc sancționate.

După ei, cea mai mare greșală făcută de Guvernul PNȚ, ar fi **legea administrativă, taxată "bolșevică"**. Dar legea aceasta , cîndva , a fost preconizată de **consevatorul PPCarp** , apoi într-un Proiect de lege, de alt **boier, Constantin Argetoianu** (pe care nu-l pot repudia nici PP nici PNL)

Ei mai invocă și așa-zisa "**lovitură de stat** " , cu ocazia alegerii unui **Regent**.

Se mai impută și **dezechilibrul bugetar**. El nu știe dacă va fi deficit...

Iuliu Maniu : "**N-o să fie !**" (aplauze prelungite la PNȚ)

Petrovici :Dar chiar dacă ar fi un "**deficit**",este acesta un motiv de a răsturna guvernul ? Bugetul din 1920 , făcut de **Take Ionescu**, avea prevăzut deficitul.

Vintilă Brătianu, chiar dacă nu a prevăzut deficitele , le-a practicat.

(Iaritate la PNȚ)

În ultima vreme,invocă pretextul **dispariției simpatiei opiniei publice, față de PNȚ** , parlamentul este "o ficțiune" ...

I.Petrovici'29

6.)Teodor Iacobescu (PNȚ,Basarabia, **țărănist, deputat Cetatea Albă**) , **9 dec.'29**

(DAD, MO. 9, șed. din 9 dec.'29, p. 188- 191)
Iacobescu /'29

▣ **Regimul românesc în Basarabia.(PNL / PNȚ)**

[L.D. face un demers comparativ, cu delimitări echivoce, partizane]

/ "Noi ,dlor , care stăm departe , acolo în mijlocul acestui neam,ținem ca și de astă dată să arătăm **grozava deosebire** ce a existat **în timpul acelor zece ani cît au stăpînit celelalte partide** această țară și **cum s-a batjocorit** sufletul cîstit și curat al basarabenilor, și să arătăm marea deosebire ce este între **ceea ce a fost ieri [L.D.?!]** și ceea ce este **astăzi în Basarabia**.

/ " Nu se mai văd **tristele convoiuri de deportați**, cum mergeau înainte sub **regimul țarist spre Siberia**, duși în cătușe crunt ferecate **de agenții stăpînitori de atunci ai Basarabiei**, fie că se chema **Inculeț**, fie că se chema **Serghe Niță**. [L.D.?!]

/ "Nu se mai văd astăzi **bătăile cumplite,schinguiriile sau executările de oameni nevinovați**, așa cum s-a întîmplat **în ultimii zece ani**. [L.D.?!]

/ " Dacă **astăzi țărănimea** din Basarabia mai suferă încă ,sunt **suferințe poate de ordin material** , dar nu sunt acele **cumplite dureri morale** și acele **lacrimi vărsate** timp de **10 ani**, lacrimi mai mult izvorîte din **durerile sufletești** ale acestor cinstiți plugari.

Nu mai sunt acele **zile de tristă aducere aminte** când ei nu aveau dreptul să trăiască, nici să se întâlnească unii cu alții, și nici să-și spună durerile și bucuriile lor."

"Este, prin urmare **o deosebire de la cer la pământ**" (p. 190)

Iacobescu /'29

/ În ultimul deceniu, au suferit din cauza unei **administrații abuzive**;

nu s-au trimis funcționari din cei mai "aleși", ci unii "**agenți**" care "**nu s-au putut căpăta în țară**", găsind peste Prut, "**refugiul și compensația greșelilor din trecut**";

/Sunt posibile, și în regimul PNȚ, **unele abuzuri și ilegalități**, săvârșite de funcționarii regimului trecut, dar **nu trebuie să se arunce oprobiul asupra guvernului**, pentru că "am moștenit [...] **epave ale vechiului regim**", care nu sunt identificate totdeauna. (p. 191)

Iacobescu /'29

▣ **Guvern / Opoziție**

/ "**Nu puteți dvs, partide politice**, cari revendicați astăzi puterea, nici dvs. exponenți ai diverselor grupări, sau reprezentanți ai dvs înși-vă, **să cereți schimbarea acestui guvern**, numai pentru că ați citit într-un ziar, **în palatul dvs cald și luminat feeric**, [!??]

că guvernul acesta pretutindeni seamănă anarhia și distruge țara "

Iacobescu*29

7.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe), **răspuns la Interpelare, 12 dec.'29**

(DAD, MO.12, șed. din 12 dec.'29, p. 243- 248)

Madgearu / '29

▣ **Conduite PNL / PNȚ**

[LD: rezultă că **PNL era îngrijorat de soarta acestor instituții de credit.**]

/ **Maniu și Mihalache** au primit în audiență delegația **Creditului Funciar Rural**, care și-a prezentat **doleanțele**, hotărându-se o comisie mixtă care să le studieze.

Spre mirarea guvernului, ziarul "Viitorul" a publicat un **Comunicat de "răzvrătire"** împotriva Legii (iul.'29), care ar fi fost îndreptată contra **Creditului Funciar Rural**.

/ **PNL nu a respectat niciodată instituțiile create de adversari.**

"Nu numai că **a împiedicat** creațiunea unor **instituții** necesare țării, care erau **inițiate** de adversarii lor de pe atunci, de **partidul conservator**, dar n-a fost instituțiune care să nu fi fost **ostracizată, persecutată dusă pînă la nimicire**, prin acțiunea partidului liberal, dacă acea instituțiune nu fusese o creațiune a sa." (aplauze PNȚ)

/ Au mers atît de departe, încît cînd Partidul Conservator a înființat **Academia de Înalte Studii Comerciale, Vintilă Brătianu** a făcut o **Declarație că nu va păstra** acea instituție, că România nu are nevoie de ea, că este un lux.

A fost "salvată" doar pentru că, printre profesori, erau "amici" de-ai săi. (p. 243)

Madgearu /'29

▣ **Creditul Funciar Rural. (PNL) (Vezi pe larg, la Economie)**

/ Prin **Legea din iunie, s-au luat** de la **Creditul Funciar Rural**

unele operațiuni cari "**nu cadrează**" cu **CFR**.

a) Prin legea din 1923 (votată în absența opoziției) se dăduse **CFR**, **monopolul indiguirilor**.

b) A luat de la **CFR** și **dreptul de a construi și exploata antrepozite și magazine generale**, pe aceleași considerente.

A luat de la **CFR** **monopolul asigurărilor agricole**

X În schimb, a lăsat **CFR** toate celelalte atribuțiuni: **creditul ipotecar și pe gaj**; finanțarea de întreprinderi agricole; operațiuni de bancă; deși nici ele nu cadrau cu o instituție de credit ipotecar.

d) A scos **dispozițiunea** după care **BNR** era obligată să reescompteze polițele **CFR**, cu simplă semnătură.

e) În 1925, conducerea liberală a **BNR** a înlesnit creațiunea unor **Casse de credit agricol județean**. Aceste casse de credit au devenit, de fapt, filiale ale **CFR** (secția bancară).

f) În 1925, se spune, **CFR-București** ar fi renunțat la **monopolul pe întreaga**

România, în schimbul celor 3 privilegii (a,b,c,). Dar acest "troc" dintre guvern și CFR, nu se putea face deoarece între Vechiul Regat și România Mare există o schimbare de situație. Această "operație" nu putea trece dincolo de Carpați! În realitate, prin aceasta, "s-a deschis robinetul BNR", deviind funcțiunile sale, ceea ce a fost "o enormitate", făcută pentru salvarea unor bănci particulare grevate de creditele ipotecare.

Madgearu / '29

Domnii de la CFR ar trebui să fie "recunoscători" că li s-a lăsat secțiunea bancară, pentru că "cine ridică steagul răzvrătirii, sub acest steag pierе" (aplauze PNT) " [...] n-am făcut legea din iulie trecut dintr-un spirit de meschină răzbunare, [...] noi nu luptăm în politică în beciurile băncilor " (aplauze PNT) (p. 245)

Madgearu / '29

▣ Comunicatul PNL/ Vinovăția/Amenințările /

[LD: unul din cele mai amenințătoare discursuri rostite de Madgearu la adresa PNL . Furie? Frică ? Miza reformelor sale ? Cheia luptei pentru puterea economică ?

Neputința și eșecul politicii sale economice ?

Din păcate, eu nu mă pot pronunța cu competență economică.

Dar, din p.d.v. politic, situația seamănă cu cea din toamna 1928, numai cu roluri inversate. Consider momentul o "Albă Iulia" în versiune liberală .]

/ Prin aceasta, voiește PNT să distrugă reforma agrară ? (cum spun adversarii) pentru că voiește să pună la îndemna țăranilor ...

credite ieftine, știință de carte, unelte bune ?

" Reforma agrară noi am făcut-o. [L.D. !!!] Ei au legiferat-o strîmb, și dacă

noi [P.Ț. ?] n-am fi exercitat impulsioni din afară ,și control dinăuntru ,[??]

legea agrară ar fi fost și mai strîmbă decît este astăzi.

Și dacă **legea agrară ar fi fost aplicată de noi**, ea nu ducea nici la abuzurile exproprierii, nici la abuzurile împroprietării. " (aplauze la PNT)

"Să nu creadă dnii aceștia, din clubul disperărilor din Calea Victoriei [PNL] (aplauze prelungite, bravo! la PNT) crezînd că dau impresia că vorbesc din anvon de biserică, că lumea românească a uitat de era constantineșteană [Tancred Constantinescu], care a fost Țara Românească, era de ruină a vieții economice și sociale. (aplauze prelungite, bravo! la PNT) .

În lumina acestor considerațiuni și acestor fapte, Comunicatul pornit de la clubul din Calea Victoriei [în legătură cu instit. de credit] apare ca un act de dușmănie îndreptat împotriva țăranimii ." (aplauze prelungite, îndelung repetate la PNT) .

PNL voia să țină țăranimea înlăntuită de cămătăria liberală ;

ei urmărec "să anarhizeze viața acestei țări" ;este cel mai îndrăzneț "îndemn la răzvrătire",care s-a auzit vreodată în țara românească ; nici de la clubul socialist, nici de la clubul comunist,nu a pornit un "îndemn mai îndrăzneț de răzvrătire împotriva creditului țării ." (aplauze prelungite la PNT)

"Ieri au încercat să creeze agitațiuni printre industriași, zilnic sabotează activitatea industrială, îndeamnă la grevă, căuțînd colaborări acolo unde nu ar trebui să le găsească niciodată. Cei ce au urechi de auzit, să audă !"

"Astăzi încearcă, dlor, să agite plugărima,că noi, prin Legea circulației pămînturilor între țaranii împroprietăriți, și numai între țaranii împroprietăriți , distrugem reforma agrară."

"[...] sprijină toate acțiunile de ațîțare ale funcționării publice

-Pamfil Șeicaru : Și în armată ...

"Am încercat, cum veți vedea la examinarea bugetului, o reducere moderată a numărului exagerat al funcționarilor publici. Au publicat în ziarele lor, cifre înspăimîntătoare, că voim să înlăturăm 150.000 de funcționari.[...]au organizat ceea ce numesc asistența judiciară, îndemnînd funcționarii pensionați pe baza unei legi,să dea Statul în judecată și însuș șeful PNL este cel care promovează această acțiune de anarhizare a instituțiilor Statului." (aplauze PNT)

"Dar culmea gravității o prezintă partea din Comunicat, privind amenințarea capitaliștilor străini. Ascultați dlor, căci vreau să immortalizez, în paginile Monitorului Oficial, această declarație criminală: <Dealtfel o astfel de măsură este de natură să înșele și pe capitaliștii străini, cari, necunoscînd condițiile locale și caracterul special și național al reformei noastre agrare ,ar fi expuși la consecințele gravelor perturbări , pe cari le va dezlăntui încercarea de aplicare a unui asemenea regim . >

Ascultați domnilor , **amenințarea directă a capitaliștilor străini** , că dacă vor plasa capitalul lor în creditul agricol , ei vor răzvrăti populația țării , pentruca să poarte consecințele capitaliștii străini ."

-Voci PNTȚ: Rușine! Rușine!

V.M: "Este un act de o necugetare și de o criminalitate, necunoscute nici în literatura comunistă !" [vezi parantezele de mai jos, apoi revine, **concluziv**]

"Prin urmare, **nu există nici un fel de scuză pentru acțiunea criminală** pe care au făcut-o dnii din clubul disperaților din calea Victoriei.[...] **partidul liberal** prin această acțiune s-a așezat pe **o poziție opusă Statului**; s-a așezat **în dușmănie cu Statul**. [...] a ieșit din lege și **trebuie tratat ca un partid care s-a așezat în afară de lege.**"

(**aplauze prelungite, bravo, la PNTȚ**)

"**PNL** își va clarifica poziția față de țară: **dacă se solidarizează cu șeful** , care a ajuns la această situație de șef , pentrucă i-a revenit rîndul prescris de **lista eredității** , stabilită de **mafia** acestei organizațiuni politice [**LD:atac oribil, incalificabil !**]lipsită de orice însușiri politice;dacă se solidarizează cu **actele acestea disperate ale șefului său**, atunci trebuie **să-i urmeze și soarta** Nu poate să existe un om care să se așeze deasupra unei țări.**Pe un asemenea om, țara trebuie să-l înfrîngă** " (p. 248)

(**aplauze prelungite, strigăte de bravo, la PNTȚ**)

[**L.D.: se cere afișarea discursului, semn de omagiu.Cu asta își încheie discursul.**]

Virg.Madgearu '29

8.) Iuliu Maniu (prim ministru): **Guvernarea.(deoseberi PNL-PNTȚ;succesiunea)**

Completare la discursul lui Madgearu, 12 dec.'29

(DAD,MO 12, șed. 12 dec.'29. p 248-251)

[**LD: discursul întreg, xerox.În calculator , dispersat problematic.Titlurile , sublinierile, colorarea, parantezele , îmi aparțin**]

Maniu/'29

▫ **Politica agrară PNL**

/Roagă deputații și opinia publică să nu fie "îngrijorați" de Declarația PNL, deoarece "nu s-a ivit un fapt nou :**partidul liberal a rămas consecvent cu sine însuș.**"

(**aplauze, ovații, prelungite, la PNTȚ**) Ne-a dat un nou prilej să putem vedea clar

gîndirea sa politică și străduințele lui sociale și economice. "

PNL rămîne consecvent în **două direcții : politica economică și**

aversiunea față de țărănimea și agricultura noastră. (aplauze prelungite)

"[...] cît a fost **regimul liberal atotputernic**, în sprijinul **agriculturii și al țărănimii s-a făcut puțin,prea puțin.aproape nimic. "** (**aplauze prelungite**)

" Chiar atunci cînd, în urma împrejurărilor istorice prin cari am trecut și a prefacerilor sociale și economice, în a căror vîltoare am ajuns și noi, și chiar atunci cînd,

în urma **dorinței și poruncii categorice a decedatului Rege Ferdinand** ,

s-a făcut **reforma agrară** chiar și atunci , **partidul liberal a fost împins cu deasila**

în această acțiune **și nu a ajutat** prin o acțiune clarvăzătoare și competentă și printr-o iubire exprimată și dovedită prin fapte concrete față de țărănime,ca în adevăr ,

reforma agrară de valoare epocală, să aibă întregi **rezultatele sale binefăcătoare**, cari să se reverse în întregime, **asupra țărănimii împroprietărite ."** (**aplauze**)

"Dovadă [...] **aplicarea reformei agrare** [...] izvorul unei **dezorganizări a producției agricole**,a unei **descurajări**, a **închiderii în sine** a poporului românesc

[...] prilejul unei **grave nemulțumiri** și chiar **revolte sufletești și morale** a opiniei publice."**(aplauze prelungite)** Dar aceasta ar fi relativ o parte mică de critică în

răspunderea pe care o poartă **partidul liberal** pentru **decadența** în care a ajuns **producția agricolă și agricultorii mici și mari ai țării noastre.**" (p. 248)

Odată cu aplicarea reformei agrare , **PNL nu s-a gîndit** că această operație pur tehnico-legislativă trebuia urmată de **trei lucruri esențiale** : imediat și simultan,

creditul agricol ieftin,pentru ca țaranii să-și poată cumpăra acareturile

necesare;**cooperăție agricolă** ; **instrucția agricolă** ațărănimii. **PNL nu a avut**,

pentru asta, nici **iubirea** , nici **prevederea** , nici **pregătirea necesară.** (p. 249)

Maniu /'29

▣ Declarația PNL.

Încercarea criminală a PNL să distrugă acest credit nu l-a "emoționat".

" **Conștiința politică** a acestei națiuni, **demnitatea de Stat**, [...] **conștiința social-economică a populației** [...] **nu vor lăsa pe acest partid liberal să distrugă realizările noastre de adevărată refacere** a vieții economice a țării, a agriculturii și în special a **țărănimii**." (**aplauze prelungite, repetate, ovații**)

Nu se vor lăsa îngrijorați de "**declarația prezumțioasă și pretențioasă**" a PNL, care nu are "**nicio bază juridică**" și nici "**o valoare politică**". (**ovații prelungite**) (p. 249)
Maniu /'29

▣ Dictatura liberală.

/"Di prof. **Iorga**, într-o strălucită cuvântare rostită acum câteva zile [vezi la] a arătat că, în realitate, **de la război încoace**, în țara noastră, a fost de fapt **o dictatură**, reprezentată și pusă în practică de **guvernul partidului liberal**." (**aplauze prelungite**)
"De fapt de când **neamul nostru s-a închegat** în mod fericit într-un singur Stat [1918], el a avut neorocul să fie **istovit** în puterile sale, să fie **oprit** în avântul său, de această **dictatură a partidului liberal**, care, cum a spus d. prof. **Iorga**, s-a menținut la suprafață **un an fără nici o mascare**, în lipsa oricărui Parlament, iar după aceea s-a refugiat la spatele unor **Parlamente factice**, înjghebate prin **jandarmi**, prin **teroare**, și cu desăvârșita **nesocotire a voinței naționale**." (**aplauze prelungite, ovații**)
/ Acum, vrea să continue această "**dictatură ascunsă**", "deghizată" pentru a **distruge realizările guvernului PNȚ**, vrînd să-și suprapună chiar **din opoziție voința sa**, "**voinței națiunii**", ascuzîndu-se după "**formule goale**". (p. 250)
Maniu /'29

▣ Nelegitimitatea declarației PNL

PNL crede că "**legile** pe care le votăm și le aplicăm **nu sunt obligatorii** pentru această națiune și în deosebi **nu sunt obligatorii pentru "măritul" partid liberal** ?

Să vedem **valoarea formală** și **puterea politică a partidului liberal**, care stau la baza acestei pretențioase declarații ."

/ "Este ilegal acest Parlamnt ? **A fost** oare partidul liberal **alungat** de la putere în anul **1928**, printr-o **lovitură de stat** sau printr-o **revoluție** ?

N-a fost partidul liberal **alungat** de la putere prin **consecințele incapacității sale** ... (**aplauze prelungite, repetate, ovațiuni**) recunoscute și formal prin **demisiunea** pe care guvernul său a prezentat-o în forma cea mai **constituțională** ?

(**Ilaritate, aplauze prelungite**)

Oare nu **acest partid** a dus țara la **decadența morală**, la **criza politică** și la **dezastrul financiar**, în preajma căruia am stat, și nu **a trebuit să recunoască** însuș partidul liberal și guvernul ieșit din el, că **nu a fost în stare să rezolve** problemele urgente ale acestei țări ? **Sigur că da.** " (**aplauze prelungite, repetate, ovațiuni**) (p. 250)
Maniu /'28

▣ Legitimitatea PNȚ

/"S-a produs **demisiunea guvernului liberal** și **a fost chemat** la guvern **partidul național-țărănesc**. (vezi la **Guvern**)

Maniu /'29

▣ Răzvrătirea PNL .

"[...] Constatăm că **partidul liberal nu are** nici **îndreptățirea formală**, nici **îndreptățirea morală**, nici **prestigiul politic**, pentru a putea **nega legalitatea și autoritatea morală** a hotărîrilor Corpurilor noastre legiuitoare, nici **să reclame** impunerea voinței sale asupra țării, dusă la grea încercare chiar de el ! " (**aplauze prelungite, repetate, ovațiuni**)

Aprobă cuvintele lui Madgearu, că nu este vorba decît de o "**răzvrătire**".

Răzvrătirile pot fi :tragice, serioase, ridicole. **A PNL este ridicolă**; ridicolă chiar în tactice sa ; sprijinită pe **orgoliul** său nemăsurat și pe o **infimă minoritate** ;

"Este desigur **foarte dureros** că **înțelepciunea scăzută a unor conducători de partid**, **duce un partid întreg la această stare tristă**,

partid care în **60 de ani a contribuit cu bine, cînd rău**, dar totuș într-o măsură atît de hotărîtoare **la dezvoltarea politică și națională a acestui neam**."

Maniu /'29

▣ Rotativa ? : Iorga!

-Maniu: Roagă pe deputații care au făcut comunicarea ... să fie liniștiți...
"Acest biet popor va putea și el, sărmanul, să se fericească și fără de înalta
binecuvântare a partidului liberal . (Ilaritate) Partidul liberal va trebui să vină pe
arena luptelor politice "deschise și patriotice", să părăsească " întunerecul intrigilor"
sau să renunțe "să aibă cuvînt" în viața națiunii. "

-Voce PNT : dl prof. Iorga ! (Ilaritate)

-Iorga : "Frica vă face cumiți!" (Ilaritate) (p. 251)
Iuliu Maniu '29

9.) N.Ghiulea(PNT, stînga țărănistă, deputat de Cluj) , 12 dec'29

(DAD,MO 12, șed. 12 dec.'29, p. 252-264)

[L.D.atenție! vorbește după discursurile lui Madgearu și Maniu, din aceeași zi ,
față de Declarația PNL, care atăcase sever politica guvernului Maniu.
Trebuie leagte cu acestea.]

-Șt.Cicio Pop : dă cuvîntul deputatului Ghiulea, să-și dezvolte interpelarea
adresată ministrului Muncii [I.Răducanu] și ministrului de Interne [Vaida-Voevod],
în legătură cu conflictul din 6 august 1929, la Lupeni.

[...][...]

Ghiulea /'29

▣ Implicări politice

/A crezut de datoria sa, să se pronunțe în problema Lupenilor , în cunoștință de cauză,
în interesul superior al PNT, pentru ca să nu vină cineva de la alt partid,
să facă o imputare partidului și guvernului [...]"

Ghiulea /'29

▣ Răspunderile :PNL și , mai puțin, PNT

/ " Evident, noi suntem de un an la guvern, și recunoaștem ,avem și vina noastră;
dar alții au guvernat țara 9 ani de zile și puteau să facă dreptate, dar n-au făcut-o.[...]

N-au făcut-o,pentrucă au mers mîna în mîna cu exploataorii muncitorimii .
Au exploatat muncitorimea împreună, și tot împreună au împărțit beneficiile"

(aplauze PNT)

Ghiulea / '29

▣ Represiunea polițienească, ca mentalitate .

/ "[...] tot trebuia să se întîmple ceea ce s-a întîmplat și tot la gloanțe trebuia să se
ajungă ; da dlor, la gloanțe! [...] Dar funcționarii nu sunt ai noștri, nu au mentalitatea
noastră , nu au mentalitatea civilizată și nici a timpurilor noi.Noi, nu putem face nimic.
Noi am văzut la Lupeni ce s-a întîmplat regulat și în alte părți și în alte dăți.

La 1907, au fost împușcați țărani din spate , alergînd,

vînați ca fiare sălbatice pe cîmp;

la 1918, au fost împușcați muncitori din spate , în piața teatrului ;

la 1926, la Ruși, au fost împușcați țărani din spate ;

Ei bine,la Lupeni, au fost muncitori împușcați din spate,au fost omorîți oameni
" revoltați", după ce ei renunțaseră la luptă,cînd fugeau, atunci cînd orice represiune
devenise inutilă .

Vedeți dlor,ce stare de spirit este în această administrație a noastră,
în această funcționărim.Ei bine,totdeauna muncitorii și țărani au fost socotiți
"scoși în afară de lege ", totdeauna adunările lor erau considerate comploturi ,
iar protestările lor, drept revolte.Niciodată nu aveau dreptate, totdeauna erau
împușcați pentru ceea ce aveau de gînd să facă, nu pentru ce au făcut.
Acesta este adevărul."

Ghiulea :Lupeni'29

10.) N.Polizu-Micșunești (PNT, deputat Dorohoi), discurs la mesaj, 13dec.'29

(DAD, MO, 13, șed. din 13 dec.'29, p.286- 301)

[L.D: discursul integral xerox.În calculator , dispersat problematic.
Titlurile, sublinierile, parantezele, coloratul ,imi aparțin]
Polizu -Micșunești /'29

▣ Democratismul PNT

/ "În două cuvinte : **noi am simțit și am gândit democratic** .

Democrația nu este o doctrină , este mai mult **un mod de a gândi și simți.**"

"De aceea **am asistat** în această țară timp de **60 de ani** la defilarea a nenumărate **programe la București și la Iași**, în care **cuvîntul democrație**

revenea pe buzele tremurînde de **falsă** emoțiune a **tuturor oamenilor de Stat** ;
dar în Țara Românească , **pînă astăzi**, totuș, **democrația nu a existat !**

De ce ? Pentrucă trebuia să vină **oameni și conducători** , **nu cari să se prevealeze la doctrina democratică**, dar care **să simtă și să gîndească democratic.**" (aplauze PNT)

[LD : totul raportat la "dictatura " , "despotismul" , "feudalitatea politică" , jandarmii și demagogia PNL]

/ PNT a găsit **o țară "polițistă"** , și numai după un an a făcut **o țară " pur legalistă"**.

/ A pus bazele unei **"democrații glorioase"** și **"ordine fără despotism."**

/ A făcut **adevărata reformă democratică agrară** , prin **ridicarea țaranului** din mizerie;
omagiu lui **Mihalache** (aplauze PNT)

/ A făcut **adevărutul vot universal democratic**, prin **alegeri cu adevărat libere**,
fără jandarmi și furturi de urne;

/ A redus pe jandarm la datoria lui, a dat deplină libertate alegătorilor,
asigurînd astfel **democratizarea drepturilor cetățenești** ;

/ A transformat " feudalitatea politică" , într-un **regim de "absolută libertate"** ,
de opinie...

/ La o egală distanță de "obscurantismul reacționar" și de "democrația turbulentă",

democrația național - țărănistă urmează **calea mijlocie**

a **"libertăților absolute, în ordine."** (p. 299-300)

N.Polizu-Micșunești '29

11.) M.D.Ralea, (PNT, deputat Fălciu) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD, MO. 14, șed. din 16 dec.'29 , p. 313- 317)

[L.D: discurs integral, xerox ; în calculator, dispersat problematic

Ar fi bine să-l compari cu cel din 1928.

Mai mult un **pamflet** ,decît un discurs parlamentar ;mai degrabă un **discurs electoral** ,
decît o argumentare doctrinară; o revărsare de **epitete și injurii** , cu excese
partizanale.Printre ele, mici **"bijuterii doctrinare"**.

F.puțin se mai ocupă de PNL.

Ralea /'29

▣ PNL

" **Partidul liberal** rămîne mai departe în **opoziția lui**,poziție prezentată, mai ales, cu
cinism, **cinismul oamenilor** care au curajul,după ce **au distrus această țară**, după ce
au făcut să înflorească **pretutindeni dărîmarea și dărăpănarea** gospodăriei noastre,
să ne acuze de propriile lor greșeli.Și dacă oamenii aceștia ar avea măcar un pic de
pudoare, poate că, **în conștiința lor** ar trebui să aducă **un omagiu gestului mărinimos**
de sacrificiu cari, preluînd **o gestiune așa de mizerabilă** ,am putut să punem chiar
imposibilul , dărîmîndu-ne popularitatea, numai ca să **plătăm păcatele lor.** (p. 314)

Ralea'29

12.) P.C.Andrei (PNT,știnga țărănistă) , discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD,MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic

Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin.

Este evident că Petre Andrei reprezenta **"știnga" democratică.**

Important era că aveau această "**garnitură**" de competență, pe care o aveau, în acel moment, nu numai **liberalii**, dar **și alte partide**. Acest lucru spune ceva despre **clasa politică românească** a epocii.]

Andrei / '29

▣ Lupeni'29

[L.D. atenție :**de vină sunt mentalitățile** imprimate de **regimul liberal și averescan** Nu se înțelege prea bine dacă la **muncitori** sau... la **cei ce-au tras...**]

/Atît **socialiștii** cît și **dr.Lupu**, au comentat "**incidentele**" întîmplute .

-dr Lupu(P.Ț.) : "Eu m-am referit la **fapte**, d-ta te referi la **teorii abstracte** .

Întreaga **propagandă** și întreaga **creație a PNT** a fost făcută tocmai **pe tema "barbariilor"** guvernelor trecute, cele făcute de **Averescu la 1907**,de **liberali la 1918**, și d-ta ai aerul să **treci cu vederea** faptele de la **Lupeni** unde au căzut **20 de morți!** " (Sgomot la **PNT**)

Andrei /dec.'29

▣ Liberalism (PNL) -Democratism (PNT)

[LD: cum să admit că Petre Andrei putea să aibă o asemenea **confuzie**, de a **contrapune democrația liberalismului**, decît obligat de **servituți de partid** ?

Dar , plecînd de la aceste premize doctrinare, ce mai rămîne din demonstrația sa ?!

Există la **doctrinarii PNT**,după fuziunea cu PNR, dar ,mai ales, după venirea la putere, o mare grijă de a **scăpa de eticheta " țărănism "** și de "**lupta de clasă**" .

Cu evidente **elemente doctrinare socialiste** , cu această substituire de termeni, au ajuns la un **impas de identitate**]

/ **PNT** își desfășoară activitatea într-un **anumit cadru** care a fost fixat de însăși **Conferința de pace**, căci una din principalele consecințe ale marelui război a fost încercarea de a se identifica "**granițele politice ale statelor cu granițele naționalitare** ." [LD!?!]

"În acest cadru **se dă lupta între două concepțiuni politice**, reprezentate astăzi de două partide importante : se dă lupta între **liberalism** însușit de **partidul liberal**, și între **democratism**, înscris în programul **partidului național-țărănesc**."

/ "**Liberalismul**, încă din secolul al 18-lea,a coincizat cu **ascensiunea la putere a clasei burgheze**, și a devenit apoi **reprezentantul burgheziei urbane** . [L.D. !]

Cu cît a trecut vremea , cu atît **conținutul de idei și idealuri a liberalismului a sărăcit**, **libertatea** devenind un drept aproape **exclusiv al clasei posesoare capitaliste**.

Dacă **liberalismul**, în începuturile sale, a fost însuflețit de **idealuri și de idei frumoase**, în **esența sa politică** a fost însă, întotdeauna **aristocrat** , căci **ideea de avuție, de capital** , a stat pe primul plan pentru această concepțiune.Nu trebuie să uităm că **acordarea drepturilor politice**,după **cens**,după sarcinile fiscale,estea **idee liberalistă** . "

/ "În țara noastră, noi avem de luptat cu o **formă alterată de liberalism**, căci partidul liberal a **neglijat** tocmai ceea ce era esențial pentru liberalism, **ideea de libertate**.

Andrei / '29

▣ Democratism -Liberalism -continuare -

/ Unul din șefii PNL a scris că PNT se îndepărtează de programul său.

PNL, de altfel, **suferă de o "bicefalie"** .

-dr.Lupu : "**Ca și dvs.astăzi cu Mihalache**"

-Petre Andrei : "este o mare diferență.În partidul liberal există un **șef temut**

[Vint.Brătianu] și un **alt șef** [I.G.Duca] care prin persoasiune **reușește astăzi să atragă** ; unul este cu **tradiția**, altul cu **puterea de pătrundere mai justă a realităților**."

[LD: atenție ! un **prim semnal de reconciliere ?Nu.**]

Unul din acești doi șefi , nu este un secret, îl știți foarte bine, d.**Duca**, scria un articol în "**Viitorul**" din dec.'28,cu prilejul discuției la Mesaj (în loc să-l dea în parlament!)

Era un răspuns pe care îl dădea caracterizării făcute de Petre Andrei.

(" **Partidul liberal , partid burghez, partid bancar ?**") s-a străduit să argumenteze că PNL nu este nici partid burghez, nici bancar...

-Iacob Pistiner : "**Numai cămătar**" (**Aplauze, ilaritate la PNT**)

-Petre Andrei : "**Este o caracterizare foarte justă.** " În toate articolele care au apărut în presa liberală, cu ocazia discutării diverselor legi economice, se vedește tendința lor de a afirma că **PNT dovedea " tendințe capitaliste"** iar **dr. Lupu** afirma că **PNT tinde să creeze o nouă burghezie** (citînd, mai ales, Legea circulației bunurilor). (p. 320)

Andrei /'29

▣ PNL

/ "Partidul liberal pînă acum a avut o domnie absolută.D.Iorga a spus că liberalii au avut o dictatură reală în această țară, deși forma noastră de Stat este constituțională. Partidul liberal a putut să facă tot ce a vrut , pentru că nu a avut în față un adversar care să-l împiedice de a comite erori și cari să-i tocească elanul dictatorial."

" În trecut, a stat în fața partidului liberal vechiul partid conservator,compus din personalități de seamă, pe care uneori le uităm prea ușor.

Dar acest vechi partid conservator, suferea de două defecte . [...] [...]

Andrei /*dec.'29

▣ PNT - învățăminte istorice - (vezi mai sus,ex.P.Conservator)

/ "Noi trebuie să ne inspirăm din nevoile reale ale poporului dar să citim cu atenție în cartea trecutului nostru politic.

/ Din punct de vedere programatic, vechiul partid conservator era întotdeauna cu cel puțin zece ani în urma partidului liberal.

Noi trebuie să inversăm acest raport ,și să fim,din punctul de vedere al programului democratic, cu cel puțin zece ani înaintea partidului liberal." (p. 324)

Petre Andrei /'dec.'29

13.) I.I.Mirescu (PSD , deputat de Ilfov), discurs la mesaj , 2 dec.'29

(DAD, MO. 7, șed. din 2 dec.'29. p. 124-133)

[L.D. : text integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic, parafrizat, rezumat, schematizat,cu subtitluri , etc....]

Mirescu /'dec.'29

▣ Industria - ca "interes politic".

// "Industria pe care dvs.o numiți parazitară, nu este în întregime parazitară, și măsurile pe care dvs.le-ați luat pornite din răzbunare , răzbunare fără a cerceta situația fiecăreia în parte.[...] [...ex.Reșița, Valea Jiului]

/ "[...] nu este însă adevărat că toată industria trebuie pusă la olaltă și credem noi că nu era la locul său să se vină cu sabia și cu politica de răzbunare , așa cum a venit d.ministru Madgearu. [...] cînd avem în țară 130.000 muncitori șomeri, să se împrumute 350 de locomotive din Germania, să se ia cu împrumut cîteva mii de vagoane din Ungaria, Polonia și Cehoslovacia, și să se facă comenzi de 1 miliard lei , mașini agricole, în străinătate. Aceasta înseamnă o politică de răzbunare " [...]

-Ilie Rădulescu : Aceasta este demagogie.

-Mirescu : / Toate primăriile își comandă toate mașinile și tot materialul tehnic din străinătate. "Aceasta înseamnă boicotarea industriei noastre , din motive politice [...]

a răzbunării dvs politice contra liberalilor [...]" (p. 129)
/ Fabricile de hîrtie ,într-o țară de analfabeți, atentează direct la cultura și educația poporului. Au materia primă aproape gratuită; au primit mii de ha de păduri ca donațiuni din averea Statului (ex.Letea) ; mîna de lucru pe preț de batjocură ... dar prețul este de 3 ori mai sump decît în străinătate.

-Ilie Rădulescu : "[...] știți foarte bine că este vorba de o industrie a familiei Brătianu."

- Pamfil Șeicaru : Un trust olandez a solicitat exploatarea papurii din Deltă, din care s-ar putea face o hîrtie de lux.Industriașii de hîrtie au sărit ca și cînd ar fi sugrumați!

- D.R.Ioanițescu (subsecretar de stat la Interne) : "De cînd suntem la guvern, avantajele extraordinare cari se dădeau fabricilor de hîrtie , nu se mai dau [...]."

Ziare ca " Universul" și "Dimneța" vor importa mari cantități de hîrtie .Din depozitul lor, vor cumpăra celelalte ziare, și se va termina astfel cu monopolul hîrtiei.

(p. 130-131)

Mirescu / 'dec'29

14.) Pamfil Șeicaru (ziarist independent, pe lista PNT, deputat deDolj),

discurs la mesaj, 10 dec.'29

(DAD, MO.10 , șed. din 10 dec.'29, p 202-209)

[L.D. Discursul integral, xeroxat ; în calculator, selectat și dispersat problematic. În prima sesiune('28/ '29) nu cred că a vorbit la mesaj; a avut doar intervenții ; Ține un discurs coerent, documentat, ușor detașat, "neutru" dar loial PNT, care (culmea !) stârșește reacții de "sensibilitate" la majoritari , reacții de respingere la adversari.Dar Șeicaru s-a străduit să explice câteva aspecte delicate din politica guvernului Maniu, să evidențieze "circumstanțele atenuante" ale eșecurilor.] Șeicaru / dec.'29

▣ Opoziția : PNL. PP.

" Este adevărat că, de data asta,promisiunile s-au mutat în tabăra celorlalte partide. Dacă d-voastre [PNT] aveți o scuză în lipsa unei experiențe de guvernare , în schimb **această circumstanță atenuantă nu putea fi invocată de celelalte două partide , cari duc astăzi mai energic campania de răsturnare a actualului guvern. Aceste partide** au fost de mai multe ori **la putere**, au avut, așa dar, posibilitatea să facă bine. **După 10 ani, priviți însă rezultatele ! Scadențele-** care cad toate **pe capul guvernului actual !... "**

"**Reforma administrativă** a fost luată ca **pretext** pentru **retragerea opoziției** din Parlament." Dar gestul lor nu a găsit ecou în opinia publică. Agitația s-a mărginit doar la orașe, la sate neavînd nici un răsunset.Defilarea sătenilor, organizată de averescani, n-a impresionat factorul constituțional. Deci acțiunea lor nu a fost periculoasă.(p. 203)

"[...] mi s-a părut **foarte primejdioasă** agitațiunea pe care au dus-o aceste partide pe **chestiunea confesională.**" "Ei bine,a trebuit ca **patima politică** ,lipsită de orice scrupul, să folosească ca **temă de agitațiune și chestiunea confesională!** [vezi mai jos] Această încercare de **siluire a conștiințelor** , iată una din cele mai **respingătoare manifestațiuni ale sufletelor rudimentare!** [...]Cel mult **vom rămîne cu această amintire monstruoasă , de a fi scuipat pe unele altare** la cari, dacă nu te închini, ești totuși obligat **să te apropii cu pietate.** " (p. 203)

Aceste agitațiuni ale partidelor politice care s-au retras din Parlament, **ar fi trebuit să fie urmate,fierec, de participarea la alegerile parțiale**, ca să dovedești că actualul Parlament s-a pus în conflict cu voința țării.și totuși..."**aceste partide** politice deschid lupta extraparlamentară și **refuză să se prezinte în alegerile parțiale** " (p. 203) Șeicaru / dec.'29

15.) Hegedus Nandor(PNM, gazetar, deputat Bihor) , discurs la mesaj, 26 nov.'29

(DAD, MO 3, șed. din 26 nov.'29, p. 25-35)

[L.D: discurs integral, xeroxat.În calculator, este dispersat problematic. Dindezbaterile ulterioare, am constatat că au lipsit din parlament ,pe lîngă liberali și averescani, și Iorga, și în general, cei ce ar fi putut să dea replicile potrivite. [LD: discursul va fi socotit unul dintre cele mai documentate ,inteligente ,elegante ,pledoarii de gen. Eu îl consider o **mostră de logică partizană** ,un șantaj iscusit, recurs la sentimentalism personal, scos din context, inversat în cauzalități, folosind **argumentele adversarului** ,în propria cauză : o **capcană** în care trebuiau să cadă, din orgoliu, mai întîi, **ardelenii și PNT** , apoi , **regățenii și PNL !** Nimic nu a rămas neexploatat : **ardelenii -regățenii** , fiecare cu merite și legitimități... din **p.d.v al respectării drepturilor minorităților**. Și totul, cu argumente istorice exclusiv românești ! Și totul raportat la **rezoluția de la Alba Iulia, la Ardeal**, de parcă ungurii ar fi trăit într- o **Transilvanie autonomă, nu în România.**] Hegedus Nandor / nov.'29

▣ Rezoluția de la Alba Iulia .

Va răspunde **dacă** au sau nu "**o valoare obligatorie morală și politică.** "

"**O parte a lumii politice românești a deschis focul** , acum 7-8 ani, în **contra punctelor rezoluțiunilor de la Alba Iulia**, și în campania aceasta joacă un rol important mai ales **publicistica și politica liberală.** S-a ridicat **acuzatiunea** contra **conducătorilor români din Ardeal** că ei **au făurit**

rezoluțiunile de la Alba Iulia exclusiv sub **stimulațiunea efemeră a epocii**, sub influența unei **ideologii eronate**. S-a spus că fruntașii români din Ardeal au lucrat la Alba Iulia **în antagonism cu însuși Națiunea** română din Ardeal, că **n-au fost prevăzători**, n-au urmărit **orizonturi reale**, că **ar fi primejduit** cu preocupările lor naive și teoretice **chiar unitatea Statului român**, **dacă ei, liberalii și averescanii**, mari și serioși oameni politici, n-ar fi contribuit mai târziu, **în practică, la eșuarea realizării acestor puncte.**"

[Ex.] "Publicistica leberală merge atât de departe în perversiunea hotărârilor de la Alba Iulia, încât [...] **Bogdan Duică** le denumește în ziarul liberal "Națiunea" din Cluj, **o soluțiune infantilă**, care e numai a ardelenilor și nu a poporului român, și pe care, **niște interesați**, după cum spune d-sa, **le-au impus și niște fricoși le-au primit** imediat.[...]"[...][...][...]

/ "Așa că **față de acuzarea** ridicată contra d-lor :**Iuliu Maniu, Aurel Vlad, Alexandru Vaida, Pop Cicio** și alții, **că au lucrat la Alba Iulia în mod necugetat** și sub influența trecătoare a unei stimulațiuni efemere, că n-au luat în considerare mentalitatea poporului românesc din Ardeal, **însăși istoria oferă o desmințire puternică**" Hegedus / nov.'29

▣ "Regățenii"

[LD. **Atenție ! penibil cum reacționează românii ! Singur Șeicaru ce ține piept ! Ceilalți par "fermecați" de documentația lui Hegedus, nu pricep speculațiile lui ! Sunt orbiți de "ura frățescă" ardeleni- regățeni, țărăniști-liberali !]**

"Știm d-lor că **liberalii se referă la contractul încheiat cu puterile mari în 1916**, care ar fi trebuit să asigure **România Mare și fără Alba Iulia**.

Știm că **generalul Averescu** a pus teza că **România Mare s-a făcut cu sabia**, nu cu rezoluțiuni.[...] Dar **rezoluțiunea de la Alba Iulia**, trebuie să aibă în ochii tuturor românilor **merite nepieritoare** [...].

Șeicaru : " Va să zică , **acțiunea militară a României nu a contat nimic ?** [...] Aveți un sistem foarte abil de a prezenta chestiunea.Vă felicit, căci aveți și metodă. Dar asta nu înseamnă că vă putem lăsa fără să precizați ceea ce afirmați." [...] Dar **Jugoslavia n-a avut Alba Iulia , și totuși s-a format ."**

Iosef Jumanca : **Jugoslavia n-a avut Pacea de la Bucuresti ...**

Șeicaru : "Aceasta este o impertinență." [...][...][...]

Hegedus : " Dacă pun întrebarea < **cine a avut o vedere mai largă , Ardelenii sau Românii din Vechiul Regat ?** > - trebuie să răspund că **Ardelenii**, ceea ce este și natural, deoarece problema minoritară , pentru Românii din Regat, era aproape cu totul necunoscută, atunci când **ardelenii erau deprinși cu ea** [...] "[...][...][...][...]

Nu vrea să generalizeze, pentru că , spre ex. **Ion Brătianu o cunoștea f. bine.**(p. 28)

Hegedus / nov.'29

▣ PNL

[LD: **atenție ! după ce a flatat și supralicitat contribuția ardelenilor, Hegedus trece la "promisiunile" PNL. Cu aceeași abilitate absolut meritorie , pentru cauza pe care o apără..]**

/ **Ionel Brătianu a distribuit** Hotărârea de la Alba Iulia, pe hîrtie velină, la **Conferința păcii de la Paris**.

/ **Nu s-a dat încă în vileag** ce s-a întîmplat în zilele acelea cînd ardelenii "au coborît" pentru prima oară la București."Circulă numai **clevetiri**, cum că s-ar fi ivit o **divergență** între d-nii **ardeleni și Ion Brătianu**, mai ales cu privire la unele puncte ale rezoluției." Dacă rezoluția ar fi constituit "o primejdie", imediat după **Decretul-lege din 11 dec.1918**, **PNL ar fi trebuit să dea o declarație** că primește numai **partea cu unirea**, și că **celelalte prevederi** le consideră **"păgubitoare și irealizabile."**

Nu s-a dat o atare declarație.El a răscolit colecțiile "**Viitorului**", cuvîntările lui **Brătianu, Mărzescu, Duca**, și nu există nimic care să conteste Hotărârea.

/"**Ion Brătianu**, care a fost un bărbat de stat luminat, și care a cunoscut foarte bine constelația externă, **a știut și a simțit**, de bună seamă , că **a se opune promisiunilor** din Alba Iulia sau **a pune la îndoială drepturile oferite minorităților**, **ar însemna să se dea arme în mîna Ungariei**, care a luptat pentru cîștigarea graniței bune de vest, și ,pe de altă parte, **în mîinile Jugoslaviei** care a luptat pentru **Banat."** / "**Presa liberală** de atunci a dus o **luptă vehementă** contra **ideii autonomiei**;

nu și-a ridicat însă **niciodată** glasul în **contra punctelor de la Alba Iulia**" (p. 29-30)
/"Nu numai negativul acesta dovedește însă că **partidul liberal s-a solidarizat necondiționat** ,mai ales din p.d.v internațional,**cu hotărârile de la Alba Iulia**,
ci și **faptul pozitiv** că guvernul liberal de atunci ,în același moment , **realizează reforma agrară și votul universal** în Vechiul Regat .

Și eu am ferma convingere că **dacă ar fi existat** și în Regat **minorități etnice** ,
guvernul Brătianu de atunci **n-ar fi putut evita** să se repecte și **drepturile minorităților**.[...]

[L.D: pe acest moment, **Șeicaru și G. Moroianu** vor sa-l împingă spre cu totul alt subiect,
dar așa : **hodoronc-tronc! :de ce nu au fost ei la Albalulia?**

Urmează un schimb de replici și Hegedus revine....]

" Convingerea mea **o confirmă faptul că guvernul liberal**, tot atunci, acceptase **egalitatea în drepturi a evreilor**, ca singura minoritate din Regat . (p.30)

Se știe că **sașii** au declarat unirea cu România prin **rezoluția** de la **Mediaș**,care s-a provocat la Alba Iulia, și care a repetat, pe scurt, conținutul rezoluției adunării de la 1 dec.1918.

O delegație a sașilor, în frunte cu d.hans Otto Roth și Rudolf Brandsh au venit la **București**.În cinstea lor s-a dat un banchet.În absența lui Brătianu, **Ferechide** (subsecretar de stat)a spus: **<Națiunea română primește Hotărârea d-voastre cu dragoste, iar primirea ce vi se face acum , este o chezășie** care vă asigură că **cuvîntul ce vi l-am dat va fi ținut.>**

Iar **Ionaș Grădișteanu** : **<D.Ferechide a vorbit** nu numai în numele guvernului, dar **în numele tuturor românilor**, fără deosebire de partid.

Nu avem să răpim limba sau credința nimănui.> (p. 30)

/ "Adică și **leberalii** au dat **cuvîntul** [...] **Cuvîntul dat** , pe care îl amintea Ferechide, nu a putut fi altceva decît **declarația de la Alba Iulia** **Partidul liberal** nu are deci **dreptul să nege solidaritatea lui** cu acest cuvînt dat."

/ "Gîndirea de altfel pe care noi o numim **concepția de la Alba Iulia**, nu a exprimat-o nimeni **asa de puternic ca Ionel Brătianu.**"

"**Conducătorul** de pe atunci al **partidului liberal**, reîntorcîndu-se de la Paris, unde **a refuzat să iscălească tratatul de la Saint Germain** din cauza **art.5,referitor la ocrotirea minorităților**, s-a dus la Sibiu, la marele Sfat [Consiliu Dirigent] unde **a fost primit cu entuziasm.**

D.Maniu l-a salutat și atunci **Ion Brătianu** a spus, la 8 august 1919,următoarele:
< Un popor ca al nostru care a arătat **dovada bărbăției** sale atît în **înînfrîngere** cît și în **victorie**, **va ști să se adapteze** și concepțiilor celor mai largi , și din organizația cea nouă a statului român, **își va găsi viață frățească** și prietenească **toți** cei ce vor să contribuie la înflorirea pașnică a **României Mari.Nu vom întreba pe nimeni de unde vine, ci unde merge.** " > (p. 30)

/ "D-lor, **mai mult** decît ceea ce **ne-a promis Ion Brătianu**, nimeni nu a putut să ne făgăduiască. Aceasta e **apologia punctelor de la Alba Iulia** " (p. 30)

"E de prisos să amintesc că în **Constituție** nu se reoglindesc nici **spiritul** nici **principiile de la Alba Iulia** " (p. 31)

Hegedus / nov.'29

▣ **Legea administrativă.**

[L.D: nu uita, **Hegedus** și-a propus în discurs, în mod special, să se refere la **regimul administrației de Stat**, cu accent pe **autonomia minorităților**.

Pentru el, către el, trebuia să ducă toată **argumentarea** și toată **pledoaria** lui anterioară, **bazată exclusiv pe declarații românești** (de la Suplex - la Alba Iulia)]

/ Între 1918-1919, **guvernul Brătianu** a urmat **pilda dată de Alba Iulia** pe terenul **descentralizării administrative**, punînd la cale o "**auto-guvernare largă**", accentuînd că intenționează să dea **minorităților o liberă afirmare și dezvoltare**.(cf."Viitorul")

19 nov.1918, Manifestul PNL : **< PNL crede că o largă descentralizare administrativă** [...]este **singurul mijloc** " [...] o **administrație bună și luminată** [...] va lupta pentru **neapărata înfăptuire** a unei asemenea **descentralizări administrative.** >

5 martie, 1919,"Viitorul" explica că **țara trebuie împărțită și în regiuni...**

-Victor Cădere : "Există un **anteproiect** al cercului de studii PNL "

/ " În acești zece ani , am auzit făcîndu-se **reproșuri PNR** , iar nouă **minorităților** ni se aducea **acuzăționea regionalismului** .

Expresiunea aceasta criminală < regionalism > am cules-o întâia oară de la presa liberală, ca **idealul partidului liberal.**" (așa cum amintește și d. Cădere, și cum a spus și d. Stere, la dezbaterile de la legea administrativă)

1918, Iași, cercul de studii PNL a editat un **proiect de lege administrativă**, care prevedea formarea a **7 regiuni.**

mai 1919, Ion Brătianu, declara la Paris: <Prin descentralizarea administrativă s-a asigurat tuturor minorităților, cele mai largi drepturi și cea mai deplină libertate .>

/ **"Partidul care a promis în țară descentralizarea regionalistă și deplină libertate minoritarilor, nu mai poate afirma în străinătate, astăzi, că rezoluțiunea de la Alba Iulia periclitează unitatea și suveranitatea Statului român"** .

(p. 31)

Hegedus / nov.'29

16.) Deputat X **[Madgearu ???] (PNȚ)**, **discurs la mesaj, 17 dec.'29**

(DAD, MO.6, șed. din 17 dec.'29, p. 103)

[LD: Xerox incomplet; vorbește înainte de T. Fischer; am reținut doar pentru idee]

▣ PNL

/ **"S-au prăpădit 10 ani**, 10 ani care puteau să fie cei mai frumoși în viața politică a Romniei. Agerimea noastră și situațiunea noastră politică ne ajută să **găsim ușor vinovatul.** El este **patidul național liberal**, politica sa egoistă și meschină de care vă vorbeam, și **făuritorul, creatorul, acestei politici d. Vintilă Brătianu.**

D. Vintilă Brătianu a ajuns **pentru noi toți**, precum și pentru țară, **o noțiune.** Să-mi dați voie să caracterizez așa pe **acest om-noțiune** : **vrea** mai mult decât poate, **întreprinde** mai mult decât cunoaște, și **afirmă** mai mult decât crede.[...]

Să-mi dați voie să vă atrag atenția, scumpei prieteni, că ori **de câte ori afirmăm și nu credem**, ori de câte ori **vrem și nu putem**, ori de câte ori **întreprindem și nu cunoaștem**,

mijește în fiecare dintre noi **un mic și detestabil Vintilă"** (ilaritate, aplauze la PNȚ)

V-aș ruga d-ilor, **să lăsăm pe d. Vintilă Brătianu în plata Domnului**, dar **să stîrpim fără milă pe micul Vintilă din noi."** (p. 103)

17.) **Mihail Ghelmegeanu (PNȚ, raportor la Răsuns la mesaj, deputat Ismail)**

Discurs -concluzie, 17 dec.'29

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29, p. 355-366)

[LD : discursul integral, xeroxat. În calculator, dispersat problematic.

Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva, decât **o antiteză PNȚ-PNL** Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ : **PNȚ** - partid de "centru", de "echilibru", de "arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL) ;

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ PNL

/ Cu note așa de variate în parlament, nu-i va lua nimeni în nume de rău că **"nu am băgat de seamă, decât într-un târziu**, că pe băncile acestei incinte, **sunt și unele goluri"** [LD:!!!]

/ **"Un partid la guvern**, desigur, **n-are dreptul să sfideze pe nimeni** [...] De aceea, **nu am să polemizez cu opoziția absentă."** [L.D: !!!]

Reamintește doar un lucru : **"într-un an de zile, partidul liberal** a izbutit să treacă prin **trei etape**. Cît a stat în Parlament, a făcut **o politică de afirmare prudentă**;

cu **părăsirea Parlamentului**, a făcut un **act de sabotare**; și cu **atitudinea sa față de creditul agricol**, a afirmat un **act de iresponsabilitate politică** "

(aplauze la PNȚ) (Cum PNL a retractat atitudinea față de creditul agricol, se va ocupa de sabotarea parlamentului)

/ **"Eu înțeleg resentimentele** pe cari partidele de **oposiție absente**, le au contra

noastră. Dar cred că este de **datoria oricărui partid politic să nu răsfrîngă** acest resentiment al luptei politice , **asupra însăși instituțiilor Statului**, printre care pun, în primul rînd, **Parlamentul.**" Era datoria PNL să rămînă în acest Parlament (p. 356) [LD. : vezi și alte considerațiuni la adresa PNL vis-a- vis de **regimul parlamentar, de sistemul de partide, de burghezia românească, de legislație, etc etc.**] / "Statul a fost **legat de soarta unui partid**, care, prin jocul moravurilor de la noi, a devenit **prizonierul unei familii**, familia din ce în ce mai mult **prizoniera unui om**, iar **omul [Vintilă Brătianu]** , cu toate bunele sale intenții , a fost **prizonierul unei concepțiuni economice** , astăzi de o **insuficiență notorie.**" (p. 357) Ghelmegeanu / dec.'29

▣ Parlamentul

[Atenție LD: Culmea ! și el eludează faptul că PNT a introdus acest obicei în viața politică românească !]

" [...] **Parlamentul este singura cale**, care poate **să asigure societății o evoluție liniștită** , **singura cale** , pe care se poate obține **un minim de înțelegere între partide și între ideologiile politice** pe cari le reprezintă [...] **el aparține țării și țara cere partidelor politice ca ele s-o servească aici.** Dacă **divergențele** între noi , erau mari , **să fi lovit în noi, nu să fi lovit în această instituție a parlamentului** , cînd astăzi , însuș **regimul partidelor politice** poate să fie **primejduit** și sunt semne cari trebuie să rețină profund atenția noastră." (p. 356) Ghelmegeanu / dec.'29

▣ Sistem de partid .

/ "**A susține regimul partidelor politice** , nu este numai **o chestiune de logică și de dialectică**, este , în primul rînd, **o chestiune de psihologie a masselor** , raportată la momentul în care trăim. [...] / "Or, în viața noastră constituțională , **partidele și regimul politic al partidelor politice** a fost în situațiunea de a fi uneori **falsificat**. Deși suntem uniți de 10 ani, totuși dacă **România s-a mărit sub aspectul internațional** , din punct de vedere **național** , ea a fost **obligată să se ridice pe baza străină [!!!] a exclusivismului partidului liberal.** Încetul cu încetul, **soarta însăși a Statului** a fost **legată de soarta unui singur partid**, și nu cunosc **o primejdie mai mare** pentru viața unei națiuni , decît **acest exclusivism** al unui partid politic , care crede că el singur reprezintă națiunea, că el singur înfățișează toate interesele unei societăți în plină mișcare și în plin progres.[...] Încetul cu încetul **viața Statului a fost împinsă pe făgașul de dezvoltare al vieții unui singur partid , al partidului liberal.**" / **Întregul regim al partidelor** era în funcție de **modul cum PNL va înțelege să-și îndeplinească "funcțiunea sa socială".** **Or , partidul liberal a înțeles că bogăția sa nu se va ridica de la coarnele plugului , ci de la ghișeele băncilor.**" (p. 357) [...] [...] Ghelmegeanu / dec.'29

▣ PNT

/ "Contribuția pe care **partidul nostru a adus-o** , pentru **însănătoșirea regimului politic al partidelor**, este de a fi **emancipat cauza politică a Statului român, de cauza economică a partidului liberal.**" [...] [...] Ghelmegeanu / dec.'29

▣ PNL și Burghezia românească.

[LD: interpretare "conservatoare" , convertită sui-generis în ideologie țărănistă.]

/ Din momentul acesta ,**partidul liberal** a făcut din **întemeierea unei burghezii , însuși rostul politic al Statului român.** Desigur că n-am fi avut nimic de zis ,**dacă** cel puțin **burghezia aceasta** ,care s-ar fi ridicat, ar fi fost o burghezie care **să-și merite numele**, o burghezie **stăpîină pe o inițiativă puternică** , o burghezie de **caractere tari**, o burghezie **severă față de ea însăși** , pentru ca să capete **dreptul de a fi puternică** , față de celelalte clase.[...] / "**Dacă partidul liberal ne-ar fi dat o asemenea burghezie, ea ar fi înțeles cel puțin trei lucruri.** [...] [...] (vezi la **Burghezie**)

Ghelmegeanu (dec.'29

Stat "agrar" -Stat "industrial"

/ Întreaga **politică economică a PNT** neagă cele 2 "miraje" ale lui **Vintilă Brătianu** : că **postulatul** dezvoltării noastre economice este trecerea cît mai rapidă de la stat"agrar" la stat "industrial" ; și că **singurul mijloc** de normalizare a vieții economice, o oferă **mijloacele financiare**.

/ Împotriva acestor miraje, **PNT s-a ridicat cu hotărîre**, pentru a elibera țara de aceste greșeli , afirmînd "**primatul orientării agricole**"

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ Formula "Guvern național"

/ Dr Lupu dorește "**guvern național**" , dar este de văzut **cu cine ?!**

"cu toți neîmperecheații ? [...] cu **reprezentanții călăilor și ai victimelor** la un loc?

Acest guvern național n-ar însemna decît **cea din urmă înfrîngere** pentru viața publică a acestei țări, înfrîngerea ultimei rămășițe **de moralitate publică**" (aplauze la **PNT**)

- **dr.Lupu**: "**Așa au vorbit** patru veacuri dearîndul **boierii moldoveni și munteni**: unii **acuzau pe ceilalți de dușmani ai patriei,și fiecare urmărea tăierea capului adversarului**.

Există și în partidul advers [PNL] , cît l-ați urî d-voastră,ca și înpartidul d-voastă, **destule elemente patriotice** care într-un **ceas de grea cumpănă** a țării, **pot să se unească** , chiar și peste aceste chestiuni economice.

Dacă **ne-am unit pe chestiunea războiului, ne va sili însăși țara să ne unim** și pe aceste chestiuni economice.D-le Ghelmegeanu, d-ta ești încă tînăr, și patru ani de viață politică nu însemnează nimic, trebuie să ai 40 de ani , ca să capeți maturitate politică" (Ilaritate)

Ghelmegeanu : "Dați-mi voie să constat - și constat cu regret - că încă odată **căile noastre politice se despart**."

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ PNT: industrie .

[L.D: un p.d.v.mai realist, coerent, dar tocmai de asta, apropiat de **doctrina liberală !**]

/La noi **industria** este întrucîtva privilegiată, fiind **susținută** , din motive diferite, și de **socialiști** (interesul mîinii de lucru)

și de **liberali** (interesul consiliilor de administrație) .[LD:atît !?] [...][...]

Ghelmegeanu /

/" Pe de altă parte, **situația partidului nostru este destul de delicată** fiindcă suntem **un partid de echilibru social**, și partidele de echilibru social își îndeplinesc opera lor salutară pentru viața unui Stat , în mijlocul unor **mari poveri** și a unor **mari răspunderi**. Din ce în ce mai mult va trebui **să fim arbitru** între **stînga socialistă** și **dreapta liberală**, va trebui să stabilim și **să integrăm toate interesele în cadrul interesului general al Statului**." Ghelmegeanu / dec.'29

18.) Voicu Nițescu (Ministru de Stat), discurs final la Mesaj, 17 dec.'29

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat,în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbaterile la Mesaj.]

Nițescu / dec.'29

▣ "Împăcarea " națională.

[L.D : este cea mai sugestivă evocare a "**descălecării**" **politice a ardelenilor** în **România Mare**.După opinia mea, a fost **o victorie redusă** doar la membrii și simpatizanții PNT ; a fost plătită cu prețul **adîncirii adversităților** cu forțele politice opozante ;a fost **o revărsare de răfuială** acumulată în cei 10 ani după unire, care nu putea decît să umilească și să revolte pe regățeni .Au fost puse **la stîlpul infamiei și execuției** cele 2 partide și liderii lor - Brătienii , Averescu , Goga ș.a. -

care duseseră războiul reîntregirii, care tutelaseră unirea și consolidarea .
Ca și cînd **unirea s-a făcut , însfîrșit, abia în 1928 !**]

"Poate că **cel mai de seamă rezultat** , pe care l-a avut **evenimentul din Noiembrie** , anul trecut , a fost acela că , **în sfârșit** , s-a ajuns la acel **echilibru sufletesc** , pe care l-au dorit deopotrivă **frații Vechiului Regat**, pe care l-au rîvnit cu însetoșare **ardelenii** , pe care l-au așteptat **basarabeni** și pe care l-au voit **bucovinenii** . S-a ajuns, în felul acesta, ca **să nu se mai vorbească de năzuințe < regionaliste >** și de **<gînduri separatiste>**. Suntem astăzi, în Cameră, reprezentanții unei **nații unite**, unite în **gînduri**, unite în **simțiri**, unite desăvîrșit **sufletește** "(aplauze la **PNȚ**) (p. 366- 367)

Nițescu / dec.'29

▣ **Parlamentul .**

[LD: una bună, una rea! La cea bună, ipocrizie ; la cea rea, patimă]

" Dealtcum se pare că **țara românească trăește pentru întâia oară o viață parlamentară** ,pentru întâia oară **noi avem cu adevărat un Parlament .**

Parlamentarismul a început să funcționeze în Statul român din decembrie anul trecut . [...] (aplauze la **PNȚ**) (p. 371)

Nițescu / dec.'29

▣ **Anarhie? Dictatură ? Democrație.**

/ "În ce privește **dictatura** , să-mi îngăduiți dle doctor, să nu împărtășesc nici aici credința și bănuiala dvs.**Ce fel de dictatură înțelegeți ? De dreapta sau de stînga ? "**

-dr.Lupu : "De mijloc" (Ilaritate)

- Nițescu : "Dictatura de dreapta ați văzut-o [PNL !]

Poporul acestei țări , aproape în unanimitatea lui, s-a ridicat împotriva ei și **a doborât-o.**

Voicu Nițescu / dec.'29

19.) Manifestul-program ,lansat la Congresul general PNL, 1-4 mai 1930

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV,ds.4 , fila 84- 104)

[LD: text integral, fișe de mîină, introdus în calculator.

Capitolele , dispersate problematic.Subtitluri,sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.

Atenție ! : document programatic , doctrinar , cu care PNL lansează oficial **bătălia pentru răstrurnarea de la guvern a PNȚ ; își fixează coerent și cuprinzător toate componentele și direcțiile de luptă; răspunde (doctrinar și politic) tuturor actelor PNȚ considerate de el ca dezastruoase, periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.**

Prin comparație cu programul PNȚ de guvernare, se pot determina concepțiile comune dar ,mai ales, diferențele și divergențele privind guvernarea României.

De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.]

PNL este consecvent programelor sale naționale.

Din nefericire, **opera sa a fost întreruptă**

printr-o **politică nesocotită și experiențe primejdioase.** [PNȚ]

PNL / mai'30

▣ **Monarhie constituțională.**

/ "**PNL, reamintindu-și trecutul zbuciumat al neamului nostru , socotește regimul constituțional monarhic - prevăzut prin pactul nostru fundamental- ca cea mai bună pavază a continuității și a intereselor superioare ale statului și, recunoscător marilor regi - Carol și Ferdinand - va lupta cu toată hotărîrea împotriva tuturor acelora cari ar încerca să zdruncine așezămîntul nostru constituțional."**

/ "**Nădăjduind că Înalta Regentă își va îndeplini menirea sa de ocrotire a intereselor permanente ale Statului în timpul minoratului Regelui Mihai , PNL va da sprijinul său hotărît pentru a asigura normala funcționare a acestei instituții, căreia s-a încercat să i se aducă în ultimul timp grave știrbiri."**

/ "**Credință neclintită MSR Mihai I ; respectarea neșovăelnică a voinței regelui Întregitor de neam ; [Ferdinand]"** . (f. 84)

PNL / mai '30

▣ Regimul parlamentar .

"**Regimul parlamentar** , întemeiat pe **votul obștesc**, rămîne, oricari ar fi tendințele trecătoare izvorîte din unele decepții sau din unele ambiții , **singura garanție serioasă de propășire a societății moderne.**" (p. 84)

PNL /mai '30

▣ Legea administrativă.

/Prin **Legea administrativă** din 1925,**viața țării a fost unificată**, ținîndu-se seama de : **unitatea statului și descentralizarea serviciilor publice.**

PNL va desființa Legea administrativă actuală [PNȚ] , care **nesocotește aceste două principii** ,altfel **România este amenințată** să piardă caracterul de stat unitar național și caracterul democratic. **PNL este hotărît potrivit** ca, sub cuvînt de descentralizare , **regionalismul și legiuirile străine vechi să se restaureze** , avînd **tendințe destrămatoare și antinaționale.** (p. 85-86)

PNL/ mai '30

▣ **Vot femeilor**

/ **PNL a înscris în Constituție dreptul de vot al femeii**, ca o mare problemă a timpului nostru.Credincios spiritului Constituției, **îndreptînd unele greșeli săvîrșite**, el **va extinde aceste drepturi treptat** , convins de **rolul crescînd al femeilor** în viața noastră socială, culturală, politică, națională. (f.87)

PNL / mai '30

▣ **Capitalul străin.**

/ **PNL rămîne convins de justetea politicii sale de neatîrnare economică .**

/ **Politica PNL nu implică nici o ostilitate față de capitalurile străine.**

Din contra, **PNL recunoaște nevoia colaborării capitalurilor străine** pentru punerea în valoare a bogățiilor țării. **Dar ...**

Această participare să se facă **în condiții folositoare ambelor părți, ocotitoare pentru capitalul, munca și inițiativa românească.**

PNL este încredințat că, după experiențele demagogice de astăzi, care au împiedicat venirea capitalurilor străine, cele serioase se vor convinge că, formele de colaborare de care poate dispune PNL, le oferă toate garanțiile pentru o sigură și remuneratorie activități, în cuprinsul României întregite. (p.88)

PNL / mai '30

▣ **Industria**

/ **Dezvoltarea industriei trebuie încurajată** : ca un factor important al **producțiunii** generale; ca un **debușeu pentru brațele disponibile** din agricultură; ca **mijloc de punere în valoare a bogățiilor**, inclusiv ale celor din agricultură.

/ Trebuie dat **mare atenție industriei legate de agricultură** , constituindu-se în "**complimentul ei firesc**" ,folosindu-se " condițiile speciale din țara noastră unde **industria nu se prezintă în antagonism cu agricultura**" .

/ În materie de **petrol și combustibil**, de care depinde energia întregii economii și apărarea țării , trebuie **menținută** în cadrele nevoilor superioare ale României , **care a știut să o pună așa , înaintea multor state** (de mai bine de 20 de ani !) , care **astăzi urmează exemplul României.**

/ Mare importanță trebuie dată **căilor de comunicație**: necesitatea normalizării situației **CFR**; regimul **drumurilor** revizuit , pentru a fi construite cf. tehnicii moderne ;

atenție **căilor de comunicație pe apă** - maritime și fluviale- amenajării porturilor ; atenție **transporturilor aeriene**, pentru nevoile economice și interesele de apărare .

/ **Marile servicii publice** nu pot fi înstrăinate, pentru că de ele depinde independența economică și politică a Statului.**Poșta, telegraful, telefoanele**, prin importanța lor, nu îngăduie să fie scoase din **exploatarea și de sub controlul direct al Statului.**

Încercările de azi [PNȚ] de a concesiona aceste servicii unor corporații străine , vor găsi în **PNL o energică atitudine de opunere , hotărîrea de a le înlătura , ca**

neconstituționale.

(p. 89-90)

PNL / mai '30

▣ **Finanțele**

/ Reintroducerea **ordinii financiare** ; restabilirea **echilibrului bugetar** ;
economii serioase ;

/ **Desființarea regiilor comerciale** (înființate de PNT) , cu cheltueli inutile.

/ Revizuirea **impozitelor excesive** ; **suprimarea sporurilor** cotelor de impozite
[introduse de PNT]; înlăturarea abuzurilor fiscale . (p. 91)

PNL / mai'30

▣ **Agrarism .Țărănism ?**

România este o țară agricolă. Agricultură este principala ramură de producție.

Astăzi [1930] ea este într-o stare precară.

/ **PNL**, care a făcut **împroprietărirea** , consideră ca o **supremă a sa datorie**,
să consolideze mica proprietate .

/ **Legea circulației bunurilor** [PNT] , menită să **distrugă roadele reformei agrare**,
este o **adevărată primejdie** socială, economică, națională.

Deci ea **trebuie desființată fără întârziere**.

/ **Agricultura va fi încurajată prin** : **cercetare științifică** a problemelor de sol și culturi ;
selecționarea și procurarea de cele mai bune **semințe și rase** ;
educarea profesională a plugarilor ; **învățămînt agricol aplicativ** ;
lege specială de **încurajare a agriculturii** .

/ Va fi reorganizat **Ministerul agriculturii** ; **Camerele agricole** ,bine organizate,
scoase de sub influențe politice [**practicată de PNT**] ;

/ Întărirea **creditului agricol** ; **convenții comerciale** favorabile agriculturii ;
suprimarea taxelor de export pentru cereale; facilități pentru **procurarea de unelte**,
cu reduceri pe CFR ;

/Atenție deosebită **viticulturii** , **pomiculturii** , **sericiculturii** ;

/ Exploatarea judicioasă a **pădurilor** ; (p. 92)

PNL / mai '30

▣ **Cooperarea** .

/Are în viața statelor moderne o mare importanță.**Munca și inițiativa PNL în ultimii 30
de ani** , în problema **cooperării**, este astăzi **serios amenințată** [PNT]

Mișcarea cooperatistă trebuie restabilită în **drepturile și menirea ei**, ca un puternic
instrument de **solidaritate socială** și **propășire economică**.

Menținerea principiilor inițiale , care au stat la baza mișcării , au aprobarea tuturor
cooperatorilor conștienți, contribuind la **consolidarea celor două mari reforme**:
împroprietărirea și votul universal. (p. 95-96)

PNL /mai '29

▣ **Problema culturală.**

"**PNL** consideră necesar **să întărească dezvoltarea culturală** , menită să pună în
valoare **însușirile intelectuale și sufletești ale neamului românesc întregit**,
și **să dea României** , atîta vreme înăbușită în dezvoltarea ei ,
putința să-și ia **locul ce i se cuvine** , cu **nota ei specific națională** ,
în **mișcarea culturală a omenirii întregi**. "

/ "**Reluînd firul tradiției glorioase** , PNL declară că , în situația de astăzi,
el va face din **problema culturii naționale** , formulată hotărît la **Congresul Cultural** din
1927 de **Ion I.C.Brătianu**, unul din **punctele predominante ale programului său**. "

/ **Lupta împotriva analfabetismului** ;

/ Școala rurală va fi dezvoltată ;

/ Învățămîntul complementar (**aproape desființat de gov.PNT**) restabilit și dezvoltat.

/ Învățămîntul **secundar** , **minoritar** și **particular** (operă a PNL) vor fi întărite
și vor fi urmate de **legile inv. profesional și superior**.

/ Universitatea - pîrghie puternică pentru formarea conștiinței naționale ;
/ Cultură temeinică , cu învățămînt practic, pentru a feri țara de neajunsul unui proletariat intelectual (șomeri)
/ Ministerul Educației și culturii naționale , întărit ;
/ Mișcarea culturală , literară , artistică... (p. 96)

PNL / mai '30

▣ **Culte .**

/ Prin **Constituție**, prin **Legea de organizare a Bisericii ortodoxe**, prin **Legea pentru regimul general al cultelor [1928]** , **PNL a creiat pentru toate confesiunile , regimul care le îngăduie libera lor dezvoltare.**

/ PNL se va îngriji ca , pe aceste principii , diferitele biserici și , firește, în primul rînd Biserica masei covîrșitoare a poporului român, să poată răspunde înaltei lor chemări morale și sociale.

PNL va combate tendințele nenorocite de luptă confesională, ce se ivesc în unele părți, care nu pot decît zdruncina temeliile morale ale Srtatului. (p. 98)

PNL / mai '30

▣ **Minorități .**

/ "**PNL înțelege să aibă față de minorități o politică însuflețită de sentimente frățești** , fiindcă în **conlucrarea armonică a tuturor cetățenilor** ,el vede cea mai sigură **chezășie** a închegării și a pașnicii dezvoltări a **României Întregite.**"

/ **Minoritățile credincioase Statului Român** vor găsi în PNL tot **sprijunul necesar** și toate **înlesnirile** pentru a putea **să-și cultive limba , credința și tradițiile culturale.**

" În solidarizarea lor cu marile interese de Stat ,

minoritățile trebuie să vadă **o condiție esențială** pentru propria lor propășire ;

iar **în solitudinea Statului față de elementul românesc ,**

un act de reparațiune istorică și nici de cum o atitudine ostilă față de ele."

"Problemele minoritare își vor găsi **adevărata și completa dezlegare** în înfăptuiri **conforme cu spiritul Constituției** ,precum în încredere și bunăvoința tuturor, iar **nu în supralicitații electorale** , în **proteste și reclamații** peste hotare sau **uneltiri** din afară."

/ **PNL întinde minorităților o mîină frățească și leală** , și este sigur că ele nu se vor lăsa

ademenite de instigațiuni din afară care dau loc **la uneltiri înăuntru** ,

împotriva cărora PNL înțelege să reacționeze cu toată energia " (p. 98)

PNL / mai '30

▣ **Problema muncitorească .**

/"Într-o **țară săracă și cu o industrie în suferință**,

soarta muncitorilor nu poate fi înfloritoare.

De aceea , **problema muncitorească** este strâns **legată de o bună politică industrială.**

Potrivit **idealului de solidaritate și înfrățire socială** care însuflețește întreaga lui **doctrină**

,**PNL** se va strădui să stabilească o cît mai **armonică și intimă colaborare**

între **capital și muncă ."**

/ Pri pregătirea unei **largi legislații sociale** ,ce va oglindi interesul ce-l poartă clasei

muncitoare , **problemele muncitorești vor fi rezolvate** în spiritul vremurilor :

- **Contractul de muncă** și urmărirea lui ;

- **Înbunătățirea condițiilor materiale , fizice și morale** ale muncitorilor;

Întrebuințarea în întreprinderi, a **muncii naționale** , **[Atenție LD !]**

pentru toate categoriile de salariați;

Organizarea și propășirea **asociațiilor muncitorești** , a **Camerelor de muncă**,

al Consiliului Superior al Muncii, a **creditelor muncitorești** ;

Prevenirea , stăvilirea și reducerea **șomajului** ;

Jurisdicții profesionale rapide și necostisitoare ;

Reorganizarea , unificarea, extinderea **Asigurărilor Sociale** ;

Executarea conștiincioasă a **legilor ocrotitoare** ale muncii și persoanei muncitorului ;

Construirea de **locuințe ieftine** ;

Pregătirea și orientarea **profesionale** ;

PNL / mai '30

▣ **Politica externă.**

/ **Politica de pace** , cu apărarea hotărâtă a **drepturilor neamului**, a **suveranității**, a **integrității teritoriului**.

/ **"Intangibilitatea tratatelor de pace** este și trebuie să rămână **baza politicii noastre externe**"

/ **PNL** va urmări întărirea **sistemului de alianță**;

/ " " **strângerea legăturilor prietenești cu toate statele**;

/ " " **consolidarea Micii Înțelegeri** ;

/ " " **întărirea prestigiului Ligii Națiunilor**.

/ " " **să se apere împotriva comunismului subversiv**.

"Toate statele democratice simt nevoia de a se apăra împotriva **influențelor subversive** din afară , **a comunismului**; cea mai mare energie se impune

față de **o acțiune care** , pe lângă **primejdiile ei interne**,

reprezintă și **tendențele de destrămare ale dușmanilor noștri din afară** ." (p. 102)

PNL / mai '30

▣ **Apărarea națională.**

"Dorința sinceră de pace a României, îi impune totuși datoria , față de situația geografică , și în mijlocul împrejurărilor internaționale de azi, ca să se îngrijească de apărarea națională."

/ **PNL** consideră principiul **"națiunii armate"** , bază a sistemului nostru de apărare;

/ Se va acorda o atenție deosebită **armatei** , **scut de apărare a patrimoniului național** ;

/ Consiliul Superior al Apărării , trebuie să coordoneze acțiunea tuturor elementelor cari concură la apărarea națională;

/ Înzestrarea armatei cu tehnică modernă ;

/ Organizarea științifică a industriei de apărare ;

/ Grijă față de soarta materială și morală a corpului ofițeresc și trupă; (p. 102)

PNL / mai '30

▣ **Etică politică.**

/ " **Restabilirea principiului de autoritate** , printr-o **legiferare chibzuită**, **de apărare cinstită a așezămintelor democratice** , **de purificare morală**, **de colaborare** între toți bunii români, și de **concordie socială**. "

/ După situația creată de urmările războiului , în fața **dezordinii morale** produsă în ultimii doi ani [1928-1930] **o acțiune "de restabilire a echilibrului moral și**

de sancționare a actelor săvârșite în daua intereselor obștești "

se impune **"ca o necesitate primordială "**

pentru **însănătoșirea și normalizarea** vieții noastre publice."

/ **România are nevoie de muncă, liniște, înfrățire.**

PNL se va strădui să le asigure , pentruca **generația de astăzi** să-și îndeplinească datoria : **consolidarea definitivă a României întregite**. " (p. 104)

Manifest -program PNL/ mai 1930

20.) **N.N.Matheescu** ,PNTJ, "I.G.Duca", **august'30**

(rev."Parlamentul românesc" , 25 iun.'30, august'30)

[**L.D** .printre puținii țărâniști care l-a apărat pe Stere la declanșarea "cazului" ; **supărat pe Mihalache că l-a trădat ; considerându-l pe Maniu vinovat]**

Matheescu / iun.'30

▣ **PNTJ**

/ **Guvernarea lui Maniu** este **dominată de elementul "ardelenesc"** , preponderent în păturile de comandă din provincie (95%) și guvern.

" Se pot găsi la oricând la noi **partide și guverne de dreapta** ,
începând cu liberalii care sunt un **excellent partid de dreapta, modest și inteligent** -
și **sfârșind cu național-țărăniștii** -care sunt un **perfid partid de dreapta.** "

Cum **Partidul averescan** era considerat tot un **partid de dreapta** ,
N.N.Mateescu emitea **dezideratul unui "partid și guvern de "stînga"** ,
văzînd în **Gr.Iunian** un purtător al "**adevăratelor concepții de stînga țărăniste**".

(25 iun.'30, p. 11)

Matheescu / aug.'30

▣ IGDuca

/ Avea în faptele sale **ceva tineresc**, ceva ce **trezea simpatia** , atrăgîndu-și în jur **tineret**
(de care se interesa, pe care-l ajuta, permițîndu-le chiar anumite fapte de independență!)
, rămîinînd și la cei **50 de ani** , tot "**tînăr**" , străduindu-se **să nu fie "sectar și tiran "**
(aug.'30)

21.) Prințul Carol s-a întors.Demisia guvernului Maniu . 6 - 7 iunie ' 30

Formarea guvernului G.G.Mironescu. **Declarația PNL.**

("Dimineața" , 7, 8, 9 iun.'30)

6 iun.'30

▣ PNL.

Sedința CC, la clubul de pe Calea Victoriei.

/ **Vintilă Brătianu** : îi convocase pentru a discuta decizia **Curții de conturi** privitor la
neconstituționalitatea legii Creditului Agricol.S-a produs un eveniment "de o gravitate
excepțională " , care îl determină să schimbe scopul.

" Cunoașteți prea bine părerea mea și a partidului - n chestia constituțională de la 4
ianuarie , din manifestele și comunicatele date [...]"

A convocat pentru 9 iun . o **ședință specială** dedicată acestui eveniment.

/ **I.Gh.Duca** : consideră că **fiecare** trebuie să-și facă un scrupulos **examen de conștiință**
"Să-mi dați voie să **fac eu în fața dvs. acest examen al conștiinței mele** , și cred că
îmi veți admite că nu sub imperiul întâmplărilor de azi noapte mi-am stabilit convingerea
mea în această chestiune.[...]

Am scrutat tot ce-mi poate spune **judecata și conștiința** mea și **din două motive** ,
unul de ordin etic și altul de **ordin politic și național**,
mă împiedică definitiv să primesc soluția de astăzi.

Am fost prea strîns legat de **opera regelui Ferdinand** și al lui **Ion Brătianu** ,
am slujit țara sub conducerea acestora în timpul care prin nimic nu se poate șterge
așa încît **este firesc ca să urmez în totul hotărîrea lor.**[...]

Fapta de azi noapte este cea mai **primejdioasă aventură** ce s-a putut face și
este **tot ce se poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale** și situațiunii
țării , în toate privințele.

La o primejdioasă aventură nu pot să iau parte .

Refuz să mă duc chiar dacă viața mea politică ar lua sfîrșit azi.

Sfatul ce-l dau **partidului meu** este o **intransigență absolută.** [...]

Nu e vorba să se siluiască conștiința nimănui , **fiecare să judece** și

fiecare să se lase hotărît numai de **interesele superioare și permanente** ale țării
pe care o slujesc.

Eu v-am spus **întregul gînd al meu** , de la care **nu mă abate nimic pe lume."**

Apoi a citit "Comunicatul" :

C.C. al PNL , care fusese convocat pentru chestiuni curente, luînd cunoștință de
evenimentele din ultimele 24 de ore, **a hotărît** :

" **1. Partidul național-liberal rămîne** în chestiunea constituțională cu nestrămutată
hotărîre **la punctul său de vedere** de apărare a ordinii legale stabilite prin **actul regelui
Ferdinand din 4 ianuarie 1926.**

2.Și se convoacă în întregime **comitetul central** , pentru luni, 9 iunie,
spre a delibera asupra **manifestului** ce urmează a se adresa către țară ,
în această privință."

Observație: Duca s-a întîlnit dedouă ori cu dr.Lupu.

22.) Ședința C.C. Ex.al PNL : poziția față de Restaurație, 9 iun.'30

Expunerea lui Vint.Brătianu ;

Opiniile lui I.Inculeț, V.Sassu, Al.Lapedatu, I.Nistor, dr.C.Angelescu , ș.a.IGDuca.

Excluderea lui George Brătianu. Demisii din PNL

("Dimineața ", XXVI, 11 iun.'30)

La 9 iun.'30, la clubul din Calea Victoriei, se ține ședința CCEX.al PNL., sub președinția lui Vintilă Brătianu, care ține o expunere.

Vintilă Brătianu:

Scopul întrunirii CC, este de a hotărî atitudinea care trebuie luată față de venirea prințului Carol și de proclamarea lui ca Rege al României.

Prin aceasta ,s-a făcut **anularea testamentului** și a organului instituit de regele Ferdinand-Regența.

Această anulare a fost provocată numai de **nevoia unui guvern detestat** de opinia publică și care a văzut în această acțiune **singura cale de a-și prelungi existența.** Chestia dinastiei, n-a fost decît un pretext.

Principele **Carol a renunțat de bunăvoie la tron**; la Iași, după prima greșală, Ion Brătianu a rugat pe rege să-l ierte; la Sinaia, după a doua greșală, Ferdinand a spus că este mai întîi Rege, și apoi tată spunînd : **<craca putredă trebuie tăiată,spre a nu se primejdiu pomul . >**

Regența și-a asumat o mare vină, călcîndu-și jurămîntul;

În acțiunea de aducere a prințului, a fost implicată și o parte din armată; **a fost greșala cîtorva** , dar **nu trebuie învinuită** , pentru aceasta, **toată armata.**

Restaurația de duminică , s-a făcut **fără voința și participarea poporului** , ca un **act politic abuziv de dictatură**;

I.Inculeț :

a fost o "lovitură ", un "act revoluționar" , a cărui validitate **PNL nu o poate recunoaște** : **răspunderea guvernării** de mîine, nu va mai fi numai a guvernului , ci și a regelui;

"Noi nu luptăm pentru restabilirea Regenței care nu a știut să-și facă datoria.O lăsăm să se prăbușească.Ne luăm însă toată libertatea - să o știe toată lumea - **de a hotărî închestia constituțională."**

V.Sassu, Al Lapedatu, gralMoșoiu, A.Cosma, N.Simionescu, I.Manolescu-Strunga, Leonte Moldovanu, Dumitrescu-Brăila, gral Mihăescu , dr.I.Costinescu (PNL,Capitala) Dr.C.Angelescu, - își exprimă devotamentul față de PNL, solidaritatea cu Vintilă Brătianu.

I.G.Duca: nu mai repetă ce a spus cu 2 zile în urmă; **dreptatea este cu PNLși biruința va fi a lui.Anunță adeziunea lui N.Săveanu, D.Chirculescu, C.Neamțu.**

9 iun.'30 /

▣ Excluderea lui George Brătianu.

După hotărîrea de excludere din PNL,

Gh.Brătianu, acesta a făcut o **declarație de presă** :

" În dimineața zilei de **7 iunie**, am fost **chemat de urgență la București** de către A.S.Regală **principele Nicolae**.Mi s-a comunicat totodată **sosirea A.S.Regale principele Carol și dorința sa să mă vadă.**

Sosit în Capitală, cu rapidul de Bucovina, pe care am putut să-l prind la Adjud, **m-am dus întîi la Vintilă Brătianu** , șeful partidului liberal, căruia i-am adus la cunoștință aceste fapte și **intenția mea de a merge îndată la Cotroceni.**

I-am explicat că **socoteam a fi util** atît d-sale, cît și partidului , transmițîndu-l un mesagiu , deoarece bănuiam că, chemarea mea nu putea avea alt rost.

La ora 10 , în aceeaș seară, am fost primit în **audiență la Cotroceni.**

Am arătat Alteței Sale că eram la dispoziția sa,

dacă dorește să transmită un mesagiu șefului partidului național-liberal.

Alteța Sa mi-a spus că **are nevoie de concursul tuturor partidelor**

[în ce calitate ???] , pentru a face față greutăților imense ale unei situațiuni economice atît de critice ,că **nu are nici un resentiment** împotriva partidului liberal [!!!]

și că **dorește o colaborare** a acestui vechi și încercat organism politic .

Acest mesaj mi-am luat însărcinarea să-l transmit șefului partidului și principalilor săi colaboratori. [!!!]

A doua zi de dimineață [8 iun.!?] am fost la d.Vintilă Brătianu , care a refuzat să asculte cuvintele ce trebuia să i le comunic.

În urmă mi s-a arătat că **audiența mea la Alteța Sa** regală principele Carol , **provoacă discuțiuni asupra atitudinii mele în partid**, și că **situația trebuie clarificată** printr-o **declarație** pe care trebuia să o citesc la **întrunirea comitetului executiv**, și al **cărei text mi-a fost înmînat**. Declarația avea următorul cuprins :

<Fiindcă văz că atitudinea mea a fost pusă în discuție în ultimele zile, declar în modul cel mai categoric că mă solidarizez cu totul la atitudinea luată de partidul național-liberal în chestia distrugerii actului de la 4 ianuarie și soluțiunii ce a dat chestiunii constituționale.

Dealtime, ca fiu al lui **Ion Brătianu**, socotesc mai mult ca oricare că **o asemenea atitudine se impune conștiinței și numelui ce-l port .>**

Examinînd , **după matură chbzuință** , toate evenimentele petrecute, **mi s-a părut că există o flagrantă contradicție** între o **atitudine de prudentă expectativă** și **declarația ce mi se impune**, deoarece **menținerea actului de la 4 ianuarie 1926** , **după proclamarea Majestății Sale Regelui [!!!]** , însemna tocmai părăsirea acestei espectative și **intrarea în plin conflict cu Coroana**, de care partidul liberal a fost totdeauna așa de strîns legat.

Spre a evita discuțiuni și incidente

pe care aveam întemeiate motive să le bănuiesc **penibile**, **am crezut că este preferabil să nu iau parte la ședința comitetului executiv de azi** dimineața, și **să trimit șefului partidului o declarație** cu următorul **conținut** :

▣ Gh.Brătianu către Vintilă Brătianu / 9 iun'30

<Domnule președinte,

Comitetul Executiv al partidului național-liberal , urmînd a se întruni pentru a hotărî **atitudinea sa în împrejurările de azi**,

cred de **a mea datorie** de a vă declara următoarele:

Ca fiu al lui Ion Brătianu, înțeleg **să închin activitatea vieții mele partidului național-liberal** , al cărui trecut glorios se confundă cu istoria însăși a acestei țări.

Rămînînd credincios tradiției și spiritului său, **convingerea mea** este că **atitudinea sa prezentă nu trebuie să ducă la o acțiune de învrăjpire națională**.

Vă rog să primiți d-le președinte asigurarea **devotamentului și a considerației** ce vă păstrez, **Gheorghel.I.Brătianu .>**

În cursul dimineții, după deschiderea ședinței, prietenul meu **C.Toma de la Iași**, mi-a cerut **să lămuresc partea finală a acestei declarații**.

Am făcut imediat **această lămurire prin scris** , cu următorul conținut :

▣ Gh.Brătianu către C.Toma / 9 iun.'30

< Iubite dle Toma,

Neputîndu-mă înțelege la telefon, îți scriu aceste rînduri ca să-ți lămuresc **sensul frazei** din urmă a declarației mele de astăzi .Prin cuvintele "Convingerea mea este ..."

am înțeles că atitudinea sa prezentă [a PNL]

să nu ducă la lupte lăuntrice , de natură a turbura liniștea și siguranța țării. >

Gh.Brătianu / 9iun.'30.

"În urma acestor împrejurări și pe baza acestor declarațiuni,

s-au întîmplat **evenimentele de azi dimineață de la clubul liberal**.

Am de adăugat doar atîta: Că **o astfel de măsură [excluderea] nu poate întrerupe activitatea mea politică**, și **nu mă poate despărți de partidul în care am luptat în mod disciplinat și loial** , după cum **nu mă poate lipsi nici de sîngele ce-l am în vine**, nici de **numele pe care-l port**, cu toată mîndria și cu toată conștiința marilor îndatoriri ce ni le impunem.

Bunicul meu și generația sa , au creiat partidul național liberal. **Tatăl meu** și colaboratorii săi, i-au dat întreaga lui strălucire. **Generația mea** ,dinpreună cu mine, **vom urma drumul ce ni l-au deschis**, și vom ști să ne îndeplinim și noi **datoria noastră**.

În clipa de față, greutățile economice și financiare fără precedent ce ne apasă, **cer înainte de toate siguranță și liniște înăuntru, încredere și prestigiu în afară "**

23.) Comunicat și Apel PNL- Gh.Brătianu

("Dimineața ", 11, 13 iun.'30)

[LD: separat de Gh.Brătianu, și T.H.Florescu era asaltat de dizidenți liberali ; el, ca ministru de Justiție, refuzase la 4 ian.'26 , să fie raportor la legea de îndepărtare a lui Carol de la succesiune; "informat" , Carol îl chemase la 7 iun.'30 în audiență la Cotroceni ;pe 8 iun., la proclamarea lui Carol rege, TH Florescu nu fusese primit la Adunare, deoarece nu era deputat .După restaurație, devine f. activ.]

În urma unei consfătuiri , s-a transmis : (vezi pe larg și acțiunea **PNL-2**)

▣ **"Prin atitudinea luată în ajunul proclamării M.S.Regelui Carol II,**

partidul Național Liberal se excludea din viața politică a țării dacă nu reușea să împiedice ceea ce nu dorea să se întâmple. Prin contradicția în care se pune în "Viitorul" cu data de ieri, între reproducerea discursului regelui și redarea discuțiilor din Comitetul Executiv , care consideră venirea regelui în țară drept o aventură , conducerea partidului se plasează în echivoc între protestare și tranzacție.

Față de asemenea **șovăeli nedemne** de trecutul PNL, **tineretul liberal**, care nu poate fi făcut răspunzător de trecut, întrucît a fost ostracizat , **se desolidarizează de conducerea partidului.**

În consecință, **neputînd consimți ca PNL să dezerteze** de la grija partidului , pentru a-și pierde vremea în polemici retrospective [???] , **a hotărît**, sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu,**să dea o nouă orientare partidului liberal.**

Nu e vorba de o sciziune între tineri și bătrîni, ci de **atragera întregului partid** și de **descătușarea lui de sub robia d-lui Vintilă I.C.Brătianu. "**

▣ **Apel -Gh.Brătianu**

" Bunicul meu, **IonC.Brătianu**, în fruntea partidului național liberal, **a adus înțară pe Carol I, gloriosul întemeietor al regatului și dinastiei.**

Tatăl meu, **Ion I.C.Brătianu** a fost **sfetnicul fericit și credincios** al marelui rege **Ferdinand I întregitorul de neam.**

vă chem pe toți să veniți alături de mine , să restabilim **raporturile firești ale PNL cu purtătorul Coroanei** și al Dinastiei.În pragul unei noi domnii, care întruchipează năzuințele unei Români întregite ,în opera de unificare sufletească și consolidare a țării , numai o acțiune hotărîtă și leală poate dastatului liniștea de care are nevoie și puțința unei vieți politice normale.

Rostiți-vă cu energie credința și adeviunea.

Veniți alături de mine, pentru ca să redăm țării și Coroanei , într-o operă înălțătoare de **creațiune pozitivă**, puternicul sprijin al PNL . **Gh.I.Brătianu "**

Gh.Brătianu / 10, 11 iun.'30

***Notă , alți politicieni**

[LD: separat de Gh.Brătianu, și T.H.Florescu era asaltat de dizidenți liberali ; el, ca ministru de Justiție, refuzase la 4 ian.'26 , să fie raportor la legea de îndepărtare a lui Carol de la succesiune; "informat" , Carol îl chemase la 7 iun.'30 în audiență la Cotroceni ;pe 8 iun., la proclamarea lui Carol rege, TH Florescu nu fusese primit la Adunare, deoarece nu era deputat .După restaurație, devine f. activ.]

/ **[LD : reîntors din străinătate, Const.Argetoianu îi trimite lui Vint.Brătianu o scrisoare de solidaritate** cu acțiunea sa ... **apoi se răsgândește**

24.) Revenirea guvernului Maniu, 14 iunie'30.

Declarația ministerială ;

N.Iorga : încercarea unui guvern de concentrare (Presan) ;

Iul.Maniu , replică ;

I.Grădișteanu (senator PNL ?LANC?)
(" Dimineața", XXVI, nr. 8433, 16 iun.'30)

Maniu (Prim-ministru)

▣ **Guvern de concentrare Prezan ! (Vezi amănunte la Guvern)**

/ **Regele** a dorit [????] ca **guvernul să fie cel reieșit din alegeile din 1928**, care are și Parlamentul , care a dat Adunarea Națională.[...] " **Eu însă am consiliat pe Majestatea Sa** să încerce a face **un guvern de concentrare** [...] [...]
/ "**Majestatea Sa** a luat **cu bunăvoință la cunoștință consiliul meu**.
A rugat pe distinsul general, astăzi mareșal Presan (aplauze prelungite la PNȚ)
să încerce a forma **un guvern de concentrare** .

Mareșalul Prezan a încercat imediat realizarea acestui gând, **spre adîncul său regret și spre adîncă mea durere [!?!]** , această încercare **nu a reușit**. " [...] [...]

Iorga :

Iorga / 14 iun.'30

▣ **Guvern numit de rege, nu de partid. (vezi pe larg, context, la Guvern)**

[LD: **Iorga este f. categoric; dorința lui Carol de a stăpîni friele, era din prima zi]**

/ "Dar eu **mai recomandam** încă un lucru, recomandam ca **glorioasele noastre partide** -îmi pare rău că cuvîntul s-a luat în serios, eu declar că nu l-am luat în serios - să nu mai continue cu **exclusivitatea** lor de pînă acum.

Regele a dorit ca miniștrii Săi să nu fie ieșiți dintr-o **consfătuire de partid**, ci miniștrii , pe care îi vrea în adevăr, **îi vrea unul cîte unul** . [!!!]

A doua oară cînd L-am văzut , **Regele își dădea seama că nu mai poate ce a vrut**, [!!!]

dar **nu schimbasese deloc punctul său de vedere**, [!!!]

căci acesta este un punct de vedere permanent, [!!!]

și **cine crede altfel, va avea un conflict** ,

și **cine crede că va birui în acest conflict, va ieși zdrobit dintr'însul**, [!?!]

pentru că **în jurul Regelui , și nu în jurul oricărui partid** , [!!!]

se găsește **conștiința poporului român și chiar dorința naționalităților din această țară;**

în dosul Regelui ,și nu în dosul vieții de partid." [!!!]

/ "Și, atunci, **regele așa a dorit**. Nu s-a putut. [...] [...]

Iorga / iun.'30

▣ **Prezan-Vintilă Brătianu**

[Un Iorga care își ascunde geloziiile , sub arma ironiei mușcătoare...]

"Am citit seara în ziar că , **fiindcă d.Vintilă Brătianu se găsește politicește indispus**, din această cauză **nu poate să-și îndeplinească misiunea**. [!!!]

Eu doresc ca d. Vintilă Brătianu să fie dispus, tot mai dispus, pînă la balul de la Palat, în care doresc să-l vedem jucînd, alături de rege, alături de Soția Sa, Regina, să jucăm împreună cu toată Țara Românească , să facem o horă cu d.Vintilă Brătianu și cu simpaticul său nepot , alături de d-sa, cu d.Gh.Brătianu ...

Dar eu nu-mi închipui că, **pentru o indispoziție trecătoare a d-lui Vintilă Brătianu** - toată lumea dorește ca această indispoziție să fie pasageră - pentru aceasta, **să se părăsească o misiune ca aceea** [...] [...]

I.Grădișteanu (senator PNL ?LANC?): face o **declarație** în mijlocul unor **vehemente proteste ale majorității**, care cer ca **oratorul să se dea jos de la tribună**)

▣ **Guvernul Maniu .**

/ "După un intermezzo de cîteva zile, în timpul căruia **fostul guvern a simulat o retragere**, vedem iarăși **pe banca ministerială aceleași persoane care au sfîrșit indignarea generală** prin politica lor.

Sunt aceiași **dărăpănători de stat și destrămători de țară**, care **au scoborît funcțiunile și demnitățile publice** la un nivel nemaipomenit în istoria României.

Sunt **aceiași** care, prin **vexațiuni și inchizițiuni fiscale** nemaipomenite, **au jignit adînc toate breslele sociale** , pe de o parte, iar pe de alta, **printr-o risipă fără seamă, au ghiftuit pe partizani** , sfidînd mizeria publică.

Sunt **aceiași** care sunt **susținătorii dușmanilor neamului românesc** din toate părțile ,

din Bucovina, ca și din Cadrilater, din Basarabia, ca și din Ardeal,

Aceiași oameni, aceleași apucături.Nimic nou ! "

Maniu, Iorga, Grădișteanu, / 14 iun.'30

25.) Gh.Brătianu, proclamat șef al PNL , duminică, 17?iun.'30

("Dimineața", XXVI, nr.8435, 18 iun'30)

Duminică, sala Frascati, întrunire organizată de **George Brătianu și Valjean**. Asistă câteva mii de cetățeni, între cari numeroși liberali cari s-au raliat acțiunii lui G.B. **Al.Vasilescu - Valjean** (deschide întrunirea) : aduce omagii MSRCarol (ovații prelungite) Lupta pornită de **Vintilă Brătianu este împotriva suveranului**, ceea ce nuste în tradiția PNL..

Gh.I.Brătianu :

Describe evenimentele din 7-8 iunie ;**intransigența conducerii PNL**; excluderea sa din partid,pentrucă s-a împotrivit unei acțiuni de învrăjbire națională ; Adoptarea de către **PNL a unei atitudini de "espectativă patriotică "**, de fapt, **negativă**, îndreptată nu împotriva vreunui partid,ci **contra regelui** . Gh.Brătianu / 17 iun'30

▣ Tradiția monarhică.

"Am credința nestrămutată că **rămîn în tradiția profund monarhică a tatălui meu, nu apărînd linia unui act al trecutului, [!!!] ci menținînd spiritul** care l-a călăuzit în marile sale înfăptuiri, ce **l-au legat atît de strîns de întemeietorul regatului,și de regele întregitor de neam.**

Gh.Brătianu / 17 iun.'30

▣ Continuitate PNL

"**Acțiunea noastră nu poate fi o dizidență. [...]**Criza de stat prin care am trecut deschide astfel în partidull liberal o **criză de conducere** . **Ea nu poate rămîne fără soluție și fără răspuns.**Dar astăzi,**datoria noastră** cea dintîi și cea mai imperioasă este să strigăm cu toată **încrederea** și cu toată **puterea conștiinței** și a **convingerii** noastre : **Trăiască Regele!**"

Gh.Brătianu este proclamat șef al PNL

Vasilescu-Valjean

▣ Moțiunea PNL

" **Organizațiile din capitală și din țară ale PNL,** adînc **recunoscătoare** și plină de **admirație** pentru acela [Gh.Brătianu] care , în clipe hotărîtoare, **a dat cu bărbăție îndrumarea sănătoasă a reluării legăturilor firești cu Coroana,** socotesc că, **pentru a salava partidul din greul impas** în care **l-au aruncat conducătorii lui de azi,** punîndu-l în **conflict cu sentimentul unanim al națiunii** ,trebuie restaurat prestigiul său tradițional, printr-o **nouă orientare și conducere.**

Ele cer **proclamarea d-lui George Brătianu ca șef al partidului național liberal."** / **Moțiunea** va fi prezentată **Regelui** de o **delegație**

▣ T.H.Florescu

În sala "Amiciția" a avut loc o întrunire a **grupării de la "Omul liber"**, convocată de **I.Th.Florescu**, la care au venit și delegați din provincie.

Aurel Iliescu, prof.i.Jianu, prof.Sipson, col.Adamovici, Teodorescu, Popescu, Pasăre, **au criticat "tirania" de la conducerea PNL**, explicînd acțiunea lui Th.

/ **Th.Florescu** a spus că trebuie începută **acțiunea de democratizare și regenerare** a PNL.Încheie cuvîntarea strigînd **Trăiască regele!**

Gh.Brătianu / T.H.Florescu / 17 iun.'30

26.) Criza din PNL -oglundită în presă iunie-vara - toamna'30

Criza PNL se accentua. Toți frunțașii partidului, cereau reluarea raporturilor cu regele. "Viitorul" reacționa timid și echivoc, dar își intensificase atacurile la adresa lui Gh.Brătianu, a averescanilor, etc.. Zvonuri, bârfe..că Vint.Brătianu va fi silit să se retragă de la șefia partidului; dar ... că el va participa la serbările încoronării , din sept.' 30. Rev."Părerii libere" [JTh Florescu] - direct inspirată de I.G.Duca - în ultimul număr, într-un articol

" Regele și partidele politice" , are o atitudine fermă de **colaborare cu regele.**

("Dimineața", 26 iun.'30)

Rev."**Parlamentul românesc**" , publica articole răzlețe, despre liderii liberali .

Ex."Acțiunea d-lui George Brătianu " (semnează "Un fost ministru liberal")

(rev."Parlamentul Românesc", an III, nr.27-28, oct.'30, p. 13-15)

[LD: folosește informațiile , sub rezerva coroborării cu alte documente]

Anonim / oct.'30

▣ Acțiunea lui GB

De 4 luni de zile acțiunea lui **George Brătianu frământa PNL** și viața politică.

G.B . a pornit acțiunea sa , nu împins de vreo nemulțumire de ordin personal sau ros de ambiții nesatisfăcute.**Situația sa în PNL era bine stabilită**, și, pentru a ajunge la loc de frunte, trebuia să aibă "puțină răbdare" și "mai multă seriozitate".

Începută într-un moment hotărâtor pentru viața noastră politică, **acțiunea sa avea două scopuri distincte:**

apropierea întregului PNL de noul rege;

primenirea și prefacerea partidului ;

Anonim / oct '30

▣ PNL -Regele Carol.

Prin atitudinea luată de PNL față de rege, PNL, partid real, de ordine, încheșat, unitar, puternic, burghez și monarhic,

deschidea o prăpastie de pe urma căreia ar fi avut de suferit întreaga țară.

O domnie nouă , începută prin sădirea unei **dușmăanii ireductibile între Coroană și cel mai puternic partid de guvernare**, nu putea stîrni decît **perspective întunecate** , indiferent de învins.

Anonim / oct.'30

▣ GB- între Rege și PNL

Învingerea Regelui - nu o dorea nimeni ; **distrugerea PNL** -însemna o adevărată nenorocire.În lumina acestei judecăți, **acțiunea lui Gh Brătianu a fost explicabilă.**

El a grăbit înțelegerea dintre Carol și PNL, a ajutat la **părăsirea unei intransigențe** care, chiar dacă denota tărie de caracter, era **catastrofală pentru țară.**

" Rămîne numai de văzut **dacă și din partea Regelui [!!!] se va da dovadă de înțelegere** reală a împrejurărilor, dovadă **de părăsire a unor încercări pornite din patimă personală**, grație cărora , un timp, orice aplanare a conflictului părea aproape imposibilă " Din acest p.d.v., **GB a făcut un real serviciu Regelui.**

Dacă acțiunea lui GB, din acest p.d.v. este de înțeles, **asta nu înseamnă că era absolut necesară " răzvrătirea violentă"** contra PNL.

Faptul că **a fost exclus din partid ?** G.B. știe cel mai bine că **"a provocat voit " [!!!]** acest lucru,că "a scontat pe acest gest", că **" a fost împins cu premeditare către acest rezultat." [!!!] Cei ce l-au împins la aceasta [!?!]** ,cît și cauza pe care a încercat să o sevească, **s- au așteptat** ca urmările gestului să fie mai hotărîtoare pentru unitatea partidului...

Astăzi [oct'30] **PNL a intrat pe făgașul normal**, al rostului său, **și-a păstrat unitatea**, și, în consecință... **dublarea PNL** , cercată de fiul lui Ionel Brătianu,

" rămîne și fără rost , și fără nici o perspectivă de viitor. " [!!!]

Chiar în eventualitatea intrării lui **GB într-un guvern "personal "**, fără colaborarea PNL, acest lucru nu ar avea altă urmare decît ...deplasarea spre el a unor "grăbiți sau transfugi . "

Anonim / oct'30

▣ Enorma greșală a lui GB

Dar GB a mai urmărit ceva : **întinerirea PNL!**

"Fiul lui Ion I.C.Brătianu , și-a adus aminte că , pe vremuri [1909] , și **tatăl său s-a pus în fruntea unei asemenea mișcări** [contra lui Dimitrie Sturdza ?]

Da,dar **Ionel Brătianu** a pornit acțiunea **fără a se folosi de ajutorul adversarilor partidului**.Personalitatea sa covârșitoare era **o garanție**, iar în jurul său stăteau **soldații devotați : C.Stere,VGMorțun, Al. și Gh.Radovici, George Diamandi, dr.N.Lupu, NNSăveanu,** Și cu ei, **tot tineretul cu viitor din partid.**

Mai aveau și sprijinul lui **Ferechide** și al lui **Carada** .

Ajuns la vârsta de **45 de ani**, și fost de **2-3 ori ministru** principal în guverne liberale, **Ionel Brătianu a putut păși sigur spre șefia partidului**. Cine ar fi putut să i se opună ?

"Pentru orice om cu judecata întregă " **este imposibil de făcut** - din nici un punct de vedere - **vreo comparație [!!!] între Ionel Brătianu de la 1909 și George Brătianu din 1930. GB a făcut o enormă greșală. Sprijinul Regelui** nu este de-ajuns pentru **a crea** , dintr-o dată, **un al doilea Ionel Brătianu [!!!] Tineretul**, chiar dacă ar fi vrut o primenire, nu l-a putut urma, **alegînd unitatea partidului**. [.....]

" Poate d.Argetoianu * să jongleze cu atitudinile.[!!!] D-sa este un musafir în partid.Musafir ales și dorit, dar musafir"

*** Argetoianu**, trecuse din **PP**, în **PD**, apoi , împreună cu Iorga, în **PNR**.
Este în **PNL** între 1926- dec.'30 Vezi la "Cazul Argetoianu"

Anonim / oct,'30

▣ **PNL-1**

"Ceilalți suntem ai casei și ca atre , trebuie să tăcem și să așteptăm [!!!] vremuri mai prielnice pentru desfășurarea dorințelor noastre.[...] Pentruultă vreme încă **posibilitățile de regenerare a partidului sunt închise.[!!!]** [...] Iată rezultatul principal al acțiunii d-lui George Brătianu.
Pentru noi, **liberali care am dori să transformăm partidul,[!!!] să-l liberăm de sub teroarea tuturor rablelor [!!!]** cuibărite în beciurile băncilor, **lovitura** [...]este fără seamăn de **greu**. Oricît ar fi ea de dureroasă, **nu-l putem urma**. Pe calea care a pornit **nu poate ajunge decît la compromiterea definitivă**. Anturajul ce și-a ales, își dă toate silințele în acest scop.
" Mai devreme sau mai tîrziu, George Brătianu se va reîntoarce în PNL " [!!!]
Anonim / oct.'30

Guvern GGMironescu.Legislatura I-PNȚ.Sesiunea III, 1930/'31

27.) **Alex.Topliceau** , I.G.Duca , **portret , august.'30**

(rev."Parlamentul românesc", august, 1930, p.13-15)

"Ca nimeni altul azi la noi, d-l IG Duca posedă rara însușire de a ști , chiar în situațiile cele mai dificile, să strecoare cu o **abilitate** ce adesea, te lasă înmărmurit. Are ceva din **mobilitatea țiparului** , pe care,ca să-l fixezi, trebuie sau să-l prinzi cu undița, sau să-l zdrobești.

"De aceea , o discuție în parlament cu d.Duca, e totdeauna plină de riscuri : cînd crezi că l-ai prins, se strecoară cu măestrie , dezarmîndu-te prin repeziciunea cu care uită impasul din care a scăpat.

"Adesea, cînd nu vrea să răspundă, **un gest caracteristic cu mîna**, spune mai mult

decît un discurs întreg. D-**sa cunoaște**, ca nimeni altul, **istoria** noastră politică din ultimele decenii. A trăit vreme îndelungată **în apropierea lui Ionel Brătianu**, a luat parte direct la **cele mai însemnate acte** și, mai ales, **a studiat cu rîvnă**.

"Nicu Filipescu citea regulat Monitorul Oficial. D. IGDuca a citit și recitat **dezbatere parlamentare**, dîndu-și seama că la noi, așa cum se dau luptele politice, în aceste pagini se află un **izvor nesecat de argumente**.

Cînd astăzi, marea majoritate a adversarilor săi, de abia dacă știu de existența lui Kogălniceanu sau Lascăr Catargiu, e natural ca d. Duca să-și folosească cu măiestrie cunoștințele. **Nimeni ca el nu știe** să evoce o pagină din **trecutul nostru politic** sau să găsească o comparație potrivită din care să reiasă dreptatea cauzei pe care o susține, fie greșală, reală sau aparentă, în care i-a căzut adversarul.

Cunoscînd deapropae **pe toți conducătorii noștri politici** din ultimii douăzeci și cinci de ani, d. Duca **i-a studiat**. Cu spiritul său ascuțit de observație s-a străduit să-i pătrundă să-i înțeleagă, să-i vadă așa cum erau în realitate.

Articolul "Mîinile", publicat acum cîteva luni de zile, o dovedește pe deplin."

Acum mai bine de 20 de ani, **Haret** a creat Băncile populare, și a apelat la Stere. Metodice și studios, **Stere** a făcut o lege și un regulament, fiind primul președ. al Consil. de administr.

Stere l-a propus pe tînărul **Duca** la conducere, pentru că, sub protecția sa, să dea viață operei lui Haret.

Duca l-a cunoscut (în casa dnei Pia Brătianu) pe **Eugen Carada**, care a văzut în tînăr un adevărat "takist". **S-a înșelat**.

Duca nu are nimic din trăsăturile caracteristice adevăratului "takist"

"Este adevărat, d. Duca nu este un pasionat al adevărului. [!!!] Cred că n-a fost niciodată. [...] instinctiv, el și-a dat seama că, pentru așa ceva, e de ajuns d-l Vintilă Brătianu. [!!!] Și apoi d. Duca este onest. A rămas sărac; mult mai sărac decît oricare altul care a urcat vreodată scările băncii ministeriale.

Într-o țară în care, jonglînd abil sau chiar grosolan, [!!!] cu posibilitățile pe care ți le dă puterea, nu se mai poate compromite nici un om politic, această trăsătură din personalitatea dlui IGDuca este cum nu se mai poate mai **caracteristică**.

De aici [...] nici chiar **adversarii săi n-au îndrăznit** vreodată **să-i facă cap de acuzare**.

Duca aproape **nu avea adversari**; la guvern sau în opoziție, el știa să păstreze cu abilitate anumite **puncte de contact**, ceea ce putea naște suspiciuni.

Cînd Vint. Brătianu era atacat de presa "independentă", redactorii veneau zilnic la Duca și primeau sugestii, îi ofereau coloane pentru scris! Cu Madgearu, era în legături prietenești; a reușit să-i împace pe Vint. Brătianu cu Argetoianu!

Dar, deși atîta vreme s-a vorbit de rîvna sa la șefia PNL, el **a dovedit loialitate**, punînd capăt acelor speculații.

În PNL, atitudinea sa "tinerească", năștea simpatie, se interesa și ajuta tineretul, avea de aceea "devotați". De aici se trăgea o oarecare antipatie ce o avea față de cercul intim al lui Vintilă.

Topliceanu /

▣ Duca -Titulescu

[LD: trebuie să găsești prilejul și cea mai potrivită explicație la rolul pe care Titulescu și l-a asumat, în cîteva grave circumstanțe, în politica internă .

"Mitul" titulescian, trebuie demontat fără menajamente .]

Dacă nu avea dușmani hotărîți și permanenți, el avea anumite " temeri"

"Una din acestea a fost și este Nicolae Titulescu" .[!!!]

L-a neliniștit aducerea acestuia la Externe [1927], de către Ionel Brătianu; îl pune pe gînduri culanța lui Vintilă Brătianu, plata tuturor cheltuelilor, diplomatului cu "gusturi rafinate" (atmosfera conferințelor, saloanele ambasadurilor, interviewurile gazetarilor etc etc) a răsuflet ușurat cînd a plecat.

"Coșmarul însă nu a trecut. Ori de cîte ori vine vorba de vreun guvern de concentrare și apare numele lui Titulescu, d. Duca tresare.

Inutil, [!?!] căci ministrul nostru la Londra, cu toate marile sale calități, nu este omul [!?!] care să poată îndura toate micile mizerii și plictiseli ce sunt legate de situația unui șef de guvern. E prea leneș, prea comod, și prea deprins să fie numai admirat, pentru a putea juca un rol efectiv în politica noastră internă."

Încercarea din 1928, "I-a vindecat pe deplin "

" Totuși, dacă vrei să nu-l indispui , **îi poți vorbi de orice , afară de eventualitatea unui guvern de concentrare , prezidat de vreo personalitate din afara partidelor politice .**"

Topliceanu /

▣ **Prezent și viitor**

"Azi, în politica noastră internă, d.**Duca e necontestat.**[...]

D.Duca e un om cu noroc .

Înzestrat cu atâtea **talente și calități, cariera sa politică** a fost aproape un **marș triumfal**.De când a făcut primul pas, în cale l s-au așternut numai flori și covoare scumpe.În politică, el **nu a cunoscut nici zbuciumul sufletesc** ce tocește nervii , nici **adversitatea soartei**, de care s-au sfărîmat atâtea energii.

Meritul și norocul și-au dat mâna.

Și d.Duca nu este de cît la jumătatea carierei sale politice."

Duca / august '30

28.) Nicolae Iorga, (PND) Intervenție, 18 nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov.'30, p. 10-11)

[Intervenție integrală xerox.Sublinierile ,parantezele, supratitlurile , îmi aparțin.

Fără îndoială , **Iorga joacă rolul de "apostol"** al neamului,de multe ori avînd dreptate; sfătuind, muștrînd, sugerînd , insinuînd **critici** la adresa inutilelor (pentru el)**partide** ,încercînd **să croiască treptele spre soclul** pe care se va ridica, **treptat, tînărul rege Carol .**]

Iorga / nov.'30

▣ **Intențiile MSR Carol .**

"Domnul președinte, d-lor deputați, **secretarul particular [!!!] al Maiestății Sale Regelui a venit și la mine.**[...][...]

[**Atenție LD!**]

"Dar mi se pare că **gestul** pe care l-a făcut M.S ,trimițînd pe secretarul Său particular , **nu s-a înțeles bine** .Faptul că MS **n-a trimis pe mareșalul Palatului, ci pe secretarul Său particular** , faptul acesta este **o dovadă că MS n-a avut intenția de a recunoaște partidele ca singur factor politic al poporului român.[!!!]** Și aceasta **mai înseamnă** încă un lucru :

că **MS nu părăsește sprijinul cel puternic pe care îl are ,adică națiunea română însăși**, pentru a înlocui acest sprijin **cu un sprijin mult mai șubred, acela al partidelor politice.[!!!]**

Dacă MS dorește sprijinul partidelor politice, care sunt cum sunt,[!!!]

nu are decît să trimeată a doua oară pe cel care reprezintă oficial pe MS.

Pîna atunci, **MS n-a dat decît un sfat al Celui dintâi român, către alți români .** [...][...]

Maiestatea Sa a vorbit de înfrățire.Maiestatea Sa trebuie să fie **părintele țării.**

Natural, **noi trebuie să fim fii ai reprezentantului României, noi trebuie să fim frați între noi.** [...]"

(p. 10-11)

Iorga / nov.'30

▣ **Datoria partidelor, a Parlamentului, a Guvernului .**

" Dar **înfrățirea presupune frați iar frații vorbesc bine unii de alții.[!!!]** [...][...][...]

Iată, duminecă s-a ținut aici o întrunire **[PNT]** .Unul din miniștri **[Madgearu !]**

a făcut să cadă pe capul [Vintilă Brătianu] , din fericire neprezent acolo, al **partidului liberal, astfel de acuzații** ,încît **mă întreb cum** , după un discurs ca acela pe care l-a ținut d.ministru al agriculturii , **se mai poate vorbi de înfrățire .**

Frăția aceasta eu cred că **se poate** , dar se poate în **alte împrejurări.**

Se poate atunci cînd **miniștrii ar înțelege un lucru** : că atîta vreme **cît sunt miniștri, [...]** **reprezintă pe Maiestatea Sa** și , reprezentînd pe Regele,

eu nu înțeleg **să mă atace Regele, în numele unui partid.[!!!]**

Eu sunt credincios al unui rege, și cînd vine ministrul regelui și-mi spune tot ce se poate spune mai rău despre mine și despre partidul meu,

cum să interpretez apelul la înfrățire , mai ales după acest vehement atac ?" [...][...]
N.Iorga / 18 nov.'30

29.) IGH.Duca, Declarație la Mesaj, 18 nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov.'30 , p.10)

[L.D.: exemplar xeroxat.În computer, dispersat problematic.

Revenire în parlament, după un an de boicotare.

În Senat, în același ritual și cu aceeași Declarație, ia cuvîntul senatorul **C.Angelescu** .
În aceeași ședință, **Gh.Brătianu** citește și el o **declarație, tot în numele PNL** ,
de revenire în Parlament, fiind viu aplaudat de **PNT** !] .

(Vezi la **PNL-2**)

Duca / 18 nov.'30

▣ Revenirea în Parlament: Omagiu Coroanei.

" Dle președinte, d-lor deputați, în urma **apelului Majestății Sale Regelui, partidul național-liberal** a hotărît ca reprezentanții săi **să reîntre în Parlament** și să participe la desbateri.

"**România , la începutul noii Domnii**, se găsește în fața unei situațiuni internaționale turburi și în fața unei **situațiuni interne ,atît de îngrijorătoare**, încît **partidul național-liberal** socotește ca o **patriotică datorie față de Coroană** , **să răspundă** la înaltul ei apel și **să o ajute** la normalizarea vieții noastre politice și la restabilirea funcționării **actualului regim constituțional**.

" **PNL** care a contribuit într-o măsură atît de hotărîtoare la **întemeierea dinastiei** române și la **consolidarea principiului monarhic, va sprijini** pe Majestatea Sa Regele Carol al II-lea în îndeplinirea grelelor și marilor sale îndatoriri , așa precum a sprijinit pe Regele Carol I și pe regele Ferdinand I, în opera lor glorioasă de neatîrnare a țării și de întregire a neamului. " (p. 10)

Duca / 18 nov.'30

▣ Guvernul GGMironescu

" **PNL** ține să declare și cu acest prilej că **menține în întregime** toate grijile arătate în **declarația de la retragerea din Parlament**.

De altminteri ,**faptele petrecute** de atunci și pînă azi nu au putut din nefericire , decît să i se întărească și mai mult în **credința sa** , că **scăparea țării nu trebuie așteptată de la regimul reprezentat prin majoritatea și prin guvernul de azi**.

-G-ral Racoviță : "Vă înșelați."

"**PNL** înțelege , deci, **să continue și în incinta Parlamentului lupta împotriva unui regim** care, purtînd **răspunderea grelei situațiuni** de astăzi, **nu are nici autoritatea și nici putința** să ducă la îndeplinirea programului de reparare impus de interesele primejduite ale țării (**întreruperi la PNT**) Continuînd această luptă , **PNL** are conștiința că **reprezintă simțămîntul obștesc** al țării...

-Gral Racoviță : Și aici e o greșală

" ...care ,de la retragerea din parlament **a răspuns neconținut la apelul său** și care **reclamă azi**, mai mult de cît de oricînd, **o nouă consultare națională, [!!!]** pentru a-și putea exprima libera sa voință.

Călăuziți de aceste considerațiuni , **reprezentanții partidului național-liberal reîntre în Parlament** și sunt convinși că-și îndeplinesc și acum **întreaga datorie față de țară și Coroană.**" (**aplauze la PNL**)

I.G.Duca / 18 nov.'30

30.) Gh.Brătianu (PNL -georgist) , Declarație, 18nov.'30

(DAD, MO 2, ședința din 18 nov. '30 , p.10)

[LD: în aceeași zi, **IGDuca citește Declarația PNL** de revenire în Parlament.

Declarația sa poate fi percepută ca avînd **2 ținte - PNL-matcă și PNT** - și atunci , fiecare propoziție a lui **George Brătianu**, este **copios aplaudată de PNT** !

Parlamentul este în fața a **două PNL** , fără să se spună ceva despre ruptură!
În Senat, în același ritual ,ia cuvîntul gral **Artur Văitoianu]**

Gh.Brătianu / nov.'30

"În ziua de **6 noiembrie** ,partidul național liberal ,
credincios tradițiilor sale monarhice și constituționale , a hotărît **reintrarea în Parlament** a reprezentanților săi , spre a lua o parte activă la viața constituțională a țării.

"Aducînd la îndeplinire această hotărîre, **el constată cu deosebită mulțumire**
că **răspunde în același timp dorinței Majestății Sale Regelui** ,
de a se ajunge la o normalizare a vieții politice ,contribuind la îndreptarea nevoilor grele
de astăzi, prin soluțiile ce-și propune să realizeze.

Gh.Brătianu / 18 nov.'30

31.)Vintilă Brătianu -Carol II , Note informative , 26 , 28 nov.'30

(A.I.C., fond Casa regală, dosar. nr. 53/ 1930, f.1-2)

(" " " " nr.54/1930, f. 1)

[LD: gen de documente în care eu nu am nici o încredere , deși au avut un rol deosebit în
domnia lui Carol II . Bîrfe, zvonuri, otravă , mizerii ...]

▣ Nota, 26 nov.

Vintilă Brătianu a decis, sîmbătă 22 nov.'30,**să refuze să meargă în audiență la rege**,
deoarece la niște parastase pentru I.C.Brătianu , nu a fost nimeni din partea MSR.

De fapt, fam.Brătianu , a fost de la început **împotriva lui Carol**.

"Curentul republican [!!!] din partidul liberal , prin gestul d-lui Vintilă Brătianu,
poate să se întărească " [!!!] Fel de fel de **zvonuri** au venit la urechea lui Vintilă
Brătianu, care-i confirmau că **regele nici nu se gîndește să-l aducă vreodată la
guvern**.

Deoarece s-a exagerat cu acordarea audienței, aceasta a fost considerată o ofensă
adusă unui om și șef de partid cu atîtea merite.

Acest lucru a fost accentuat la întrunirea dela clubul liberal.

Dar..." **sfatul parlamentar** al partidului **a aprobat audiența de joi, 27 crt., a d-lui
I.G.Duca** ,înseamnă că **partidul nu vrea să rupă toate punțile cu Coroana."**

Pentru moment, cu mici excepții, tot **partidul liberal îl urmează pe Vintilă Brătianu**.

" Gestul său de frondă, ar putea însă fi un motiv pentru **îndepărtarea lui de la șefia
partidului**,mai ales că este și **bolnav și istovit** .

▣ Nota, 28 nov.

La 26 nov. crt, fostul **ministru Lapedatu**, aflînd despre "refuzul" de a fi primit în audiență
Vintilă Brătianu, a convocat **delegația permanentă a organiz.Cluj**, la care au luat parte
doar **"bătrînii vintiliști"** .Lapedatu a încheiat cuvîntarea cu **amenințarea că vor face
propagandă republicană la sate** Aceasta denotă că în **organizația din Cluj**,
este un **nucleu de intrigi, provocațiuni, emanațiune personală a lui Lapedatu**.

La București, **familia Brătianu face eforturi să solidarizeze partidul cu " victima" [!!!]**

Note informative / nov.'30

32.) Virgil Solomon (PNT, ardelean, medic , deputat Odorhei) , 29 nov.'30

(DAD,MO, șed.din 29 nov.'30 , p. 106-108)

[LD: discursul integral, xeros; în calculator, dipersat problematic]

Atenție ! **Interesant,lucid, echilibrat, original,sincer, liberal,disciplinat manist,**
cu simpatii vaidiste clare, adaptat României intregite.]

Virgil Solomon [medic] / nov.'30

▣ Regența - Restaurația.

[LD: **diagnostic quasi-medical !**]

(vezi pe larg și context la **Monarhie**)

Cum a reacționat **organismul statului român la terapia libertății** adusă de **PNT ?**

Cel mai sensibil s-a dovedit **întîiul factor** constituțional - **Regența** .

Politica lui Ion Brătianu pusese Coroana într-o situație excepțională.[...][...][..]

" **Regența** a reacționat violent și **Maiestatea Sa Carol al II-lea și-a ocupat tronul** " (aplauze) S-a fixat pe principiile etice și politice, dar cu un calm desăvârșit...

"Procesul inflamatoriu" a produs oarece zguduire diferiților factori , și "frisoane destul de puternice partidului liberal" , dar noi nu suntem de vină.

"Declar și susțin că această **revenire la normal** a fost o **reacțiune sănătoasă a organismului sănătos al Statului român**, căruia domnul nostru președinte **[Maniu]**, în inspiratul său discurs, **i-a dat cea mai frumoasă caracterizare...**"
Solomon/ nov.'30

▣ PNL-1

"PNL, un **organism vechi, cu tradiții** bazate pe o **comunitate de interese**, se părea că suportă la început noul regim cu mai multă vigoare. **Astăzi**, știm foarte bine care este **situația în lagărul d-lor. Este treaba d-lor să și-o aranjeze** și să încerce să ajungă cât de curînd la o asemenea **sedimentare** " (p. 108)
Solomon/nov.30

▣ Partidele și Carol II

"**Țin să afirm acest lucru**, cu atît mai mult cu cît, de la un timp încoace, **toți deraiții vieții politice, ca și personalități** , care pînă astăzi **n-au putut să se încadreze într-un organism disciplinat [!!!]** ,cred că a sosit momentul să-și plaseze **intențiunile și planurile lor politice în detrimentul organismelor vechi și cu tradiție.**"

" Socotesc, dlor, că **nu se poate substitui forța politică a unei organizațiuni** cu o **autoritate împrumutată de la o iscălitură regală. [!!!]** Și de aceea, dlor, cred că **noi suntem obligați** să facem tot posibilul pentru **menținerea partidului nostru**, după cum și ceilalți, de la **celelalte partide**, la rîndul lor , **vor face probabil același lucru** , din **aceleași considerațiuni**.

"Cred, dlor, că **Coroana** trebuie să stea strălucitoare **deasupra luptelor de partid**, cred că trebuie să fie **simbolul unității** și propășirii naționale.

Deci **nu este just** să încercăm a deveni **paraziții acestei autorități, [!!!]** cînd **avem obligamentul**, la care ne silește patriotismul nostru, ca prin munca și toată năzuința noastră, **să contribuim la ridicarea ei.** "

Virgil Solomon / nov.'30

33.) I.Nicolau (PNȚ-tineret,deputat de Bacău, avocat), discurs la mesaj, 3 dec.'30

(DAD, MO. 12, ședința din 12 dec.'30, p. 158-162)

[LD: discurs integral xerox.În calculator,dispersat problematic.

Vorbește după discursul fulminant al lui Gafencu (politică externă), mărturisindu-și lipsa de experiență , datorată vârstei și pregătirii ...

Pe mine mă interesează opiniile lui,tocmai pentru că nu este un "consacrat" ,

Dar... LD: atenție la nuanță ! Așa cum **Măță** a vorbit ca "pion" al lui Stere, eu simt că **Nicolau** vorbește ca "pion" al lui Mihalache.Dar nu pot dovedi...]

Nicolau / dec.'30

▣ PNL -PNȚ

[LD:atenție la nuanță! Confirmare a **ideii "rotativei" dorite a se pune în mișcare]**

"**Partidul liberal** este **singurul partid bine organizat** și cu care, într-adevăr, **se poate discuta dela egal la egal**,

pentru că **PNȚ** a fost **singurul care a putut să i se opui**e, în timpul opoziției, și **partidul liberal este singurul** cu care **vom avea de luptat** de astăzi înainte."

"**Partidul liberal** , care a exercitat o **adevărată dictatură politică** asupra vieții politice a țării,în timpul și după război, se găsește **astăzi în plină derută politică**.

Nu sunt nici doi ani de la venirea noastră la putere, cînd **partidul liberal jubila** ,

în **culmea totputerniciei sale**.E proaspătă în memoria noastră **acțiunea PNL**

deasupra tuturor partidelor, și de multe ori chiar **deasupra factorului constituțional**.

[...][...][...] Acest partid , **de la o dictatură reală**, a căzut **astăzi într-o derută** , din care **cu greu se va ridica.**" [...][...][...]

" **Partidul liberal**, cînd am venit noi la putere, **a suferit prima lovitură în**

atotputernicia sa. Este drept că el **ajunsesse la ultimele limite ale puterii** sale de rezistență. O opoziție îndrăjită și eroică , dusă de noi atfția ani, îi **măcinase din autoritate** în așa fel , încît **nu ar fi putut rezista** pe poziții în ultimul timp."

" În urma venirii noastre la putere , venire comentată de unii că ar fi cu condițiuni, după alții cu mînă liberă, știmun lucru: că **partidul liberal** nu a ascultat cu plăcere **Mesajul regal** de deschidere a primei sesiuni parlamentare inaugurată de **PNT** și desigur că nu va primi cu plăcere **nici Mesajele** cari vor urma." (p. 160)

Nicolau / dec.'30

▣ **PNL- Restaurația.**

" Este clară **lupta permanentă pe care a dus-o PNL** ca să-și mențină influența sa **asupra factorului constituțional** ; și este clar că **noi am opus** puterile noastre , ca **să putem neutraliza această influență nefastă** în politica internă a țării.

"Evenimentul care a clarificat definitiv situația partidului liberal în politica internă a țării , desigur că este **evenimentul restabilirii ordinii constituționale.**"

(mărturisește modestia sa, care nu-i îngăduie s-o aprecieze , lăsînd pentru oamenii politici de vază să se pronunțe)

" Este destul să amintesc că în **cuvîntarea MSR**, la depunerea jurămîntului, sunt pasagii care trebuiesc subliniate [...] se referă la la **nedreptatea** ,nu numai ca rege , dar și ca om, **făcută fostului prinț Carol, astăzi Regele Carol al II-lea** [...] în ce împrejurări s-a petrecut restaurația constituțională, făcută în binele țării și reparînd o nedreptate strigătoare la cer. " (aplauze prelungite la PNT)

"Partidul liberal, d-lor deputați, a primit după această restaurație, **lovitura de grație** în însăș **structura sa internă.**" (p. 160)

Nicolau / dec.'30

▣ **PNL - "mișcarea georgistă"**

"Am auzit și am citit în presă că **nu se dă atențiunea** și nici **importanța cuvenită acțiunii** pe care o duce d.**George Brătianu** în sînul partidului liberal.

Nu ar fi poate cazul și nu ar fi rolul meu și poate , în genere, al nostru al tuturor, **să ne amestecăm în bucătăria internă a partidului liberal.**

Însă **pentru țară** are mare **importanță** faptul că, **în partidul liberal o mișcare de reînoire** a pornit de la un membru fruntaș al partidului, **fiul lui Ionel Brătianu.**"

" D-lor deputați, dacă **țara are nevoie de partide serioase**, evident că partidul liberal nu mai poate sta în politica țării, decît **căutînd el însuș să se prefacă în structura sa intimă.**

Această prefacere trebuie făcută din **două puncte de vedere :**

o prefacere din punct de vedere **programatic** , ceea ce dă o nouă ideologie și o nouă impulsie pentru masele electorale ale partidului;

și în al doilea rînd, **o reînoire a cadrelor partidului**, conform vremurilor , conform indicațiilor timpului , pentru că este notoriu , și trebuie să recunoaștem că **partidul liberal nu mai poate trăi în anchiloza în care trăește astăzi , sub cadrele de la 1914.**

Un partid care vrea să trăiască , și partidul liberal desigur că vrea să trăiască, trebuie să-și înnoiască continuu cadrele , pentru a da putere de viață partidului său.

"Din acest punct de vedere, **noi privim cu simpatie** , nu din p.d.v egoist al partidului,ci din p.d.v. al țării , noi privim cu simpatie **acțiunea d-lui George Brătianu** , pentru că **el reprezintă tineretul în partid**, reprezintă **înnoirea** și **reprezintă victoria de mîine a tineretului liberal**, **contra unei oligarhii**, să zic așa, **internă , în partid**, care nu vrea să decadă din puterile pe care le-a moștenit dela altă generație.

De aceea, **toată simpatia noastră pentru mișcarea d-lui George Brătianu** , pentru că **o dată renovat partidul liberal** și pus din punct de vedere programatic și al cadrelor **pe un drum nou**,desigur că **țara are un nou instrument de guvernare** , **corespunzînd timpurilor de azi.**" (p. 160)

Ion Nicolau / dec.'30

34.) Gh.Brătianu (PNL-georgist deputat Iași), 5 dec.'30

(DAD,MO.nr.14,șed. din 5dec.'30, p. 187-190)

[L:D :discurs integral xeroxat.În cumputer, dispersat problematic.

Sublinierile, parantezele, supratitlurile, îmi aparțin.

În Parlament exista o încordată așteptare, pentru a se auzi ruptura PNL.

El ține tot discursul,fără a anunța ruptura,ignorînd total prezența în parlament al grupului parlamentar PNL]

G.Brătianu / dec.'30

▣ Partidele politice

"Departate de mine gîndul că ,în ceasul de față ,
partidele și-ar fi încheiat misiunea lor.

Ele s-au abătut vremelnic de la calea lor , numai atunci, cînd o conlucrare vitregă a încercat să le depărteze de la nevoile țării și de la chemarea vremii.

Ele nu mai pot rămîne astăzi în seveliul unor **interese mărunte** [!!!] și a unor **poftes nemărturisite de avuție și de putere.** [aluzie la PNL-macă]

Dar **rolul lor** în dezvoltarea acestei țări , **rămîne întreg** . Nevoile grele de astăzi trebuie să le închine însă, **în seveliul țării**, pentru mîntuirea căreia nici o sfortare și nici o jertfă nu mai poate fi de prisos." (p. 188)

G.Brătianu / dec.'30

▣ "Moștenirea" PNL-Vintilă Brătianu.

" Asupra țării întregi , asupra noastră, a tuturor, apasă **greua moștenire** a celor trei ani, cari s-au scurs de la **moartea Regelui Ferdinand** și a lui **Ion I.C.Brătianu**.

Nu voi face astăzi **inventarul** întreg al acestui **trecut recent**, dar ,

ca **exponent al unei noi directive** [!!!] și al unui **ritm nou** [!!!] în viața istorică

a **partidului național liberal** , am datoria să vă spun aici că am găsit ,

în pragul noii domnii,[**Carol II**]

o țară istovită de **frămîntările sterile** , ale unor **lupte politice pătimașe** ,

o țară care era **cît pe ce să-și piardă conștiința și mîndria** de a fi stat cîndva în rîndul **națiunilor biruitoare ale războiului**" .[aluzie la guvernarea Vintilă Brătianu]

Gh.Brătianu / dec.'30

▣ Doctrină agrarian-țărănistă

"**Bogățiile** acestei țări au fost **lovite** de îndrumarea greșită

dată **economiei private** ,dar și de **jaful și risipa în averea publică.** [!!!]

Industria , îndrumată ieri **spre o dezvoltare artificială** [!!!] , **paralizată** astăzi de o **criză cumplită de credit și de producțiune** , nu mai poate folosi bogățiile naturale ale pămîntului românesc și ne **deschide o problemă gravă**, de care țara noastră fusese pînă acum ferită, aceea a **șomajului**.

Comerțul , lovit de **asuprirea fiscală**, de o **inchizație fiscală** [!!!] exagerată,

este lovit de o **criză cumplită de consumație** , în ceasul în care toate gospodăriile se restrîng , în mijlocul sărăciei generale a țării.

Agricultura , această **temelie a economiei noastre naționale**, ea se găsește astăzi în **pragul falimentului**.Nu numai o **criză de consecințe** și de **proporții mondiale**

o silește să-și desfacă produsele în condiții tot mai rele, din an în an,

dar **îngrămădirea sarcinilor și a datoriilor cu dobînzii cămătărești** ,

o împiedică de a se consacra pînă și posibilităților unor exploatari raționale." (p. 188)

Gh.Brătianu/ dec.'30

▣ Monarhia.

" **Coroana**, această cheazășie a unității noastre ,

lovită ieri de atacuri nesăbuite și

astăzi săpată de urzeala perfidă a intrigei și calomniei."

" Ei bine, d-lor, în astfel de împrejurări, care poate fi **rostul esențial al discuției la**

Mesaj ? Ea trebuie să fie, în concepția noastră, **în primul rînd**, prilejul de a răspunde

apelului pe care **Majestatea Sa Regele** îl adresează **conlucrării armonice** a tuturor

forțelor vii ale țării. "

(p. 188)

Gh.Brătianu / dec.'30

Agricultura .

"Dacă privim acum partea Mesajului în care este vorba de **economia generală** a țării , aci o chestiune domină ,desigur, pe toate celelate , aceea a înșămînțării [???-cred că a înșănătoșirii] **agriculturii**, pe care **partidul național liberal** , în noua sa orientare **economică [!!!]** , o consideră, cu drept cuvînt, ca **principală ramură de producțiune** a țării.

Gh.Brătianu / dec.'30

Capitalul străin.

" Deunăzi, d.**ministru de finanțe** [Mihai Popovici] **anunțînd realizarea împrumutului băncii de acceptațiune**, ne spunea că **adevăratul leac** al acestor nevoi cumplite , **stă în colaborarea capitalului străin** , care poate introduce și așeza mai temeinic , în viața economică, **o dobîndă redusă, mai temeinică** chiar **decît** cea mai riguroasă **lege împotriva cametei.**

" **Să recunoaștem dreptatea acestui principiu**, care pornește de la **o concepție economică sănătoasă "** [!!!]

Gh.Brătianu / dec.'30

▫ **Scoala .**

[**G.B. are preocupări speciale pentru cadrele didactice, ceea ce indică iar ținta claselor mijlocii și succesul pe care l-a avut în rîndul învățătorilor și profesorilor secundari]**

Opera de reorganizare a învățămîntului și a școlii, adaptată nevoilor.

Pîna mai ieri, a dominat preocuparea de **"extindere în suprafață "** a acestui învățămînt,

clădindu-se un număr foarte mare de școli, poate mai mare decît o permiteau mijloacele restrînse ale acestei țări. " [!!!]

" [...] în ordinea culturală [...] trebuie acum **să formăm cadrele luminate și conștiente** ,care să fie , în același timp, **cadrele mijlocii** ale vieții noastre agricole și industriale

care să îndrepte spre o nouă viață masele sărăcite și dezorientate.

"**Această problemă** constituie, după noi, **o problemă capitală a consolidării României Mari**, în formele politice și sociale ce le-a căpătat după război.

O elită formată din **elemente alese ale talentului și ale muncii** , va putea să pătrundă și mai departe **în sferile culturii superioare** ; va contribui și mai departe la **programul admirabil al științelor și artelor.**

" Dar nu trebuie să ne preocupăm numai de elită , **trebuie să ne preocupăm și de mulțimea care rămîne la jumătatea drumului** și care, în orice caz, nu poate forma **proletariatul intelectual fără întrebuițare** ; trebuie această **mulțime să-și găsească și ea rostul în viață...**

Gh.Brătianu / dec.'30

▫ **Rolul PNL -georgist**

"[:::] în **noua orientare** ce vrem să o afirmăm în **politica noastră** , **rolul opoziției** în locul ei firesc din Parlament, **nu este acela al unei vrăjmășii sterile**, ci al unui control neadormit și a unei **critici pozitive și fecunde.**" (aplauze la PNT)

"**Peste** interesele și socotelile unui **politicianism învechit**, socot că datoria noastră de astăzi este cuprinsă într-un **singur cuvînt : restaurație.**

Venirea regelui a restaurat prestigiul sdruncinat al monarhiei, și cheazășia de ordine și de continuitate a vieții noastre de stat ." (aplauze la PNT)

Gh.Brătianu / dec.'30

35.) Nicolae Iorga (PND) ,discurs la mesaj, 5 dec.'30

(DAD, MO. 14, ședința din 5 dec.'30, p. 191- 197)

[LD: discurs integral xeroxat. Păstrez citate masive ;

în computer,dispersat problematic, deși ...operația s-a dovedit foarte grea...

Supratitlurile,sublinierile, parantezele,distanțarea proprozițiilor , îmi aparțin

Camera era arhiplină pentru că toată lumea se aștepta la izbucnirea "spectacolului" dintre cele două partide liberale .

Ori, Gh.Brătianu a ținut discursul ; liberalii ceilalți au tăcut și scandalul nu a izbucnit !

Iorga face un autentic act de pedagogie politică ; este, pe rînd, optimist și tragic,

ironic și sarcastic, sfătos și patetic, aluziv și direct, sincer și viclean, amenințător și aparent dezinteresat... domină adunarea, trimite semnale regelui, partidelor, jucându-și perfect rolul de **apostol național**, pentru ca, în final, să -și lanseze formula : **guvern de concentrare , sub conducerea MSR Carol II]**

Iorga / dec.'30

Nu caut să profit [!?!] de **marele număr de deputați** -neobișnuit de marele număr- care **a venit să asiste la un spectacol pe care nu l-au avut**, adică **ciocnirea între un partid liberal și celălalt. (Ilaritate)**
" D-voastră nu ați venit, fără îndoială , pentru foarte **interesantul discurs** , pe care l-a ținut ,cu tinerețea sa atât de lipsită de greșeli , și atât de plină de încredere în noile realizări ideologice , colegul nostru d.**Brătianu**.
D-voastră **ați venit pentru o mare luptă și lupta aceasta nu s-a dat.**
(**Ilaritate**) **Acesta este adevărul**,de ce nu l-am spune ?"

Iorga /

▣ **Generațiile .**

"Dar **eu am crezut că în momentul când**, după anumite certuri de familie, **se vorbește clar, sincer, și cald despre marile interese ale țării** , este bine ca **după un tânăr** , care vorbește ,așa cum vorbește **generația lui, să vorbească și unul bătrîn."**

"Cînd cineva are cîteva luni de zilepînă la **60 de ani**,cronologic măcar, **este un bătrîn**; în orice caz, **sunt un om al altei generații** decît generația care este așa de larg , uneori așa de zgomotos reprezentată , și **este bine ca și un om bătrîn** , care **a cunoscut și alte timpuri** , care își dă seama mai mult ca **nouă zecimi din d-voastră ,[!!!]** la **ce puțin pot servi ideile abstracte [!!!]** și **cele mai frumoase fraze** , este bine ca **un bătrîn** , vorbind din durerile a **patru generații ale acestei țări** , să ia cuvîntul."

" **Eu sunt de vreo treizeci de ani , aproape necurmat**, afară de două înșelăciuni electorale - nu vă pot spune sub cine și nu păstrez nici o rancună - **sunt de vreo treizeci de ani neconținut aci.**
Mulți oameni am văzut, și multe făgădueli am auzit,[!!!]
la **multe dușmăanii am fost martor**, și înaintea mea **s-au înecat multe corăbii** , multe corăbii vechi, **care aveau o mare reputație [!!!]** , și uneori **și cîte o corabie nouă, [aluzie la cele 2 PNL]**
în trăinicia căreia fabricantul avea ceva mai multă încredere decît trebuia ."

"**Din toate aceste motive , eu am luat cuvîntul astăzi.**" (p. 191)

Iorga / 'dec.'30

▣ **Pedagogie politică : pesimism / optimism**

"Vedeți ,eu de obicei **sunt pesimist** ,cînd toată lumea este **optimistă, [!!!]** și cînd **toată lumea ajunge să fie pesimistă** ,eu **sunt optimist."** [!!!]

" Așa eram pesimist înainte de război.Acum , **războiul acesta**

I-am făcut foarte prost.Pentru scopul cel mai nobil.

Dar **nici un popor n-a făcut războiul cu mai puțină pregătire** , și **cu mai multe jerfe de oameni, criminal**, cum l-am făcut noi.

De cîte ori ieșeau pe Calea Victoriei , mergea **lumea în procesiune** și spunea :<**să vină războiul acum, în acest moment!** >

< **Și-ți dau termen ...** > i se spunea răposatului **Brătianu** , omul acesta care se îngrijea de afîtea, și nu putea să se îngrijească de toate lucrurile de care trebuiau să se îngrijească alții,<**...îți dau termen de 24 de ore !** vin eu **mîine la ora 6** să văd dacă a apărut **ordinul de mobilizare !** >

Eu niciodată nu m-am dus cu aceia care , **fără răspundere de guvern, cereau războiul**,neștiind în ce condițiuni se va purta războiul.

Și războiul a mers rău [...] ne doare și acum cînd vorbim cu aceia care **ne-au învins repede.**Fiindcă înțelegem să fim învinși scump, cum am fost totdeauna în trecutul nostru." [...][...][...]

"**Același lucru îl spun și acum** , în momente de **pesimism general, pesimismul social, pesimism economic, financiar, moral, politic : vom fi ceea ce am fost în zile bune**, pe care le-am apucat eu - și-mi pare rău că tineretul acesta nu le-a apucat că

atunci ar gândialtfel - și vom fi mai mult decât atât ." (aplauze prelungite , îndelung repetate) " Aceasta o spun cu încrederea mea de bătrîn tînăr, care luptă împotriva tinerilor bătrîni. (Ilaritate) [Iovit Gh.Brătianu, servit PNL-1!] Aceasta este situația noastră reciprocă" (aplauze prelungite, îndelung repetate)(p. 193) lorga / dec.'30

▣ Boieri, burghezi, intelectuali.

" Nu mă tem cînd o mare clasă este așa cum este **clasa noastră țărănească** de azi, încît are o astfel de **intelență și de răbdare** - cu răbdarea lui **ne-am ținut noi secole** întregi , **cu mintea boierului și răbdarea țaranului.**" (aplauze prelungite, unanime)

"Și de aceea nici **mintea boierului nu trebuie să neglijeze răbdarea țaranului**, dar **nici răbdarea țaranului să-și închipuie** că poate să facă ceva ,în virtutea unei **teorii de clasă , fără mintea boierului.**"

"Noi **intelectualii** , suntem **boieri de carte** și generoși ca boieri de carte, cum generoși erau **boierii de moșie de odinioară**, pe care **nu trebuie să-i batjocorim** , fiindcă astfel riscăm să fim considerați ca **ignoranți în ce privește trecutul țării noastre.**" [...][...]

" Iar în ce privește **clasa dominantă de odinioară** noi am crezut că este moartă. Mulți au crezut că este **gata cu boierii**, că acum fac alții pe boierii.

Ei bine, nu. [...] o mare parte dintre ei **se găsesc aici** ,

în **generația cea nouă, în rîndurile culturii.**

lată **șeful noului partid liberal [Gheorghe Brătianu]** care reprezintă

, fără îndoială, această **direcțiune de spirit** ,

această îndreptare în ce privește activitatea,

boier mai mult după mamă, decât după tată,

cu toate acestea este **profesor la Universitate** , și lîngă dînsul

sunt **atîția alții**, tot așa , care poartă **numele cele mai frumoase**,

ale **celor mai vechi familii** , care se consacră învățămîntului."

"Înțelege această clasă că, pentru a doua oară în istorie trebuie să se ridice , prin **cultivarea valorilor spirituale ale poporului lor.**" (p. 195)

lorga / dec.'30

▣ Partidele

[LD: capture de interes și bunăvoință, atac prin învăluire, lingușire , minimalizare, bagatelizare,persiflare... **partidul** redus la ideea de "**grup**" ,de interese meschine , de obținere de posturi,]

"Oricine este liber să creadă în cuvintele care numesc **partidele.**

Dați-mi voie mie să nu cred.Încep cu colegii mei **liberali** și cu atîția dintre dînșii sunt de mulți ani în relații foarte bune.lată acolo văd pe d.**Victor Antonescu**.Cînd era ministru **la Paris** ne vedeam foarte des, ne înțelegeam întotdeauna și **niciodată nu m-a întreat ce politică fac și niciodată nu l-am întreat ce politică a făcut** și ce politicăare de gînd să facă.Mă bucur că-l văd aici , ca să vă spun că ,**împotriva unei calomnii prea răspîndite [!!!] , dumnealui și-a servit țara** nu numai **cu credință** dar **cu folos**, avînd cunoștințe prețioase pe care le-a întrebuițat **numai pentru binele țării sale.**

Liberalii.

"Ei bine, acești colegi de ai noștri **liberali** ,dacă ar fi **întrebați de cineva să dea o definiție** fie chiar și o definiție greșită, ca pentru **dicționarul Academiei Române (Ilaritate)** dacă l-ar întrea cineva să dea o definiție **a liberalismului de acum** , zău, ar ieși foarte multe, dar **nici una nu s-ar potrivi.**

" **Liberalism !** Liberalism, aceasta însemna în **1789** , trecut prin **domnia napoleoneană**, scăldat în apa de trandafiri a **Restaurației franceze** , prefăcut într-un fel de **băătură roză** care, în ce privește conținutul , seamănă cu băutura care în colegiile franceze se cheamă "**Santé**", și pe care **copiii o refuzau** totdeauna , **preferînd apa curată**, decât apa aceasta vopsită cu o materie de a cărei origină și de al cărei caracter, nu se putea fixa. Nu a rămas **nimic din sentimentul de luptă** al vechiului liberalism.Nu a rămas **nimic din iluziile** vechiului liberalism."

"Sunt **oameni deprinși a lucra împreună [LD:la ce ?]** și **cînd sunt mai mulți** , **o parte se desfac** , caută altă **ideologie [LD: deci ?]** , **o găsesc într-o formă sau alta** , dar **nu sunt altceva [!!!]** decât **un număr de oameni obișnuiți a lucra împreună**, [la ce ?] care **trag nădejdea** că vor avea mai tîrziu ocaziunea de a lucra **din nou împreună** și vor reveni **la situațiunile pe care le-au avut.[!!!]** Lucru cu privire la care să

fie foarte **multe înșelări**. În această privință, **nimeni nu poate garanta** . (Ilaritate)
Eu sfătuiesc pe **oricine** -căci **și eu conduc un grup politic - să nu creadă** cu toată tăria
în **făgăduelile șefilor**. Făgăduelile șefilor tind să păstreze partizani, dar ceea ce iese în
momentul **cînd vine șeful la putere** , aceea numai **Dumnezeu și șeful o știe** ,
nici Suveranul nu știe ce se va întîmpla ." (Ilaritate) (p. 196)

Iorga / dec.'30 - concluzii -

▣ **Solidaritate > concordie > tranșee > guvern de concentrare regală?**

"Și cîta nevoie este **să ajungem pe pămînt** într-un ceas de **război economic**
cum este acesta.

Să ne coborîm într-o singură tranșee și,
sub conducerea șefului acestui stat, [Carol II]

care în tinerețea lui **are nevoie încă de sfatul onest** al **oricărui român onest,**
să trecem de primejdia de astăzi , să ne așezăm din nou în fruntea popoarelor pe
cari odinioară le-am condus și cari astăzi, **ducînd o altă viață politică**
au ajuns a ne întrece. Aceasta v-o doresc."

N.Iorga / dec.'30

36.) Al.Topliceanu " Regele și șefii de partide ", 5 dec.'30

(Rev." Parlamentul românesc" , an III, nr.31, 5 dec.'30 , p. 2-3)

Topliceanu / 5 dec.'30

" **Coroana înțelege să se amestece direct în viața partidelor, [!!!]** cerîndu-le celor
din opoziție să onoreze Parlamentul.

" Refuzînd ostentativ să stea de vorbă cu Vintilă Brătianu [!!!] ,

Regele a arătat deschis că, după dorința sa [!!!] ,

PNL trebuie să-și aleagă alt șef, [!!!] care să se bucure de simpatia regală. [!!!]

"Între rege și cel mai vechi partid politic s-a deschis o luptă necruțătoare. [!!!]

Regele încetează numai de a domni ." [!!!]

"Dacă PNL se va supune , va dovedi că renunță să-și mai facă datoria . [!!!]

Partidele trebuie să înțeleagă că nu au dreptul să se desființeze.

PNL nu trebuie să-și părăsească șeful [!!!] pe care și l-a ales ,

deoarec **jignirea trece peste capul lui Vintilă Brătianu. [!!!]**

Gestul Regelui e categoric. Tot așa de categoric trebuie să fie și partidele.

" Regimul personal nu-l poate admite , la noi, nici un om cu mintea întregă ,
mai ales după experiențele din altă parte și după cele ce știm că - pertinente -
se vor întîlni la noi." Al.Topliceanu / 5 dec.'30

37.) M.D.Ralea (PNT) , discurs la mesaj , 8 dec.'30

(DAD, MO 15, ședința din 8 dec.'30, p. 206- 210)

[LD:discurs integral xerox; în calculator, dispersat problematic.

Supratitlurile, sublinierile, parantezele, colorarea, îmi aparțin]

Ralea / dec.'30

▣ **Dinamica sistemului departide. (vezi pe larg și context la Sistem de partide)**

" De anul trecut, de la ultima dezbatere a Mesajului, au intervenit

două mari evenimente fundamentale , care sunt oarecum **menite să ducă**
o transformare în însăși situațiunea partidelor politice .

Aceste **două evenimente** le cunoașteți cu toții:

este în primul rînd **agravarea crizei economice** , pînă la proporții catastrofale și
în al doilea rînd, **restaurația politică în ordinea dinastică "**

"Care este **situațiunea partidelor politice** în raport cu **aceste două mari**
evenimente ale anului , **forțele sociale** în partidele politice **s-au consolidat** foarte bine
în ultimul timp"

Ralea / dec.'30

▣ **PNL-1 -Vintilă Brătianu**

[LD: sociologia "marxistă" a lui Ralea , mie mi se pare forțată, subiectivă, și, analiza lui simplistă ; nici o vorbă despre poziția față de restaurație !]

" Partidul liberal, **partidul liberal Nr.1** -ca să întrebuițez o formulă comodă , întrebuițată ieri de d.profesor Iorga - formulă comodă care justifică **dreptul la autenticitate** și al unui partid și al celui alt partid - se arată din ce în ce mai mult compus din **elementele marelui burgeois** care constituiesc societatea noastră : **marea finanță, marea industrie, înșfârșit ultimele înscrieri de înalți funcționari, foști generali, foști înalți magistrați, cu un fel de ostentație în felul de a se înscrie , arată o afinitate de clasă** cu acest partid politic.

" În acest partid politic, **intelectualii** , desigur **intelectualii onorabili [!!!]** , joacă un rol ceva mai șters." [!!!]

- **ACCuza** : "Sunt și intelectuali neonorabili ?"

MDRalea : "Sunt. În partidul liberal , spuneam că **intelectualii joacă un rol ceva mai șters** ; e cunoscut **un fel de dispreț [!!!]** , cel puțin un fel de mefiență a conducerii **partidului liberal pentru intelectuali** și am asistat în decursul acestui an la un fel de **revoluție restrânsă a intelectualilor din partidul liberal**, cari au ocupat...

▫ **PNL-2 - Gh.Brătianu**

calea grupării d-lui Gh.Brătianu .Pentru mine, cel puțin, **semnificația acestui partid** stă în faptul de a fi fost **un fel de revoluție în sânul partidului a intelectualilor** cari constituiau niște **cadre lăsate pe dinafară** de conducerea directă a partidului. " (p. 207) Ralea / dec.'30

Regimul de dictatură.

[Ralea părăsește spiritul academic, recurge la speculații politicianiste, pentru a argumenta, încă o dată, că democrația a început în România în 1928, odată cu PNT!]
[...][...] "**Situația** noastră din punct de vedere social **nu este așa de agravată [!!!]** , încît să cerem de la dînsa ,**un regim dictatorial**. Și apoi, d-lor , **această dictatură** pentru noi, nu este , iarăși, o noutate .**Am încercat-o.**"

"De fapt, dacă suntem sinceri, **trăim de vreo 10 ani** - de vreo 8 ani, dacă scadem guvernarea noastră - **sub un regim quasi -dictatorial. [!!!]**

" **S-a încercat această dictatură [PNL, PP]** și am văzut ce poate da : au fost **alegeri**, așa cum au fost ; au fost **arestări**, așa cum au fost .Va să zică nu este **nimic inedit** în acest fenomen , care se oferă ca un panaceu, pentru că **I-am trăit**.
(p. 210) Ralea / dec.'30

38.) A.C.Cuza (LANC, deputat de Roman, alegeri parțiale) ,

discurs la mesaj, 13 dec.'30

(DAD, MO.20, ședința din 13 dec.'30, p. 297-310)

[LD: discurs integral xeroxat; introdus total în computer , dispersat problematic.

Sublinieri, paranteze, supratitluri, colorări, îmi aparțin

Poate fi considerat **mesajul lui "testamentar", total.**

Evreii -constituie **ținta** predilectă;

Antisemitism istoric, rasist, religios, naționalist, politic, cultural, economic, psihic-obsesiv . Articulat doctrinar, enunțat dar nu argumentat.

Toate problemele, abordate **de la , prin** sau ajungînd **la evrei.**

Exponent (?)sau inspirator (?) al clișeeilor care alcătuiau substratul ideologic al antisemitismului românesc.

Vorbește peste 4 ore; ședința ține cca 7 ore, pentru că este întrerupt, apostrofat, contrat, încît poate constitui și o mostră de felul cum **el** ("bătrînul obsedat" și "iresponsabil") și **curentul cuzist** ("boală de tinerețe", fenomen "haotic" marginal, necaracteristic) erau tratate , în epocă , de politicieni.]

Cuza / dec.'30

▫ **Curente de opinie : PP, PNT, PNL**

"Partidele politice nu au curente.Este zădarnic, **nu aveți curent în țară. Ați avut**"

Cuza /

PNL

[LD: doamne! Ce beție de cuvinte, ce răutate bolnăvicioasă poate provoca o obsesie la

acest bătrîn antisemit! Dar și ce iresponsabilitate a parlamentarilor, care se distrază copios pentru că cel atăcat era PNL!

Ce "pregătire" pentru atmosfera nu antisemită, ci antiromânească , de mai târziu.]

" Nu vă mai vorbesc de **partidul liberal**.

Căci **nu se poate vorbi de un curent în favoarea partidului liberal**.

Ar fi o aberație. [!!!] Dar este altceva. După ce **nu au un curent în momentul de față**, ei văd că dvs sunteți spre sfârșit - adică eu nu zic așa , vă doresc să mergeți cât de departe - dar **ei își închipuie că dvs. sunteți pe sfârșite ...**

Madgearu : " **Își închipuie!** "

Cuza : "Atunci **știți ce fac ?** Fac ceea ce făcea **Cneazul Potemkin**,
cînd s-a dus **Caterina a II-a** să vadă noua provincie
a Crimeii, înscenînd **simulacru de prosperitate**

încenează și ei simulare de curente : Cum ? Foarte simplu !

Deunăzi , la Iași, am văzut cu ochii mei , **sistemul acesta simplist, șefii de organizații** - toți șefii de organizație sunt oameni cu dare de mîină - **încarcă camioane și aduc partizanii din diferite județe** ,
scrise pe pancarde mari , fiecare județ : Roman, Tecuci, Focșani
etc. ca **să dea aparența că Țara este cu dînșii**.

Deunăzi, la Iași, toată masa aceasta de indivizi, a fost îngrămădită
în sala Sidoli, pe care, pentru a o mai umplea,

au mai adunat și jidanii o mulțime ,

și ,prin aceasta ,**voiau să dea aparență că există o mare mișcare** ,
adică **vor să dea aparență Regelui, [!!!]** ca **să-i aducă la putere pe ei**,
că în favoarea lor există un mare curent în țară"

" **Unul din maeștrii** acestei întreprinderi, este d. **Duca** .

D. **Duca**, care în momentul de față [13 dec.'30] e **plecat la Constanța** , mi se pare,
dar în sfârșit, poate că este pe drum, **să reflecteze**, dacă ajunge la Constanța ,
ce s-a petrecut astăzi în Cameră. D. IG **Duca** este întovărășit de d. **Tătărescu** .

IGDuca este , cum aș zice, **micul Machiavel** al partidului național liberal ;
iar d. **Gh. Tătărescu** ,este **marele Mirabeau** al partidului. (**ilaritate**)

Duca trage sforile , iar **Mirabeau-ul** partidului le justifică, le îmbracă în
lumină pompoasă a tribunei, împreună, d-lor, înfășisîndu-se în altă privință
, și în postura a **două figuri legendare** ale lui Cervantes, **Don Quihote** și
Sancho Pancha. [...] Și **amîndoi se omoară** cu **moara de vînt a șefiei**
Partidului liberal nr.1."

" D-lor, vin și **țin discursuri** , dau aparența sau voiesc **să dea aparența** că se bucură de
o imensă popularitate pentrucă - după cum am mai spus - **Maiestatea Sa Regele**
-așa era odinioară - **să-și zică** ,văzînd această popularitate , **că după PNȚ trebuie să**
urmeze PNL .Așa este în firea lucrurilor."

" Iată însă că d. **Duca**, oricît vi se pare de curios, d. **Duca nu este om politic român [!!!]**

[...] este **o sinteză de jidani multiformi :**" (**mare ilaritate**)

Bercovici -senior, de la Banca Națională și cu **Marmorosch -Blank**
face politica și cu **Bercovici-Junior** , **face** redacția ziarului "**Viitorul**"
,organul partidului. Cu **Roisental** , face politica externă. (**ilaritate**)

Da, d-lor, face politica externă, dar face **și politica internă**
de anume speță **[!!!]** ,și vom discuta imediat această **chestiune**
de o gravitate excepțională."

Cu Streitmann și cu **Blumenfeld** își pregătește **discursurile** ,
ei îl inspiră . (**ilaritate**) Să nu credeți dvs că vorbește de la sine;
nu d-lor , **vorbește din Testamentul Vechi** . (**ilaritate**)

Iar cu **Filderman** de la UER **face alegeri.**"

"Iată de ce am spus că d. **IGDuca nu este om politic român** ,
ci **o sinteză de jidani multiformi** " (p. 303)

Cuza / dec.'30

I. Problema monarhică

Cuza / dec.'30

▣ **Retro : PNL1 și Monarhia.**

[LD: Are dreptate doar dintr-un singur p.d.v. :**ce versatilă poate fi interpretarea istoriei !**
fiecare o poate retușa, nuanța, falsifica, pentru a-și susține o anume teză !

De ce , oare, urau toți PNL ?! Cum voi surprinde adevărurile privind acest partid ?]

" [...] **partidul liberal nr 1** , care **guvernează țara de la 1866**, și care a venit totdeauna **să se laude că a întemeiat Dinastia**, precum a realizat - zice el - toate marile opere ale închegării noastre naționale .

" **Resping** , d-lor, **această afirmațiune**.Nu eu, **istoria o respinge**.

După **atentatul** din noaptea de **11 februarie 1866**, care a adus țara la două degete de peire, **a venit și s-a întronat ca Domnitor** în țara noastră acela care mai pe urmă a fost **Regele Carol I**. Era firesc ca Domnitorul Carol I să fie susținut , cu o egală credință, de toate partidele în deosebi de partidul liberal.

a) "**Dar abia doi ani**, după ce vine Principele Carol, și începe greaua sa operă de stabilire a guvernării monarhice de la noi,**liberalii încep să-l atace**.[!!!]

Ei merg cu **atacurile, cu uneltirile și cu conspirațiile** , pînă ce ajung la proclamarea **< republicii de la Ploești >**, a lui Candiano Popescu , în 1870.

Atunci, uneltitorii liberali proclamă republica de la Ploești."

"Merg mai departe , d-lor.După ce **unii uneltitori sunt arestați** și aduși înaintea juraților de la Tîrgoviște, **jurații din Tîrgoviște , prin uneltirile aceluiaș partid liberal**, [!!!]

achită în unanimitate pe conspiratorii ridicoli cu republica de la Ploești."

Atunci Principele **Carol I este pus în situația** de a scrie **acea faimoasă scrisoare închipuită** [!!!] către Auerbach , în care își arată **mîhnirea** lui și

declară incompetența de a mai guverna această țară.

Mai mult, Principele **Carol I** adresează tot atunci **o scrisoare către Marile Puteri** , **cerînd să se modifice Constituția** , ca poporul acesta să fie guvernat."

(Victor Slăvescu întrerupe)

Emil Fagure (ziarist independent, evreu) : "Este o adevărată ingraturitate!"

ACCuza : "**Făgărescile , nu te amesteca** în chestiunile acestea că nu ai nici o calitate și nu te pricepi .**Lasă-ne în pace !**" (**ilaritate**)

/ "După 1870, **continuă uneltirile partidului liberal**.

b) În momentul cînd **Germania era în plinătatea gloriei sale**, după **războiul franco-german** din care **ieșise învingătoare** [!!!] , cînd **serba** ,

aici în București, în sala Slătineanu , ministrul Germaniei Radovitz și cu colonia germană , aniversarea nașterii împăratului, în ziua de **10/22 martie 1871** ,

liberalii vin atunci să organizeze **o manifestație de stradă ostilă** , aruncă cu pietre în geamuri , **sparg geamurile** de la sala Slătineanu, și **terozizează pe ambasadorul Germaniei** care era înăuntru....

Ralea : "**Sistemul cuzist**"

(V.Toncescu, ocupă scaunul de conducere a Adunării)

....**Și-l silesc** [!!!] **pe prințul Carol să cheme** pe reprezentanții **Locotenenței Domnești** din 1866, și anume : pe Lascăr Catargiu și generalul Nicolae Golescu , întrucît

col.Haralambie nu era în București, **și le spune** : **< v-am chemat să vă trec puterea în mîna d-voastră , ca locotenenți domnești >**

Și atunci vine **Lascăr Catargiu** și el **salvează principiul monarhic, menținînd domnia Prințului Carol**, întrucît a luat asupra lui sarcina formării guvernului de la 1871.

Prin urmare, **partidul liberal iarăși compromite principiul monarhic** , compromite guvernarea Prințului Carol I."

Armand Călinescu: " baronul de Hahn"

Cuza : "Baronul de Hahn , cum zice foarte bine d.ministru Călinescu, amintind **broșura insultătoare la adresa Prințului Carol** , semnată cu acest **pseudonim , de Dimitrie Sturdza**."

c) "La 1876 [...] **PNL 1 găsește pe colonelul Dabija** [...] nu era din urmașii lui Dabija, dar purta un nume istoric, **liberalii conspiră iarăși împotriva Prințului Carol** , și **concep planul întronării lui Dabija ca Domn**." (Cuza știe toate acestea de la unul din autori- Alexandru Holban)

Dimitrie Sturdza și Holban au mers în audiență la Dabija, îmbrăcați de gală, i s-au adresat cu "Măria Ta"...

Armand Călinescu : "Mazar Pașa ! "

[...][...][...]

d) "**Actul de la 4 ianuarie 1926 este opera partidului liberal, este un atentat criminal la principiul monarhic**. Atunci **liberalii uneltesc** [!!!] **înlăturarea urmașului legitim la Tronul Regelui Ferdinand și-l silesc** [!!!] [...] **să plece din țară** , și astfel **primejduesc** încă o dată în mod grav **principiul monarhic** și așezămîntul nostru legal."

▣ Restaurația.

" Dar d-lor , **să zicem: foarte bine**, s-a făcut și aceasta , **pentru motive pe care ei caută să le justifice**. S-a terminat însă.

Maiestatea Sa Regele **Carol al II-lea**, în mod legal, fără concursul vreunui partid, și în aceasta constă măreția actului de la 6 iunie 1930 , **a venit în București și și-a recuparat Tronul legitim** în aclamațiunile unaime ale națiunii întregi.

Iar noi am asistat aici, la cea memorabilă ședință istorică de la **8 iunie 1930**, când **MSR Carol al II -lea** venind în mijlocul reprezentanților Națiunii, a fost aclamat cu o însuflețire pe care eu n-am văzut-o la nici o altă întrunire solemnă a Corpurilor Legiuitoare."

"Foarte bine.Va să zică actul legal era încheiat.[...] Ce fac liberalii ?

e) A doua zi, cu o **inconștiență nemaînchiptă**, după ce Regele e proclamat de națiune, **liberalii vin și fac,ce ?**

Proclamă ei **declarațiunile d-lui Vintilă Brătianu** , publicate în ziarul "Viitorul" , în care se zice : **<Ieri am asistat oare la alegerea suveranului României Mari sau la încheierea unei aventuri politice ? [..] >**

"Dar se poate concepe o asemenea aberațiune , o asemenea **crimă de stat ?**

Dacă ați fost altfel de oameni, sau dacă d-lor **s-ar fi întâmplat**, prin imposibil,

să fiu eu pe acele bănci, îi trimiteam la ocnă imediat !" [!!!] (aplauze la **PNȚ**)

Voci PNȚ : "Foarte bine ! "

" Iată-l și pe **machiavelicul IG Duca** declarînd la rîndul său :

<Fapta de astă noapte este **cea mai primejdioasă aventură** ce s- a putut face și tot ce poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale.[...] **refuz să mă duc** chiar dacă viața mea publică ar lua sfîrșit [...]

Cuza / - concluzie -

"[...] **pot partidele să rezolve problema monarhică ?** Răspund categoric : **nu !**

Partidele politice nu pot rezolvi problema monarhică ."

- **Voce PNȚ** : "Generalizați de la un singur caz !"

- **Ed.Mirto** : "De ce citați cazul partidului liberal și-l generalizați la toate partidele ?

- **Cuza** : Partidele nu pot rezolva problema monarhică pentru că depind de guvernare, șantajează Coroana, uneltesc contra ei...

Ralea : "Toți **partizanii dvs.** din provincie nu fac altceva decît să **spună că vor veni la putere[...]**de ce-i **descurajați ?"** (**ilaritate**)

- **Cuza** : " Stai acolo liniștit căci nu aduci nimic cu întreruperile d-tale la discuțiunea noastră." [...][...][..]

Mirto : "**Ce puneți în locul partidelor ?** " [...] [...]

Cuza : " În momentul acesta ,**PNL uneltește iarăși împotriva Coroanei "**

Ralea : "Nu toate partidele !"

Cuza : "Cînd veți fi în opoziție, **veți unelti și dvs.** (**proteste, zgomot la PNȚ**)

Aceasta este convingerea mea."

Invocă și părerea lui **George Brătianu** , șeful PNL-2 care spune (23 nov.'30) :

<Idea națională e și acum amenințată de un spirit regional rău înțeles, iar **Coroana**, [...]este și astăzi **izbită de calomnie și uneltiri perfide.** >(p. 305-306)

Cuza / dec.'30

▣ Partidele politice și politica externă.

[...][...][...]

"Iată , însă, d-lor, că marele Machiavelli al partidului liberal, d.**IG Duca**, același **IG Duca** , se duce la Oradia-Mare , și **profită că se găsește la Oradia -Mare**, pentru ca să **amenințe pe ungurii de peste graniță [!!!]** , făcînd **declarația** că **el este hotărît să mențină pacea** , prin **apărarea tratatelor, cu orice preț ! [!!!]** " :

< Fiindcă tot se ventilează **ideia revizuirii tratatelor,**

cu rectificări de frontieră,țin ca, de la această frontieră,

stropită cu sîngele soldaților noștri, să răspund că **noi românii**

vom apăra pînă la ultima picătură de sînge România Mare și întregită

cu ajutorul aliaților noștri, și **vom dejuca aceste manopere interesate**

cari vor să distrugă trăinicia lor,

prin **pretențiunile nedrepte ale învinșilor . >**

39.) A.C.Cuza (LANC), continuarea discursului la mesaj, 15 dec.'30

Memoriul LANC , către Carol, din 20 sept.'30
(DAD, MO.20, ședința din 15 dec.'30, p.326-341)

[LD: Camera era exasperată.Cuza jubilează ,este glumeț,este provocator,
se simte sigur pe el, cu aluzii când ironice, când acide, când șantajiste.

Motivele pentru care Camera rabdă : poate nădejdea că va critica mai ales PNL,
sau dorința de a avea o "voce opozantă" , sau propriile turburări din PNȚ,sau absența
ardelenilor de marcă ,sau gândul că va exista o "voce antisemită" tranșantă ;

Eu cred că mai degrabă este o sugestie regală : citirea Memoriului LANC

(20 sept.'30) în parlament , ca un sondaj , pentru a vedea reacția partidelor ,

Carol fiind interesat în anihilarea regimului guvernării prin partide,
și creșterea puterilor regale.

În pofida apelului lui Madgearu și al altora , de a nu i se mai îngădui să blocheze lucrările
lui Cuza i se dă cuvîntul în continuare.]

[.....]

Cuza / dec.'30

IV. Problema economică și partidele.

[Rezumă iar problema economică , criza economică ; capitalul jidănesc; cele 3 teze ale
lui; industria parazitara; adaugă cîteva exemple.]

[.....]

"Toată industria noastră aproape că este jidănească "

Pamfil Șeicaru : "De vină este partidul liberal "

Cuza : " Evident că este , în primul rând Partidul liberal.

Dar cu concursul tuturor partidelor a ajuns jidănimea stăpîină pe toată industria și
comerțul țării, prin înlăturarea elementului românesc,

cu tantiemele pe care reprezentanții partidelor le iau de la aceste industrii și bănci,
căci conducătorii partidelor nu trăesc decît din tantiemele din afacerile jidanilor."

[.....]

Cuza / 15dec.'30

▫ Industria parazitara și partidele

" [...] cînd produsele agricole se vînd la prețuri atît de scăzute, produsele
industriale se vînd la prețuri exagerate." [.....]

Cuza : "Lasă că facem noi economie politică , numai să ni se dea puterea în mîină, și
vom face altă economie politică , decît aceea pe care ați făcut-o dvs.ca săne ruinați

Noi nu înțelegem acea economie politică grație căreia țaranul român se ruinează,iar
jidanii se îmbogățesc.Economia noastră politică va avea ca rezultat ca românul să se
îmbogățească în țara lui, iar jidanul să plece de aici ."

În fruntea trustului zahărului este Tancred Constantinescu care este
"paravanul jidanilor" .Mai sunt și G.Cipăianu, Zisu , Bistrițeanu ,
după care urmează jidănimea [.....]

Cuza /dec.'30

V .Problema politică și partidele.

[Pînă la asta, a vorbit , iarăși , aproape 1 oră.Este din nou admonestat, ironizat ...]

"Am zis și repet: noi nu vorbim ca birjarii, cu ceasul.Noi ne dezvoltăm punctele
noastre de vedere , cari sunt interesante , spre a fi cunoscute de țară și de MSRegele

[.....]

Cuza : " Și totuși a fost destul să se răspîndească știrea că d.mareșal Prezan a ținut
la d-sa acasă un dejun și că a invitat cîțiva oameni politici la d-sa , ca imediat să fie
presupus că este unul din acei care se gîndesc la un guvern de personalități [...]

partidul liberal [nr.1] ,care are pretențiunea că el trebuie să vină la guvern după dvs.,
ca să se insulte în modul cel mai trivial pe d.mareșal Prezan și să-l amenințe în felul lor.

" Dlor, sunteți bolnavi . (mare ilaritate) și este nevoie ca să fiți vindecați.Și eu, dlor, așa
cum sunt eu, am să vă vindec. (ilaritate) Da d-lor, nu o credeți dvs.acum , dar o să
vedeți."

Voce : "Liberalii au plecat !"

Cuza : "Au și interesul să plece (ilaritate) față de ce cele ce am să spun .Desigur că au plecat și că ar trebui să plece , în primul rând, d.IGDuca. "

Voce : " Au lăsat observator !"

Cuza :"da, pe d.Stănescu de la Buzău! Îmi pare foarte bine de cunoștință .
(ilaritate) (p. 331-332)

Cuza / 15dec.'30

" Îngrijit de această situație foarte gravă, așa cum suntem noi între noi, în " **Liga Apărării Naționale Creștine**", ca o frăție, - ferească Dumnezeu, nu ca partid ! - am zis prietenilor noștri : **hai să ne întrunim și să ne sfătuim** asupra situației -aceasta a fost la 2 august - și ei **m-au însărcinat** pe mine să fac un"**Memoriu**" pe care l-am remis **MSRegelui la 20 septembrie**, tratînd tocmai despre această problemă politică , încă de pe atunci." Cere permisiunea să prezinte acel Memoriu...

▣ **Memoriul LANC, 20 sept.'30**

[LD : Sublinierile, colorarea, parantezele, îmi aparțin
Indiferent de vulnerabilitatea unor opinii cuziste, este fără îndoială ,**un document serios, coerent, argumentat** , care - cred eu - va fi inspirat **tendențele și tentațiile tînărului rege Carol**, multe din tezele lui Cuza găsindu-și aplicări **în regimul instaurat el în 1938**]

[.....]

Cuza / Memoriul LANC ,sept.'30

[Criza constituțională]

Sire,

" Criza generală de care suferă țara este o criză de guvernare.

Fericiții întru pomenire ,Premergători ai Maiestății Voastre , regele Întemeietor al Regatului, **Carol I** , și regele Întregitor al neamului, **Ferdinand I** , în lungile Lor glorioase Domnii , **au domnit și nu au guvernat**.

Faptele mari, ale domniei Lor, le-au săvîrșit cu nația întreagă.

Administrația treburilor publice , de toate zilele, au lăsat-o **în seama guvernării**

partidelor.Această guvernare **Le-a fost impusă [!!!]** , prin întocmirea anume ,

și apoi prin **interpretarea vicioasă a Constituției.[!!!]**

Constituția de la 1 iulie 1866 , copiată întocmai după Constituția Belgiei ,

zice : < Art.33.**Toate puterile statului emană de la națiune** ,

care nu le poate exercita decît numai prin delegațiune .>

[.....]

" **În lipsa nației reale,[!!!]** prevăzută de Constituție ca bază necesară a ei, s-a format **<nația constituțională > [!!!]** a politicianilor, **grupați în partide.[!!!]**

Aceste partide au guvernat țara fără control.[!!!]

Nici de jos, întrucît nația reală nu-l putea exercita după starea de cultură în care se

afla.**Nici de sus**, întrucît Regele este oprit de la orice act de guvernare , prin

interpretarea abuzivă **[!!!]** a Constituției .

Constituția zice : < **Art. 87**.Regele este inviolabil.

Miniștrii lui sunt răspunzători .>

Prin acest articol, **partidele au înlăturat controlul Regelui.[!!!]**

Constituția zice : <**Art.88**.Regele numește și revocă miniștrii săi.>

" Prin interpretarea arbitrară și cu nimic justificată a acestui articol, **partidele au introdus**

ca **Regele** , în loc să numească miniștrii săi, **să încredințeze numirea miniștrilor**

unui < șef de partid > [!!!] , care el își numește miniștrii dintre membrii partidului său,

și după considerații de partid.**Guvernele** astfel constituite , de către **șeful de partid**,

exercitează puterea în numele Regelui .**[!!!]**

Constituția zice : <**Art. 92**.Guvernul exercită puterea executivă ,

în numele Regelui, în modul stabilit pri Constituție. >

<Art. 93.Miniștrii întruniți, alcătuiesc Consiliul de Miniștri,

care este prezidat , cu titlul de președinte al Consiliului de Miniștri,

de acela care a fost însărcinat de Rege , cu formarea guvernului. >

[.....]

[Criza sistemului partidist]

Dar **nicăeri în Constituție** , **[!!!]** nu stă scris că acela care a fost însărcinat de " "

" Rege cu formarea guvernului, trebuie să fie **<șef de partid > [!!!]**

Se invocă indicația corpului electoral. [!!!] Această **indicație** însă, este întotdeauna

posteroară [!!!] însărcinării ce a dat Regele șefului de partid, ca să formeze guvernul

sau în vederea acesteia. În tot cazul, **însărcinarea** dată de rege șefilor de partid,

Însemnează **nu aplicarea, ci încălcarea regimului constituțional.** [!!!]

"Căci **guvernul de partid**, astfel format, o dată stăpîn pe administrația țării , vine apoi și **siluește corpul electoral** [!!!] , **impunîndu-i** [!!!] să aleagă alți membri ai partidului, ca < **reprezentanți ai națiunii** > , formînd **Adunările Legiuitoare** , a căror misiune constituțională era **să controleze guvernul !** [!!!]

Așa dar : partidul guvernează și tot partidul se controlează pe sine.

"**Această falsificare , de către partide,** [!!!] a textului și spiritului Constituției, **înlătură** dar și **controlul Regelui** [!!!] , și **controlul Corpurilor legiuitoare** , [!!!] care este esențial regimului parlamentar.

" Din cauza aceasta, guvernul , fără control și fără răspundere, **partidele** s-au transformat în **adevărate societăți anonime de exploatare a statului,** [!!!] în folosul partidelor și sub presiunea acestora.

Singurul scop al partidelor este **satisfacerea <intereselor de partid >** [!!!] [...]

" Acesta este **viciul organic al partidelor noastre** [!!!] , datorat **principiului constituțional**, că < toate puterile statului emană de la națiune > , care **la noi nu este decît o ficțiune** [!!!] În puterea acestei ficțiuni, **partidele guvernează țara cu puteri absolute, dictatoriale.** [!!!]

" < **Dictatura partidelor** > [!!!] , aceasta este **adevărata denumire a regimului politic** , de care nația românească a fost guvernată **de la 1866 la 1930**, formînd o epocă în istoria ei, **epoca partidelor.** [!!!]

[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[LD: aici Cuza , ingenios, se va servi de armele politicianiste ale adversarilor, aruncate reciproc de la partid la partid, de unele analize lucide ale liderilor, folosindu-le ca tot atîtea argumente în demonstrația sa contra sistemului partidist. În fond, un colaj de citate selecționate , numai în această idee, substituind criticii politice , pledoaria pentru lichidarea sistemului , ridicînd scăderile partidelor, la rangul de inutilitate a lor.]

Sire,

"Opera nefastă a partidelor o recunosc ele singure , prin glasul conducătorilor lor cei mai autorizați și mai cunoscători ai împrejurărilor guvernării la care au luat parte activă. **D.mareșal Averescu** , șeful cu deosebită autoritate al **partidului poporului** ,și care a prezidat **trei guverne ale partidului său,acuză partidele celelalte** că au fost lipsite de moralitate și de corectitudine față de **Coroană** și față de **Țară**. [...]

[Averescu despre PNL]

Dar iată ce spune în deosebi, despre **dictatura tiranică** a partidului național **liberal** , față de Coroană , prin organul oficial al partidului poporului , "**Îndreptarea**" (an XI, nr. 160, 3 sept.'30) , **d.Mareșal Averescu zice:**

<Am fost de **trei ori însărcinat să formez guvernul** și de fiecare dată eram **rugat de Suveran să am o întrevvedere și cu șeful partidului liberal !** Astfel sînd lucrurile , se poate susține , oare, că **Suveranul** și-a exercitat prerogativa constituțională de **a-și alege în plină libertate guvernul ?** Abuzînd pînă dincolo de măsură , **partidul liberal a deformat viața noastră constituțională**,a micșorat **prestigiul Coroanei** și **s-a sustras de la orice control sau restricțiune**, exercitînd una din cele mai **urîcioase dictaturi**, căci era **nemărturisită și liberă de orice răspundere.** >

"**Aceste constatări**, datorate marelui autorități a d-lui Mareșal Averescu , **corespund** în totul cu faptele cunoscute de toți, arătînd în ce fel , cel mai bine organizat dintre partide,**[PNL] a falsificat regimul constituțional** , în forma cea mai gravă , **a compromiterii prestigiului Coroanei.** **Acestui partid**,așa dar, îi revin în cea mai mare parte **răspunderea rezultatelor acestor guvernări a partidelor.**"

[Tătărescu despre criza partidelor]

" De aceea tocmai are o mare semnificație ce susține în această privință unul din reprezentanții săi cei mai autorizați, fost de două ori subsecretar de stat, mai întîi în guvernul I.I.C.Brătianu, și apoi în guvernul Vintilă Brătianu , d.**Gheorghe Tătărescu** , prin organul politic chiar al partidului național-liberal "**Viitorul**" și publicînd apoi constatările sale și într-o broșură cu titlul "**Guvernul de mîine**" .

D Gheorghe Tătărescu mărturisește :

< **Violența luptelor politice** a contribuit hotărîtor la **deschiderea crizei de astăzi.** Campania de **ură** și de **violență**, **insulte personale**, și **atacurile**

care n-au cruțat nici **viața privată a oamenilor politici**, **luptele sălbatice din presă**, și **pugilatele din Parlament**, au provocat **atmosfera de discredit** care apasă astăzi **asupra partidelor**.

Opinia publică -masele țărănești , mai cu deosebire - a rămas **dureros impresionată** de această **vărsare de insulte, de injurii și de acuzații** , care n-a cruțat pe nimeni, **nefăcînd excepție** nici pentru **oamenii** de numele cărora se leagă **întregirea neamului nostru** .

Alegerile generale, care în concepția superioară a rostului lor, trebuiau să fie **lecții colective de civism**, **prilej de luminare a masselor**, și instrument de **accentuare a solidarității naționale** , n-au fost , din nefericire , decît **încăerări periodice**, din care au ieșit biruitoare numai **învrăjbirea sufletelor, ura de clasă, regionalismul dezagregant**, și, deasupra tuturor, **discreditarea vieții publice**.

Perioada aceasta de violențe , ieșite în istoria noastră politică internă și perioada în care **a scăzut și respectul masselor față de clasa conducătoare** și , deci, și față de partidele politice ,sălbăticiile luptelor politice , **au săpat la baza lor, autoritatea și prestigiul partidelor politice**. În sfîrșit, **insuficiența personalului politic** , a jucat un rol precumpănitor , în formarea **valului de ostilitate și aversiune** împotriva **partidelor politice**. > (p. 333)

[Tătărescu despre crize]

" După ce constata astfel cauzele crizei generale în care au intrat partidele, **reprezentantul citat** [Gh.Tătărescu] al partidului național liberal , recunoaște toată gravitatea acestei crize, zicînd :

< Fără a afecta un **pesimism deprimant**, trebuie să recunoaștem că trăim **cel mai greu moment** ce l-am avut dela războiul desrobirii.

Criza economică și financiară tinde să se transforme într-un mare dezastru pentru întreaga țară.Toate **clasele producătoare** sunt amenințate de **ruină**.

Agricultorii mari și mici, sunt înfrățiți în **aceeași mizerie**, și, pentru economia rurală, șu recoltele bune și recoltele rele, sunt deopotrivă de **catastrofale**,astfel plugarii se întrebă **deznădăjduiți** dacă trebuie să mai însămînțeze ogoarele .

Industria și comerțul, tînjesc și scăderea consumației provoacă **stingerea furnalelor** și o **reducere a întregii producții industriale**.

Șomajul a ajuns o **boală endemică**, și , dacă nu mai putem să exportăm în continuare grîu, , în schimb am început să exportăm lucrători.

Flagelul cametei și o **fiscalitate sălbatecă** , agravează dezastrul.

Burghezia noastră rurală **se proletarizează** sub ochii noștri și sporește armata dezordinii.

Întreaga populație a țării trăește din **expediente** și familii întregi nu mai lucrează decît pentru **bancher și perceptor**, formînd o **nouă clasă de robi**, în serviciul fîscului și al cametei.

Finanțele generale se mențin în aceeași stare de **decrepitudine** .

Ca să poată trăi ,**statul își înstrăinează bunurile** pentru a face față cheltuelilor de întreținere. **Am concesionat ieri chibriturile și telefoanele**, vom concesiona, poate , **mîine, și pădurile statului și bunurile imobiliare** , și nimeni nu poate să prevadă unde se va opri acest

acces de disperare financiară.>

"Așa vorbește despre criza generală , un reprezentant autorizat al PNL.

[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[Criza regionalismelor]

[.....]

Basarabia , în stare de **nemulțumire profundă**, datorită aceleiași **guvernări a partidelor**, [!!!] a ajuns să compare administrația statului românesc cu **administrația rusească** , **găsind-o pe aceasta superioară** celei dintîi și **înstrăinîndu-se** astfel de noi."

[Ștefan Ciobanu despre Basarabia]

"Despre această **stare de neliniște** avem iarăși **mărturia unui membru al partidului național- liberal** , dar cu autoritate și în afară de dînsul, d.**Ștefan Ciobanu**,

cunoscutul **istoric și profesor universitar și membru al Academiei Române** .
Iată așa dar în ce fel constată cu îngrijorare această **stare primejdieasă din Basarabia** ,
prin cele scrise în vechiul organ cunoscut al acestui partid ,
ziarul "**Mișcarea**" , de la Iași (anXXIV, nr.195, 30 aug.'30) , **zicînd** :

< Nu este o frază retorică de a afirma că **provincia dintre Prut și Nistru** ,
locuită de către o populație românească vînjos încercată ,este pătrunsă
de **o sete adîncă de dreptate socială și politică** , și se găsește într-o
permanentă agitație.
Partidele politice care și-au desfășurat activitatea în această provincie,
pînă acum, prin **demagogia** lor, prin **venalitatea administrației** ,
prin **metodele învechite de guvernare**, au dus la **zdruncinarea credinței**
poporului în vitalitatea regimului românesc, au dus la **anarhia**
administrativă,și la un **dezastru economic** mult mai pronunțat ca în restul
țării. **Vechile partide au nesocotit** cu totul **interesele acestei provincii** ,
,punînd **mai presus de toate interesele de partid**. > "

[.....]

Cuza/Memoriul LANCsept..'30

" **Rezultatele guvernării partidelor așa se văd**, fiind mărturisite de însăși
reprezentanții lor : **Deformarea** vieții constituționale.**Micșorarea prestigiului** Coroanei.
Terorizarea corpului electoral. Alegerile generale ,cauze de **învrăjbire a sufletelor și de**
ură de clasă.**Discreditarea** vieții publice .**Scăderea respectului** masselor față de
clasele conducătoare .**Compromiterea unității naționale** prin îndușmănirea românilor,
ducînd la **<regionalism desagregant>** , cu **disprețul și ura** față de <regăteni> .
Iar peste tot, dezastrul crizei generale , cu toate clasele conproducătoare amenințate cu
ruină " [.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept'30

Sire,

[Formule de guvernare]

[LD: eu cred că **Memoriul** acesta departe de a fi al LANC, ca sugestie făcută regelui,
mai degrabă este "**opera**" unui **nucleu ad-hoc**, format din inamicii sistemului,
sub directa **inspirație a lui Carol**, menit să sondeze reacția **partidelor**, a **opinie publice**,
a **personalităților** , ș.a.]

[.....]

Cuza / Memoriul LANC, sept.'30

[Guvern constituțional : numit de Rege]

[.....]

Sire,

"Remediul crizei generale stă numai în **înlăturarea partidelor** ca organe de guvernare
directă , restabilind Constituția.

Regele să-Și numească miniștrii Săi, direct și **nu prin șefii de partid [!!!]** , cari falșifică
voința națională și administrația țării. Prin această **singură măsură** , [!!!] nu de încălcare ,
ci de **aplicare exactă a Constituției**, **totul reintră în ordine**.

"**Miniștrii , numiți de Rege**, guvernul învestit cu răspundere, fiecare pentru
administrația sa, sub conducerea unui **Președinte** al Consiliului, **numit tot de Rege**.

Corpurile legiuitoare , de data asta **liber alese**, pentru că nimeni nu va avea puțința și
interesul să violenteze voința alegătorilor, [...] **vor controla cinstit și obiectiv**
activitatea guvernului. **Regele rămînînd inviolabil, în rolul Său constituțional**. [...]

"Un asemenea guvern, **nu ar fi guvern de partid**, pentru că niciun partid nu l-ar
constitui .**Nu ar fi un guvern de concentrare** a partidelor, pentru că nu partidele ar fi
chemate să-l formeze.**Nu ar fi guvern de personalități** politice[...]

Nu ar fi un guvern corporativ , pentru că Parlamentul ar rămîne ce este , ca să
reprezinte națiunea [...] **Nu ar fi guvern de dictatură** [...]

Nu ar fi un guvern anticonstituțional, ci singurul **cu adevărat constituțional** ,
înlăturînd călcarea Constituției, de pînă acum." [...] (p. 335)

Cuza / Memoriul LANC/ sept.'30

[Contraargumentele partidelor]

Sire,

" Împotriva evidenții faptelor și a judecății sănătoase, care cer imperios **înlăturarea**
imediată a partidelor, ca organe de guvernare directă, pentru a salva țara, ruinată de
dînsese, reprezentanții lor caută încă să le păstreze , în rolul acesta , invocînd argumente

care par a porni din adîncă lor îngrijorare patriotică , pentru binele public .

S-a zis : **< Lumea greșește cînd condamnă existența partidului,**
din cauza mentalității și metodelor sale.**Pornirea împotriva**
partidelor este o manifestație morbidă , în viața noastră publică,
lipsită de maturitate. Se pot face combinațiuni trecătoare ,
dar **o guvernare cu activitate complectă și durabilă** ,
nu poate fi așteptată decît de la guverne de partid.
Că **partidele au păcătuit** , nimeni nu o poate contesta.
Dar au păcătuit **nu prin însăși existența lor, ci prin metodele lor**
de a-și desfășura activitatea , **fie la guvern, fie în opoziție.**>[?Tătărescu]

"Acest argument cu <metodele > , se risipește în fața simplei întrebări , **cum pot fi metodele de vină și partidele nu ?** Adică metodele se mișcă oare de sine, fără partidele care le aplică ? **Și de ce partidele nu și-au schimbat metodele ?**

Pentru că **aplicarea acestor metode detestabile** , noi am dovedit că este rezultatul fatal al constituției lor, și **nu vor dispărea decît odată cu dînsese** ,
ca organe directe de guvernare."

S- azis : **<Cînd se vorbește de desființarea partidelor politice ,**
se uită că nu se pot desființa organele care îndeplinesc
funcțiuni determinate de condițiile de viață ale societății.>
[Tătărescu ?]

" Dar **ce organe sunt acelea , partidele, care distrug organismul**, căruia pretind că servesc ? S-a zis : **<Criza partidelor este criza sufragiului universal , [!!!]**
și criza sufragiului universal este **criza democrației românești** ,
întemeiată pe însăși actul unirii.

Dar cine se gîndește să renunțe la ce a împlinit destinul,
și **cine se încumetă [!!!]**
să ia inițiativa suprimării votului universal ? >
[Tătărescu ?]

" **Adevărul este tocmai contrariul** acestui argument, și îl găsim imediat ce răsturnăm propoziția: **Criza democrației românești este criza partidelor, [!!!]**
care prin guvernele lor **falsifică votul universal. [!!!]**

Nimeni dar nu se gîndește să suprimă votul universal, ci , din contra,
să-l întemeieze , **apărîndu-l de tirania guvernelor de partid.**

Și mai puțin încă, înlăturarea partidelor , ca organe de guvernare directă,
ar însemna să se renunțe la ceea ce a împlinit destinul .Ci tocmai din contra,
să se păstreze ceea ce a împlinit destinul și e compromis de partide."

S-a zis : **<Un guvern , format din persoane care n-au sprijinul partidelor**
politice ,nu va putea triumfa în alegerile generale ,
decît invocînd autoritatea Regelui.> [Tătărescu ?]

"Dar tocmai în aceasta constă **superioritatea formulei noastre** cu înlăturarea partidelor ,
ca organe de guvernare directă , că **guvernele nu vor face alegerile. [!!!]**

Alegerile le vor face partidele. [!!!]

Corpul electoral va fi liber de orice presiune din partea **guvernului** , a cărui existență nereprezentînd un partid, față de celelalte, **nu depinde de < triumful în alegeri >**.

Adunările legiuitoare , formate astfel, cu reprezentanții partidelor, liber aleși,
vor fi **expresia adevărată a națiunii** , arătînd tendințele ei.

Nimeni deci nu va putea invoca în alegeri < autoritatea regelui > care nu poate fi servit decît tocmai prin libertatea electorală cea mai desăvîrșită , a tuturor, ca Regele să poată cunoaște voința națiunii , necesară unei adevărate guvernări democratice .

Astfel, **Regele va fi Rege, nu instrument în mîna partidelor. [!!!]**

Parlamentul va fi parlament, **nu parodie. [!!!]** **Partidele** vor fi partide, **nu bande." [!!!]**

S-a zis : **<Parlamentele astfel formate, în afară de guvernele de partid,**
ar organiza "obstrucția" [!!!] și ar face orice guvernare imposibilă.>
[Tătărescu ?]

"Dar <obstrucție> pe ce, cu cine ?

O asemenea <obstrucție> ,nu ar fi organizată , în cazul cel mai rău,
decît de actualele partide [!!!] , înlăturate de la guvern.

Ele vor întîmpina în Adunări , rezistența celorlalte organizații politice.

Cum ar fi, de pildă, și Liga Apărării Național Creștine. [!!!]

Iar **Adunările <obstrucționiste>** , vor avea corectivul în **dizolvarea** ce li se poate aplica oricînd, trimițînd pe <obstrucționiști> în fața corpului electoral, de la care nu se știe cum

ar ieși, față de **resentimentul adânc al opiniei publice , împotriva partidelor."** [!!!]

S-a zis :

[Gh.Tătărescu]

< **Valul de ostilitate** , care se va forma, **împotriva guvernului Regelui**, va fi **alimentat** apoi și de **acțiunile tuturor partidelor coalizate** [...] și se va încheia **un front comun** .Frontul acesta va fi, cu timpul, **întărit**, cu **ralierea tuturor nemulțumiților regimului**, și **ofensiva lui intensificată** zi cu zi, în **Parlament**, în **presă**, în **întâlniri**, va putea , sub presiunea partidelor , **să ia proporțiile** unei adevărate **revoluții**, [!!!] îndreptate împotriva "**guvernului personal al regelui**", și **o criză mult mai gravă** decât toate celelalte pe care le-am înregistrat până azi **ar amenința însăși organizarea internă a statului nostru** , încă **neconsolidat** și încă **amenințat** de vrăjmașul dinăuntru și din afară.**lată rezultatul final .> [LD: prefigurarea lui 1940 !]**

" Dar <**guvernului Regelui** > - guvern de persoane și nu de partid - **nu este un guvern personal** . Căci **tot așa** ar ajunge atunci **și guvernele de partid**, ba încă și mai mult, **fiind alese tot de Rege**, cu nesocotirea art. 88 din Constituție.

Doar nu odată s-a adus Regelui această acuzare, în deosebi față de partidul liberal.[...]

Se vorbește de <**o criză nouă, mai gravă.**>

Acest ultim argument **este o amenințare la adresa Coroanei**,[!!!] fiind cu atât mai **caracteristică**, cu cât este pronunțată de un membru al aceluiaș **partid național-liberal**, d.**Gh.Tătărescu**, fost în două rânduri subsecretar de stat la Interne.

Amenințare , întru totul **semnificativă**, dar amenințare **ridicolă**: venind din partea unor **partide falite , desăvârșit compromise, și căzute sub oprobiul opiniei publice."** [!!!]

[.....]

(p.337)

Cuza / Memoriu LANC / sept.'30

[Finalul Memoriului]

Sire,

[.....]

"Întrebarea se pune astăzi :

Oare nația românească nedreptățită să-și facă dreptate ea singură ?

Dumnezeu să vă ajute, Sire, ca istoria să poată săpa pe tablele ei de granit, această însemnare fericită :

" **O dată cu Domnia glorioasă a Regelui Carol al II-lea, a încetat epoca silnică a dictaturii partidelor**,[!!!] și **a început o epocă nouă de guvernare liberă, a nației românești, prin ea însăși, cu aplicarea Constituției."** (p. 338)

ACCuza / discurs la mesaj, 15 dec.'30

[Reluarea argumentelor din Memoriu.]

Deși Memoriul putea fi studiat în Monitorul Oficial, el considera necesar să mai facă un rezumat și câteva precizări.Le voi nota numai în măsura apariției unor noi argumente, și, mai ales, a declanșării unor reacții imediate în Parlament, care , pe parcursul citirii Memoriului , a tăcut (PNȚ) sau **I-a părăsit (PNL)]**

[.....]

Cuza / dec.'30

▣ **Opoziția partidistă - culise**

" Dlor , ce se întâmplă ? De îndată **cum au simțit** - fiindcă au fost unele manifestări , pentru că MSRegele , de pildă, a chemat, a binevoit să acorde o audiență d-lui

Constantin Argetoianu [**exclus din PNL, la cerere !**] , fost ministru -

imediat , d-lor, **cum s-a svonit** că **MSRegele ar avea intenția să nu mai încredințeze formarea guvernului unui șef de partid**, să uzeze de dreptul pe care i-l dă Constituția, ca **să-și numească miniștrii săi**,

și că dar **voiește să încredințeze guvernul unui minister de personalități**,

atunci **s-a făcut blocul partidelor care să se opună** acestui guvern de personalități,

cum i s-a zis.Prin urmare , partidele punându-se în stare de **răsvărire fățișă împotriva**

Coroanei, partidele amenință Coroana.

"Am aici - se înțelege că aceasta pornește tot de la partidul liberal -

am aici broșura Mirabeaului partidului, a d-lui **Tătărescu** (**mare ilaritate**) care vine și

spune în broșura sa recentă [...] <Guvernul de mâine > **ce s-ar întâmpla dacă MSRegele ar aduce un guvern de personalități**, căruia îi zice < **guvernului Regelui**>:

< Valul de ostilitate ... >

Pamfil Șeicaru : "Și la Constanța au afirmat același lucru "

Cuza : " Cum observă d.Șeicaru ,și la Constanța, dar și în alte împrejurări,

Partidul național-liberal a afirmat același lucru, **amenințând Coroana cu frontul unic al partidelor**.Așa dar , partidele coalescează **pentru a paraliza voința Coroanei**, dacă ar voi să constituie un guvern care n-ar fi de partid.

Nici nu se poate **o demonstrație mai evidentă și mai clară a lipsei de patriotism [!!!]** , a **perniciozității partidelor [!!!]** [...] obișnuite să fie chemate guvern ,după ce pun în lucrare toate **uneltirile** și exercitează toate **presiunile** asupra Regelui."

[**reamintește episoade când PNL a procedat la fel și cu Regele Carol I, și cu Ferdinand**]

"**Iar astăzi, când numai bănuiala** , pentrucă nu există o manifestare din partea Regelui, [...] numai bănuiala îi face să se răstească împotriva **Coroanei, să amenințe, Coroana**.[...] **Regele nu înseamnă nimic** în sistemul acesta de guvernare.

Regele este **instrumentul partidelor**.Regele trebuie **să aducă partidele la putere** .Regele trebuie să se îngrijească de aducerea lor la putere ,trebuie **să le satisfacă interesele**.

Pamfil Șeicaru : "Un fel de grefier !"

Cuza : " Însemnează să fie **un grefier**, cum zice d.Pamfil Șeicaru.[...] (p. 339)

Cuza / dec.'30

▪ **Sucesiunea la guvernare .**

[LLD:**Atenție! Toate astea le spune în fața unui parlament majoritar PNȚ, care... parcă este amuțit, sau chiar dacă reacționează, o face ... jalnic!**]

" [...] **regimul de guvernare a partidelor , al dictaturii partidelor, este definitiv perimat și nu mai poate reînvia**. O fericită coincidență face ca **perimarea** acestor partide să se îndeplinească **în mod automatic**.

Se naște întrebarea :ce va putea să facă Regele , când **partidul național-țărănesc** - îi dorim o viață cât mai liniștită , ca **să-și isprăvească agonia neturburată** -

dar ce ar putea face **Regele** , când nu va mai putea rămîne la guvern partidul național-țărănesc ? **Cui poate să încredințeze puterea** în situația de astăzi ?[...]

[**PNL?**]

"Mai întâi, sunt două partide național- liberale .Dar înafară de asta, credeți dvs. că PNL este iubit de țară, sau are popularitate în țară ? **Popularitatea PNȚ se datorește nepopularității PNL**.[...] d-voastră **ați profitat de situațiunea aceasta ."**

[.....]

[**Regele**]

[**Cuza parcă ar fi șambelanul casei regale !**]

" **Regele nu are să aleagă între partide** și nu are decît **un singur mijloc** ca să scoată țara din situațiunea în care se găsește : **să numească singur ministrii săi**, după cum zice Constituția la art.33 [...] **este moralicește obligat să nu dea țara încă o dată pradă pe mîna partidelor**.Aceasta nu se mai poate.Și de aceea zic : **regimul partidelor este perimat**." [...] [...]

Maiestatea Sa Regele va chema la guvern pe aceia pe cari Maiestatea Sa îi va socoti **că sunt capabili să îndeplinească funcțiunile** sau sarcinile cari li se încredințează.

Nu minister de "personalități" ; pentrucă **personalitățile se găsesc astăzi în partide**.

De personalitățile din partide , să ne ferească Dumnezeu ! Nu din partide ! [!!!]

Să nu zicem personalități , ci să zicem **capacități** ."

ACCuza / 15 dec.'30

40.) C.Gongopol (ziarist independent) , discurs la mesaj, 15 dec.'30

(DAD, MO. 21, ședința din 15 dec.'30, p. 343-346)

[LD : **ia cuvîntul după lungul discurs al lui ACCuza, în cadrul căruia a avut tentativa unor intervenții, dar nu a putut ! Lipsă text de început**.

Este printre puținii parlamentari care găsește cuvinte de îmbărbătare către național-țărăniști, dînd dovadă de bun simț,demnitate , credință și luciditate ; chiar dacă, ulterior,realitățile i-au infirmat unele judecăți ;]

[.....]

Gongopol / dec.'30

▣ **Criza partidelor = eclipsa personalităților.**

Discuția la Adresă a întârziat prea mult ; **Cuza** este cea dintâi persoană care **a atăcat partidele pe teoria personalităților ce trebuie să guverneze țara.**

"Și ceea **ce a spus d-sa** despre **program**, despre **idei**, despre **factura guvernamentală**, ne dispensează de a căuta aiurea alte **argumente în sprijinul teoriei partidelor.**

"Nu este mai puțin adevărat însă, că ar fi să se tăgăduiască evidența , dacă nu s-ar recunoaște că , în momentul de față, **există dacă nu o criză a partidelor față de ele însele, un sentiment de aprehensiune a partidelor, în forța lor** constitutivă , în **puterea lor** de organizație , și în **puterea lor politică.**

"Se constată anumite manifestări clare că , dacă s-a creat în **psihologia politică** a partidelor **impresiunea** că ne aflăm la un fel de **crepuscul al lor**, sau că ne-am afla , mai bine -zis , este poate, din cauză că aproape **la toate partidele de guvernământ** se constată , dintr-o cauză sau din alta, **un soi de eclipsă a șefilor.**

[.....]

"Desigur, **nu este exact** ce s-a spus

că d.**Maniu s-ar găsi în aceeași situațiune [oare !?] cu d.Vintilă Brătianu,** fiindcă **retragerea benevolă [!!!] a d-lui Maniu [...]**

nu se potrivește cu **eclipsa [!!!] dlui Vintilă Brătianu.** (p. 345)

Vintilă Brătianu

" D. Vintilă Brătianu **nu ar vrea deloc să se retragă.**

Cu toate acestea ,el se găsește în funcțiunea unui șef de partid care **ține** o anumită ambianță **pe o linie de garaj [text ilizibil]** Dar opinia curentă se înșeală când atribuie **izolarea d-sale - de care se ține cu disperare un partid , care ar fi foarte bucuros să scape de această misiune [!!!] - [...]** vițiu congenital de care suferă d.Vintilă Brătianu , nu persoana, ci omul politic.D.**Vintilă Brătianu** , ca și alții de care am avut onoarea , sau poate chiar neplăcerea , de a vorbi, **nu poate să se schimbe.**

Totul trece, d.Vintilă Brătianu rămîne acolo.

O convingere s-a făcut și dincolo de hotarele noastre, că **toate programele** care s-ar filfii sub balconul liberal , sunt **niște mizerabile petece de hîrtie** căci, trecîndu-le prin concepțiunea sa, **d Vintilă Brătianu le va face inoperante. " (aplauze la PNT)** (p. 345)

[.....]

C.Gongopol / 15 dec.'30

41.) Justin Stănescu (PNL-1, deputat Buzău), Declarație la mesaj , 16 dec.'30

(DAD, MO.22,ședința din 16 dec.'30, pag. 353)

În numele PNL, face următoarea declarație:

" În tradiția noastră parlamentară, discuția la mesaj este pentru opoziție un prilej de a cerceta politica generală a guvernului.

"De 2 ani, atît în Parlament, cît și mai cu seamă în afară de Parlament, **PNL a arătat îndeajuns țării ce crede despre regimul actual,** despre activitatea, precum și despre concepțiile lui de guvernământ.**S-o repetăm, ar fi de prisos.** Rezultatele au consfințit cu totul afirmările noastre.[...]

" **Nici țara, nici noi,** nu putem avea naivitatea să credem că **o eră nouă a început cu guvernul Mironescu.**De altfel, chiar dacă am fi ispitiți să intrăm în analiza situațiunii politice de astăzi, socotim că **ultimele declarațiuni** făcute de d. președinte al Consiliului de miniștri,**[GGMironescu *] cu prilejul reîntrării noastre în parlament,** prin cuprinsul ca și prin tonul lor, **ne scutesc de o asemenea discuție."**

"Așa fiind, ne vom mărgini să **ne spunem cuvîntul** și să ne prezentăm observațiunile cu prilejul **discuției proiectelor de legi,** mărturisind că nici nu am fi urcat treptele acestei tribune, dacă nu am fi ținut să ne asociem și noi , cu toată însuflețirea , la **paragraful din Proiectul de Răspuns la Mesajul Tronului,** privitor la **omagiile de devotament** ce această Adunare aduce **Maiestății Sale Regelui."**

Justin Stănescu / 16 dec.'30

* **GGMironescu** , în aplauzele prelungite ale majorității , nu spusese decît o frază: " Dle președinte, d-lor deputați, **luăm act de declarațiile** reprezentanților

celor două partide național liberale și nu voim să ne amestecăm între aceste două partide, spre a stabili care este cel autentic .[!!!]

" Dar constatăm că **declarația cea de a doua [PNL-Georgist] calmă și cu orizonturi largi [!!!] , anulează [!?!] pe ce dintăi [PNL-vintilist] , care exprimă emfaza, lauda de sine și critica pătimașă a adversarilor ." [!!!] (aplauze prelungite la majoritari) (DAD,MO. 2, șed. din 18 nov.'30, p. 11)**

42) Al.Topliceanu : "Virgil Madgearu " -portret , sept.'30

(revista "Parlamentul românesc", sept.'30, p. 11-13)

[LD: atenție ! este cel mai dur , chiar îngroșat , portret făcut lui Madgearu. Dar mie îmi confirmă ceea ce am simțit adesea în discursurile și intervențiile sale pătimașe .Cît despre "ținta" urii sale -Vintilă Brătianu- cred că a dus-o pînă la limitele suportabilității umane, urmat fiind , ca într-un cor antic,și de colegii de partid. Dacă , măcar în parte, a fost așa, lucrurile sunt foarte grave , avînd în vedere rolul pe care l-a avut în guvernare (la diverse departamente economice) și în PNL (ca unul dintre artizanii ,doctrinari și înfăptuitorii săi de vază) Ce nu înțeleg, este de unde găsește Topliceanu ...asemănarea cu Vintilă Brătianu.] Topliceanu / sept.'30

▣ Madgearu >Vintilă Brătianu

"Adesea, oamenii cu însușiri sufletești asemănătoare, se dușmănesc. Electricități de sens identic, se resping. Între Virgil Madgearu și Vintilă Brătianu există o apropiere sufletească tot așa de pronunțată , ca și ura care-i stăpînește pe amîndoi - unul față de celălalt.

"Dacă nu ar fi intervenit unele împrejurări , în aparență neînsemnate, azi Virgil Madgearu ar fi ocupat rolul de aghiotant al șefului partidului liberal. Dl Madgearu a intrat în politică ,grăbit.Știind că în PNL stagiul este o condiție indispensabilă, tînărul și ambițiosul economist și-a dat repede seama că tipul Vintilă Brătianu e necesar oricărui partid.

"Pornind la luptă, a început prin a-l atăca violent , tocmai în ce aveau comun amîndoi.Așa s-a făcut că , ani de zile , nimeni nu s-a gîndit să găsească în Virgil Madgearu exact aceleași trăsături caracteristice fundamentale pe care acesta le arăta drept pernicioase în personalitatea adversarului său.

"Dacă d. Vintilă Brătianu s-ar fi făcut la noi în țară campionul capitalului străin ,desigur că Virgil Madgearu ar fi profesat exact teoriile economice ale șefului partidului liberal de azi.

" Dl Brătianu , mai bătrîn , s-a trezit mai devreme la lupta pentru independența economică .A fost natural ca Virgil Madgearu să-și ocupe locul la cealaltă extremă. Acum 10 ani , împreună cu alți tineri , d.Virgil Madgearu a fondat o revistă "Independența economică" .În paginile ei , chiar azi, simți truda conducătorului de a fi totdeauna de altă părere cu acela din concepțiile căruia , Virgil Madgearu și-a împrumutat chiar titlul revistei sale." * *

*

" D-l Virgil Madgearu este un om muncitor, sobru și de o rară energie. Dinamismul său e însă destructiv. Ambiția principală pare că nu-l este alta decît aceea de a dărîma tot ceea ce clădește adversarul său. Cînd e vorba de înfăptuiri reale, dl Madgearu are soluțiile gata :contrarul de ceea ce a realizat d. Vintilă Brătianu.

"Adesea îl vezi făcînd eforturi imense pentru a se convinge singur că numai așa se croiește calea spre întremarea și fericirea țării. [...] Oricare ar fi chestiunea pe care o ridică la tribună d-l Virgil Madgearu , obiectivul principal e tot dl Vintilă Brătianu și politica sa economică. Voit, la începutul carierei sale politice, Virgil Madgearu găsea prilejul să-și lovească adversarul.Azi, după zece ani de practică,refrenul vine de la sine, și nu o dată l-am văzut la tribună venit să discute o chestiune străină, trezindu-se după primele fraze atăcînd cu rară violență tot pe Vintilă Brătianu."

Între Nicu Filipescu și Take Ionescu o asemenea luptă a durat 10 ani.

Violentă, răzbuătoare și perseverentă. Când evenimentele i-au adus pe aceleași baricade(războiul) , și-au dat mâna și **s-au împăcat**, uitînd tot trecutul.Dușmănia dintre ei a fost instinctivă.

" **Acea a d-lui Madgearu** față de Vintilă Brătianu,e de altă natură.

E voită.De aceea acești doi oameni se vor găsi permanent în tabere adverse , pentrucă, **în special Virgil Madgearu**, s-a deprins a crede și a voi , **tocmai și permanent în opziție cu Vintilă Brătianu."**

" **O singură dată [!!!]** , se pare, că **acești doi oameni ar fi putut găsi un teren de apropiere** : ultimele evenimente ce au adus **schimbarea ordinii monarhice "** [!!!] Un moment, **Virgil Madgearu** s-a lăsat neinfluențat de patima sa și **a alergat la IGDuca dorind sprijin și oferindu-se** .[!!!]

Repede , însă , și-a revenit.[!!!] Vintilă Brătianu apuca pe un drum.

El, Virgil Madgearu, indiferent de convingerea intimă [!!!] în dreptatea cauzei adversarului său, **trebuia să aibă altă atitudine.**

Cred că nimic nu regretă azi mai mult dl Madgearu decît acea clipă de slăbiciune.

Și ca să o facă uitată definitiv, **azi d.Madgearu** e gata să se pună în fruntea acelor care **acuză pe adversarul său,[!!!]** pentru o atitudine pe care, furat de sinceritate , a împărtășit-o și el." [.....]

Mulți se întrebă dacă d.Vintilă Brătianu , fără numele pe care îl are,

ar fi ajuns să joace rolul hotărîtor de azi. [...]

[Madgearu] Are un **defect imens** , înăscut , și de care nu se poate dezbăra .

Este contabil.

Ca atare, judecă oamenii întocmai ca și omul care o viață este condamnat să adune coloane reci de cifre.[...][De aici atîtea **aprecieri nejuste [!!!]** ,

atîtea atacuri nemeritate,[!!!] atîtea greșeli enorme de judecată. [!!!]

Ce păcat că d.Madgearu nu a învățat filozofia sau matematica adevărată."

Al.Topliceanu / dec.'30

43.) **Senatori liberali , la lucrările Senatului , 15 nov.'30-1 apr.'31**

[LD: **Semnalări.Discursuri nexeroxate.La nevoie, se pot consulta DS respective)**

dr.C.Angelescu , Declarație de revenire în Parlament (18 nov.'30)

dr.I.Costinescu, solicită dosarele privind ofertele unor grupuri financiare pentru cumpărarea societății de gaz și electricitate a municipiului București (2, 6 dec.'30)

Al Gussi , Declarație -discurs , la mesaj [Identică cu cea din Cameră] (16 dec.'30)

Victor Antonescu , la Legea privind reorganizarea M.A.Ext. (19 dec.'30)

C.Argetoianu , " " " " "

Omagiu la moartea lui Vintilă Brătianu (23 dec.'30)

Rostesc omagii : **Tr.Bratu** (președ.Senat), **GGMironescu** (prim.ministru),

IPSS Mitropolitul **Miron Cristea**, în numele bisericii ortodoxe,

IPSSI **Al.Cisar** , în numele bisericii romano-catolice,

Rabin-șef **I Niemerower**, în numele cultului mozaic,

C.Rădulescu-Motru , în numele majorității PNȚ,

Mareșal Al.Averescu, în numele P.P,

I.Bianu , în numele Academiei Române,

C.Argetoianu [exclus la cerere din PNL] și **dr.C.Angelescu** , în numele PNL

Ședința se suspendă 5 minute, în semn de doliu.

Gh.Tătărescu, cere dosarele cu incidentele muncitorești din 29 ian'31, 8 febr.'31

I.Inculeț , cuvînt omagial la moartea patriotului basarbean **Nicolae Alexandri**

(fost vice-președ.a Senatului PNL)

Tancred Constantinescu , la Legea pentru valorificarea produselor agricole

(26febr.'31)

NNBotez , la aplicarea Legii cooperăției (27 febr.'31)

V.Sassu ,în chestiuni de Regulament (27 febr'31)

Al.Lapedatu, La proiectul de lege privind modificarea unui art. la Legea organizării cultului ortodox ,din 6 mai 1925 .(5 martie'31)

Tancred Constantinescu și **I. Costinescu** , la Legea drumurilor (20,21 mart.'31)

NNSăveanu, Ștefan Ion, la Legea înv.superor (26 mart.'31, noaptea)

I.Nistor , la Legea pentru reglementarea proprietății în Isamil (30 mart.'31)

Senatori liberali , '30 / '31

44.) Fișe LD: **a)b) caracterizări contemporane: liderilor de partid, '30/'31**

Maniu, IGHDuca, Vintilă Brătianu ș.a.

a) Ioan Russu Ardeleanu : "**liderii zilei**", sept.'30
(rev."Parlamentul Românesc", sept.'30, p 1-2)

Portret colectiv pentru "liderii zilei" :

Vintilă Brătianu e un program ;
Averescu, o sabie (model 1907!) ;
Maniu, un sistem (anacronic!) ;
Iorga, o bibliotecă (fără bibliotecar!) ;
N.Lupu, un muget;
Mihalache, o cămașă exteriorizată ;

67b) Victor Slăvescu : **Vintilă Brătianu, 23 dec.'30**
(rev."Parlamentul românesc", nr.33, 31 dec.'30, p.12-13)

[LD: născut în 1870. Moare la 60 de ani .

Poate cu acest prilej să abordezi această **tară sufletească a românilor**,
de a recunoaște meritele unor personalități, după ce mor !

Cazul lui Vintilă Brătianu este emblematic !]

A murit de un accident vascular, și este înmormântat acasă, la **Mihăești**.

Șocol l-a avut pe marginea șoselei, în fața automobilului.

Lia Brătianu (soția ?) refuză funeraliile naționale.

Faimoasa sa lozincă, cu care va intra în istorie : < **Prin noi înșine!** >

▣ **Omagiul Camerei**

GGMironescu : " Doliul familiei Brătianu și al PNL, **este doliul țării** " [!?!]

Ștefan Cicio Pop : " Vintilă Brătianu se desface de PNL

și trece în Istoria neamului românesc. **El este al nostru, al tuturor...** " [!?!]

Mihai Popovici : " Iubirea de neam și grija pentru ziua de mâine a neamului,
vibra în toate fibrele ființei sale. "

Averescu : " A fost de o moralitate fără prihană. Sclav al datoriei, întreaga lui energie a
fost închinată exclusiv patriei"

Iorga : "**În paharul de otrăvă** pe care l-a băut Vintilă Brătianu,
eu n-am coborât nici o picătură" [!?!]

IGDuca : " El a putut fi hulit în viață mai mult decât orice alt om politic, dar cei mai
înverșunați adversari ai săi nu i-au putut precupeți niciodată respectul "

Vint.Brătianu / 23 dec.'30
